

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2560

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร

สารนิพนธ์
ของ
ยุวดี ประกอบแสง

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทร์วิโรฒ

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มีนาคม 2560

ยวดี ประกอบแสง. (2560). การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์: รองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์.

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม
ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่า
จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ครูที่
ปฏิบัติหน้าที่ในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน 234 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม
แบบมาตราส่วน ประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
ได้แก่ ร้อยละ (Percentage) คะแนนเฉลี่ย (Mean) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way ANOVA) และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสห
วิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร
พบว่าการปฏิบัติโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมา 2. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาด
สถานศึกษา และประเภทสถานศึกษาพบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร
สถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

A STUDY OF ADMINISTRATION IN ACCORDANCE WITH GOOD GOVERNANCE
OF SCHOOL ADMINISTRATORS IN RAJANAGARIN UNDER THE AUTHORITY OF THE
SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE TWO BANGKOK

AN ABSTRACT
BY
YUWADEE PRAKOB SANG

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education Degree in Educational Administration
at Srinakharinwirot University

March 2017

Yuwadee Prakobsang. (2017). *A Study of Administration in Accordance with Good Governance of School Administrators in Rajanagarin Under the Authority of the Secondary Educational Service Area Office Two, Bangkok*. Master's Project, M.Ed. (Educational Administration). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Project Advisor: Assoc.Prof.Dr.Puongrat Kesonpat.

The objectives of this study were to investigate and compare administration practices in accordance with good governance among school administrators in Rajanagarin and under the authority of the Secondary Educational Service Area, Office Two, Bangkok from six including perspectives, the rule of law, morality, accountability, participation, responsibility, and cost effectiveness, which were divided according to the size and the type of school. The participants of this study included two hundred and thirty four service teachers in Rajanagarin under the authority of the Secondary Educational Service Area, Office Two, Bangkok. The data were collected using a five point rating scale questionnaire with a reliability of 0.99. The quantitative data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, One Way ANOVA, and a t-test.

The findings of the study revealed a the following: 1. The administration in accordance with good governance among school administrators in Rajanagarin under the authority of the Secondary Educational Service Area, Office Two, Bangkok, was found to be highly effective. 2. There was a significant difference overall and from each perspective comparing the administration in accordance with good governance of school administrators in Rajanagarin under the authority of the Secondary Educational Service Area, Office Two, Bangkok divided according to teachers by the opinions of the size of the schools and the types of schools at a significant level of .05.

ประกาศคุณูปการ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาเป็นอย่างดีจากรองศาสตราจารย์ ดร.พวงรัตน์ เกษรแพทย์ อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ โดยกรุณาให้แนวทางในการศึกษาค้นคว้าให้คำปรึกษาแนะนำในการจัดทำงานวิจัยนี้ทุกขั้นตอน ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ด้วยความเมตตาอย่างสูง ซึ่งผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระ สุภากิจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ และอาจารย์ ดร.ราชันย์ บุญธิมา กรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ และสารนิพนธ์ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์คำแนะนำ ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม ปรับปรุงแก้ไขขั้นสุดท้ายจนทำให้สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จอย่างสมบูรณ์ที่สุด

ขอกราบขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพโรจน์ กลิ่นกุหลาบ ประธานกรรมการสอบเค้าโครงสารนิพนธ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์คำแนะนำ แนวทางในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้ ให้ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณอาจารย์ประจำภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธิวาราม รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธิวาราม และครูโรงเรียนวัดสุทธิวาราม ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบแก้ไข ปรับปรุง แบบสอบถามที่เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลจนเป็นที่เรียบร้อย สมบูรณ์อย่างดี

ขอขอบคุณผู้บริหาร และครูโรงเรียนหอวัง ที่ได้ให้ความกรุณาเป็นกลุ่มทดลองเครื่องมือในการวิจัย ขอขอบคุณผู้บริหาร และครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ ทั้ง 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดสุทธิวาราม โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย โรงเรียนนนทรีวิทยา โรงเรียนเจ้าพระยาพิทยาคม และโรงเรียนยานนาวาพิทยาคม ที่ได้ให้ความช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล และเสียสละเวลาในการตอบแบบสอบถามทำให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

ขอขอบคุณนิสิตภาควิชาการบริหารการศึกษารุ่นที่ 23 ตลอดจนรุ่นพี่ทุก ๆ ท่าน มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ และครูโรงเรียนวัดสุทธิวารามที่ได้ให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษาเป็นอย่างดียิ่ง

คุณค่าและประโยชน์ของสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอน้อมระลึกถึงพระคุณของบิดา มารดา และบูรพาจารย์ทุกท่านที่มีพระคุณ และได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ และอบรมสั่งสอนผู้วิจัย

ยุวดี ประกอบแสง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	5
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
สมมติฐานในการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล.....	13
ความหมายของธรรมาภิบาล.....	18
ตัวชี้วัดตามหลักธรรมาภิบาล.....	21
การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา.....	31
หลักนิติธรรม.....	32
หลักคุณธรรม.....	34
หลักความโปร่งใส.....	35
หลักความมีส่วนร่วม.....	37
หลักความรับผิดชอบ.....	38
หลักความคุ้มค่า.....	40
การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2	
กรุงเทพมหานคร.....	41
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร.....	44
ขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษา.....	57
เงื่อนไขความสำเร็จในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา.....	64
การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.....	66
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ.....	69
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
งานวิจัยในประเทศ.....	70
งานวิจัยต่างประเทศ.....	74

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	76
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	76
การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	77
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	78
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	79
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	80
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	81
5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	91
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.*.....	91
สมมติฐานการวิจัย.....	91
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	92
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	92
การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	93
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	99
บรรณานุกรม.....	101
ภาคผนวก.....	107
ภาคผนวก ก รายนามผู้เชี่ยวชาญ.....	108
ภาคผนวก ข แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	110
ภาคผนวก ค ตารางวิเคราะห์รายข้อ.....	117
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	127

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 แสดงข้อมูลโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์.....	2
2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดและประเภทสถานศึกษา.....	77
3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม ขนาดสถานศึกษาและประเภทสถานศึกษา.....	82
4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน.....	83
5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	84
6 เปรียบเทียบค่าความแปรปรวน ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา.....	85
7 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	86
8 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	86
9 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	87
10 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	87
11 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	88
12 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	88

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
13 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลัก ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา	89
14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาใน 6 ด้าน จำแนกตามประเภทสถานศึกษา	90
15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม รายด้านและรายข้อ.....	118
16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม รายด้านและรายข้อ.....	120
17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส รายด้านและรายข้อ.....	121
18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม รายด้านและรายข้อ.....	123
19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ รายด้านและรายข้อ.....	124
20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า รายด้านและรายข้อ.....	125

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2 องค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล.....	17
3 บริหารราชการโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย.....	51
4 รูปแบบผู้บริหารมืออาชีพ.....	63
5 ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.....	68

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสโลกาภิวัตน์ และความเปลี่ยนแปลงของโลกที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านวิทยาการ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้แต่ละประเทศไม่สามารถอยู่ได้โดยลำพัง แต่ต้องร่วมมือพึ่งพาอาศัยกัน ทั้งนี้การดำรงชีวิตของคนในแต่ละประเทศมีการติดต่อสื่อสาร มีความร่วมมือในการปฏิบัติการกิจและแก้ปัญหาต่างๆ ร่วมกันมากขึ้น สิ่งเหล่านี้นำไปสู่สภาวะการณ์ของการแข่งขันทางเศรษฐกิจ การค้า อุตสาหกรรมระหว่างประเทศ และเป็นแรงผลักดันสำคัญที่ทำให้หลายประเทศต้องมาปฏิรูปการศึกษา ให้ความสำคัญกับคุณภาพของการจัดการศึกษาที่เป็นตัวบ่งชี้สำคัญประการหนึ่งสำหรับความพร้อมในการเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นอกจากนี้ในปัจจุบันปรากฏสภาพปัญหาที่คนทั่วโลกต้องเผชิญ กับวิกฤตการณ์ร่วมกัน ในเรื่องความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ สภาพแวดล้อม อุบัติภัยต่างๆ ที่เกิดบ่อยๆ และรุนแรงมากยิ่งขึ้น ส่งผลกระทบอย่างมากต่อมวลมนุษยชาติ สะท้อนให้เห็นถึงแนวโน้มว่าคนยุคใหม่จะต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่หลากหลาย ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่แต่ละประเทศต้องเตรียมคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัว มีคุณลักษณะสำคัญในการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ได้ (สำนักบริหารงานมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2555)

นับตั้งแต่การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 เน้นการพัฒนา “คน” เพื่อให้คนไทยเป็นคนดี มีความรู้ปรับตัวได้ทันโลก และการพัฒนา “ระบบรอบตัวคนเก่ง” อันได้แก่ กฎ ระเบียบ วิธีบริหารจัดการ ให้เอื้อต่อการพัฒนาคน รวมทั้งรัฐธรรมนูญฯ พุทธศักราช 2540 ต่างยึดหลัก “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) ในการนี้สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออกระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ขึ้นมาเป็นหลักการในการนำแผนฯ ไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งย่อมาหมายถึง ความจำเป็นที่จะต้องปฏิรูปหรือเปลี่ยนแปลงระบบบริหารจัดการ ตลอดจนระบบการควบคุมคุณภาพการบริหารจัดการ เป็นต้น เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การจัดการศึกษา อันเป็นกลไกที่สำคัญที่สุดในการพัฒนา “คน” (สมเกียรติ พวงรอด. 2557: ออนไลน์) และต่อมาแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 ได้มีรายละเอียดของแผนให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้างระบบบริหารที่ดี โดยขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้างระบบบริหารจัดการที่ดี การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกการตรวจสอบ ทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกลไกการตรวจสอบในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความพอดี เพื่อเป็นรากฐานของการสร้างระบบบริหารที่ดีในสังคมไทย ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดสำคัญที่นำมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชน

เนื่องจากเป็นหลักการที่ครอบคลุมกว้างขวางมีมิติทางการเมือง ทางสังคม และทางเศรษฐกิจ (หวน พันธุพันธ์. 2548)

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ยังเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปการจัดการศึกษาอย่างชัดเจนแล้ว รวมถึงการมีแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และ 9 และแผนมหาดไทย ฉบับที่ 6 และ 7 ออกมาเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดการกระจายอำนาจทางการศึกษาออกไปสู่ชุมชนและประชาชนมีส่วนร่วมตามหลักของธรรมาภิบาล มาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ก็ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป จึงเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ย่อมเป็นไปตามการกระจายอำนาจที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะได้ดำเนินการกระจายอำนาจให้ในลำดับต่อไป การจัดการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการสอดคล้องกันระหว่างหน่วยงาน 3 ระดับ คือ ระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่การศึกษา และระดับสถานศึกษา การบริหารจัดการในทุก ระดับตามแนวโน้มในปัจจุบันจำเป็นต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี ซึ่งเรียกโดยทั่วไปว่า “ธรรมาภิบาล” (Good Governance) ซึ่งเป็นระบบแนวทางการบริหารจัดการที่ได้รับการกล่าวถึงมากในปัจจุบัน การบริหารจัดการศึกษาจำเป็นต้องดำเนินการตามหลักการหรือแนวทางธรรมาภิบาล จึงจะเป็นการบริหารจัดการที่สอดคล้องกับแนวโน้มสภาพปัญหา และความต้องการในยุคโลกาภิวัตน์นำไปสู่ประสิทธิภาพประสิทธิผลขององค์กรหรือหน่วยงาน (สมเดช สีแสง. 2554: 14-15)

ต่อมาสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศตามกรอบนโยบาย และวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของรัฐ ได้กำหนดให้มีการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2559: ออนไลน์) รัฐบาลกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากลด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่น (กลุ่มวิจัยและพัฒนานโยบายสำนักนโยบาย และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2556) แนวความคิดธรรมาภิบาลในภาครัฐมักจะได้รับอิทธิพลจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 อันประกอบไปด้วย 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการยกเลิกระเบียบดังกล่าวโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แต่ก็ตาม แต่ในกรณีการศึกษาธรรมาภิบาลในสถานศึกษานั้นงานวิจัยจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยธรรมาภิบาลในระดับโรงเรียน มักใช้หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฯ มา

เป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในโรงเรียน โดยพยายามสร้างองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ (วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. 2557: ออนไลน์)

ผู้บริหารทุกระดับมีบทบาทที่เกี่ยวข้องโดยตรง สืบเนื่องมาจากการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหารได้มีความพยายามนำรูปแบบการบริหารจัดการที่ยึดแนวทางธรรมาภิบาลมาใช้ในทุกระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่ และระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความจำเป็นต้องนำ “ธรรมาภิบาล” มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา อันเนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวหลายประการ (สำนักงานพัฒนาระบบราชการ. 2546) คือ ประการที่ 1 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกา ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อใช้กับหน่วยราชการทั่วไป ภาครัฐบาล หน่วยงานในกำกับรัฐ ประการที่ 2 การนำการบริหารจัดการฐานโรงเรียน (School - based Management: SBM) มาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาได้นำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนมาเผยแพร่ และฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยทั่วไป สอดคล้องกับหลักการของ “ธรรมาภิบาล” เกือบทั้งหมด จึงเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ประการที่ 3 ตามที่มี พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป และใน พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตราที่ 35 บัญญัติไว้ว่า “สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมาตราที่ 34(2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการการศึกษา จึงบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา (วรศักดิ์ สุวรรณโณ. 2545)

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีข้อค้นพบว่า การกระจายอำนาจยังไม่บรรลุตามนโยบายเท่าที่ควร หน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระ ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) จึงได้กำหนดให้การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วน โดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหารให้มีกลไกขับเคลื่อนการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ ตามศักยภาพความพร้อม (รายงานการวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554) ประเด็นที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบการศึกษานี้ คือ การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ส่งเสริม ยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา อย่างยั่งยืน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า ระบบการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาล มีการกระจายอำนาจและทรัพยากรสู่ท้องถิ่น การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งผลให้การศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลสำหรับผู้เรียนทั่วประเทศ ทั้งในเมืองและชนบทที่มีฐานะดีและยากจน (ธีระ รุณเจริญ. 2553)

ด้วยเหตุนี้ ในระดับเขตพื้นที่การจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ทิศทางการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในเขตพื้นที่ แบ่งเป็น 11 สหวิทยาเขต ภายใต้การดูแล 52 โรงเรียน ซึ่งมีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการ (รายงานผลการดำเนินงาน ปีการศึกษา สพม.2. 2556, 2557: ออนไลน์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษามีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล เป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ได้จัดให้มีการเสวนาการจัดการมัธยมศึกษา เขต 2 สู่คุณภาพและมาตรฐานสากล โดยมีองค์คณะบุคคลของเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้มีโอกาสมาประชุมกัน เพื่อระดมความคิดเห็น และแก้ไขปัญหาทางการศึกษา โดยเฉพาะเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาในสังกัด ใน 3 มิติ คือ มิติของนักเรียน มิติของครู ผู้บริหาร การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมผู้บริหารและครู มิติของสถานศึกษาได้แก่ การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม ซึ่งข้อมูลที่ได้รับจากการเสวนาจะนำไปใช้ในการวางแผนกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการมัธยมศึกษาาร่วมกัน โดยจะนำเสนอให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบเพื่อยกระดับคุณภาพทางการศึกษาในมิติต่างๆ ต่อไป (ข่าวสพม. 2. 2556: ออนไลน์) เหตุด้วยความจำเป็นนี้ ในมิติของผู้บริหารสถานศึกษา การบริหารโรงเรียนตามหลักธรรมาภิบาลนั้นมิได้เป็นหลักการที่เป็นสากล หากแต่ต้องนำไปปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสังคม ซึ่งในกรณีองค์การประเภทโรงเรียนนั้นหลักธรรมาภิบาลที่น่าจะมีความสอดคล้องเหมาะสมกับบริบทของโรงเรียนควรประกอบไปด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้จะบูรณาการอยู่ในการบริหารงานของโรงเรียน และนำไปสู่เป้าหมายสุดท้ายของการจัดการศึกษา คือ การทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพคือเป็นคนดี คนเก่ง และคนมีความสุข นอกจากนี้ยังช่วยแก้ไขปัญหาการบริหารงานภายในองค์กรได้อีกด้วย (วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. 2558: ออนไลน์)

จากการศึกษาหลักการ แนวคิด สภาพการณ์ ความสำคัญของหลักธรรมาภิบาลดังกล่าวมาแล้วข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษานั้นอยู่ในระดับใดตามความคิดเห็นของครู เพื่อจะได้ข้อมูลยกระดับคุณภาพการศึกษาในการณ์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา

ความสำคัญของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร และ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ เป็นสารสนเทศให้ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำผลการวิจัยไปใช้กำหนด นโยบายและแผน ตลอดจนเป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลใน สถานศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยมีขอบเขตของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ขอบเขตของเนื้อหา

หลักการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม ตามหลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า ตามแนวคิดของหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2558 จำนวน 555 คน จากจำนวน 5 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 5 โรงเรียน โดยการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970: 608) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 555 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 234 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ทำการสุ่มอย่างง่ายกับกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทั้ง 5 โรงเรียน

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1. ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของครู ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา แบ่งเป็น สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดใหญ่ ขนาดใหญ่พิเศษ และประเภทสถานศึกษา แบ่งเป็น มาตรฐานสากล และทั่วไป

3.2 ตัวแปรตาม คือ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยครั้งนี้ ได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล หมายถึง การปฏิบัติงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร กล่าวถึงวิธีการปกครองที่ดี งานมีประสิทธิภาพ มีรูปแบบการบริหารใน 6 ด้าน ได้แก่

1.1 หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ว่าด้วยเรื่อง กฎกระทรวงมีการกระจายอำนาจการบริหารออกเป็น 4 กลุ่มงานได้แก่ 1) กลุ่มบริหารงานวิชาการ ว่าด้วยเรื่องหลักสูตรสถานศึกษา การจัดการเรียนการสอน 2) กลุ่มบริหารงานงบประมาณ ว่าด้วยการบริหารงานพัสดุและสินทรัพย์ มีการออกกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเป็นไปโดยถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นปัจจุบัน ตามกฎ ระเบียบ คำสั่งหรือมติคณะรัฐมนตรีที่เกี่ยวข้อง 3) กลุ่มบริหารงานบุคคล ดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา กำหนดแนวทางประพฤติ ปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐาน จรรยาบรรณวิชาชีพ การเลื่อนขั้นเงินเดือน และ 4) กลุ่มบริหารงานทั่วไป ว่าด้วยการจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาสถานศึกษา ดำเนินการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงานโครงการของสถานศึกษา

1.2 หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างที่ดี มีความซื่อสัตย์ รับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ มีใจเป็นกลาง ขยันอดทน เสียสละ และเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ตลอดจนควบคุม นิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงเป็นกัลยาณมิตร สนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักคุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ มีการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึงเป็นธรรม มีหลักเกณฑ์การประเมินประสิทธิภาพของบุคลากรที่ยุติธรรม ยึดมั่นในระเบียบวินัย ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีระเบียบวินัย ตลอดจนให้ความช่วยเหลือสนับสนุนบุคลากรในการพัฒนาตนเอง และก้าวหน้าในวิชาชีพ

1.3 หลักความโปร่งใส หมายถึง การให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับการวัดผลและประเมินผลให้ผู้เรียนหรือผู้ปกครองทราบ สามารถตรวจสอบผลการเรียนได้ เปิดเผยการใช้งบประมาณของสถานศึกษา แต่งตั้งให้มีระบบหน่วยงานเจ้าหน้าที่โปร่งใสในการใช้จ่ายงบประมาณ มีการจัดซื้อจัดจ้างโดยอาศัยองค์คณะบุคคล เปิดเผยที่มาของงบประมาณ และการใช้งบประมาณของสถานศึกษา มีการตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง รู้เห็นระบบงานทั้งหมดชัดเจน คัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานเป็นไปตามความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง มีความสุจริต จัดทำปฏิทินการทำงานตลอดปีอย่างชัดเจน และปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด มีการตัดสินใจที่โปร่งใสเป็นไปโดยเปิดเผย รายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด เผยแพร่ต่อสาธารณะชน และประชาสัมพันธ์แผนการรับนักเรียนดำเนินการรับนักเรียนด้วยความโปร่งใสไม่ทุจริตคอร์รัปชัน ประชาชนหรือผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีโอกาสรับรู้นโยบายด้านต่างๆ ของรัฐบาล ส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศให้บุคคลภายนอกสถานศึกษารับรู้กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษาอย่างถูกต้องและเป็นปัจจุบัน

1.4 หลักความมีส่วนร่วม หมายถึง การส่งเสริมสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกันบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรได้ร่วมกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย ให้โอกาสผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ รับรู้ข้อมูลและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย แก้ไขปัญหาร่วมกัน มีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา วางแผนกำหนดทิศทางนโยบายและเป้าหมายการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในแผนกลยุทธ์หรือแผนปฏิบัติการประจำปี มีการส่งเสริมสนับสนุนครู และบุคลากรในสถานศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีม มีการการระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา จัดกิจกรรมระหว่างบ้านและโรงเรียน ส่งเสริมสนับสนุนให้มีเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษา และดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.5 หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การจัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษาเพื่อใช้ในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา กำหนดให้มีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน และบริหารงานอย่างเป็นระบบ ดูแล ควบคุม กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการเรียนการสอน มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน มีระบบประกันคุณภาพภายใน กำหนดภาระงาน มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจนสนับสนุนให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ พัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ มีความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารรายงานประจำปีต่อสาธารณะชน ใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการ และดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้ เครือข่ายในความคิดเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อเสนอแนะ กล้าตัดสินใจ ยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสีย

1.6 หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมทางวิชาการ ควบคุม กำกับ ติดตามค่าใช้จ่าย งบประมาณให้เป็นไปตามแผน บรรลุวัตถุประสงค์ พิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจ เพื่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษาหรือชุมชน รณรงค์ให้มีการ ประหยัดใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า ด้านทรัพยากรบุคคล ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้ครู และบุคลากรในสถานศึกษาตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด ส่งเสริมสนับสนุนให้ปฏิบัติงาน เต็มความรู้ เต็มความสามารถ และเต็มเวลา จัดให้มีระบบการตรวจสอบเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของ ครู และบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานธุรการ ลด ขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว ประหยัด คุ้มค่า มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอ เชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดีรักษา ทรัพยากรธรรมชาติในสถานศึกษาให้สมบูรณ์ พัฒนาอาคารสถานที่ และสภาพแวดล้อมให้อยู่ใน สภาพพร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2. ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง หัวหน้าสถานศึกษา ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้อำนวยการ สถานศึกษา และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชชนรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558

3. ครู หมายถึง ผู้ปฏิบัติงานสอนอยู่ในสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชชนรินทร์ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558

4. สถานศึกษา หมายถึง โรงเรียนที่อยู่ในสหวิทยาเขตราชชนรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

5. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง การกำหนดขนาดของสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราช ชนรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 ตามจำนวนนักเรียน โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ

5.1 สถานศึกษาขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1 – 500 คน

5.2 สถานศึกษาขนาดใหญ่ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียน 1,501 – 2,500 คน

5.3 สถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง โรงเรียนที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่า 2,500 คน

6. ประเภทสถานศึกษา หมายถึง ลักษณะของโรงเรียนที่อยู่ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 ที่เข้าร่วมโครงการและไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล โดยแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

6.1 สถานศึกษามาตรฐานสากล หมายถึง โรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล

6.2 สถานศึกษาทั่วไป หมายถึง โรงเรียนที่จัดการเรียนการสอนตามมาตรฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ที่ไม่ได้เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล

7. สหวิทยาเขตราชนครินทร์ หมายถึง การจัดโรงเรียนในเขตเข้าร่วมกันเป็นกลุ่มโรงเรียน 5 โรงเรียน ได้แก่ 1) โรงเรียนวัดสุทธวราราม 2) โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย 3) โรงเรียนนนทรีวิทยา 4) โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยายคม และ 5) โรงเรียนยานนาวาวิทยายคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยคำนึงถึงเขตการปกครองส่วนท้องถิ่น การคมนาคม และศักยภาพ เพื่อร่วมกันบริหารและจัดการศึกษา โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาให้การส่งเสริม สนับสนุน ช่วยเหลือตามสภาพความพร้อมที่แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาตามกรอบแนวคิดการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของหลักเกณฑ์และการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 ใน 6 ด้าน (สำนักงานพัฒนาระบบราชการ, 2546) คือ

1. หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ไม่เลือกปฏิบัติ และสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย และกฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มิใช่ตามอำเภอใจ หรือตามอำนาจของตัวบุคคล

2. หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม สำนึกในหน้าที่ของตนเอง มีความซื่อสัตย์สุจริต จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย และเคารพในสิทธิของผู้อื่น

3. หลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกัน โดยมีการให้และการรับข้อมูลที่สะดวกเป็นจริง ทันการณ์ ตรงไปตรงมา มีที่มาที่ไปที่ชัดเจนและเท่าเทียม มีกระบวนการตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

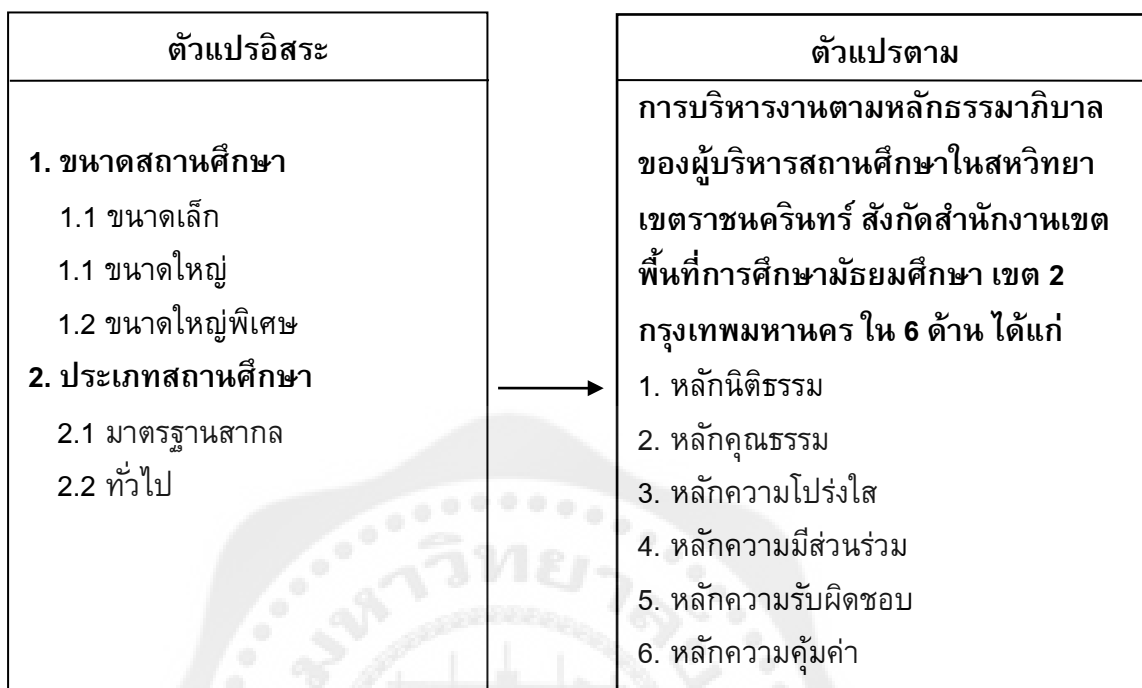
4. หลักความมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้ และร่วมคิด ร่วมเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศในด้านต่างๆ เช่น การแจ้งความเห็น การมีส่วนร่วมสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ นอกจากนี้ยังรวมไปถึงการร่วมตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบต่อผลของการกระทำนั้น

5. หลักความรับผิดชอบ ได้แก่ ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ เป็นการสร้างกลไกให้มีผู้รับผิดชอบ ตระหนักในหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดที่แตกต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

6. หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จึงได้มีการกำหนดตัวแปรต้นเป็นขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา ได้มีผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบขนาดสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู พบว่า ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่างกัน ดังที่ ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก, พระเจलय สารัง, พระสุวรรณชัย เชาชื่น (2551: 67-69) ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับชลธิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์ (2551: 78-80) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอัมพร พุดมี (2551: 127-131) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุจธานี เขต 2 พบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และประเภทสถานศึกษา สำนักงานหรือสถาบันต่างๆ ได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา คือ มาตรฐานสากล และทั่วไป พบว่า สำนักงานหรือสถาบันต่างๆ ได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา คือ มาตรฐานสากล และทั่วไป พบว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนายกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โดยมีโรงเรียนเป้าหมาย 500 โรงเรียน เป็นกลุ่มบุกเบิก (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2555) แตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไป ซึ่งบริหารจัดการด้วยรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน สอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมด (สำนักงานพัฒนาระบบราชการ. 2546) จึงเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดประเภทสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องและได้นำเสนอสาระสำคัญตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

- 1.1 ความหมายของธรรมาภิบาล
- 1.2 ตัวชี้วัดตามหลักธรรมาภิบาล

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

- 2.1 หลักนิติธรรม
- 2.2 หลักคุณธรรม
- 2.3 หลักความโปร่งใส
- 2.4 หลักความมีส่วนร่วม
- 2.5 หลักความรับผิดชอบ
- 2.6 หลักความคุ้มค่า

3. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

- 3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร
- 3.2 ขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษา
- 3.3 เจาะไขความสำเร็จในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา
- 3.4 การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 5.1 งานวิจัยในประเทศ
- 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักการ แนวคิด เกี่ยวกับหลักธรรมาภิบาล

หลักการ และแนวคิดของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีพื้นฐานมาจากสถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมทั้งในสังคมไทยและสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลงก่อให้เกิดความร่วมมือและการแข่งขันระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น องค์กรจำเป็นต้องปรับตัวในการบริหารจัดการและใช้องค์ความรู้ใหม่ๆ (สังคิต พิริยะรังสรรค์. 2553) หลักธรรมาภิบาลยังไม่มีที่ยืนยันแน่ชัดว่ามีต้นกำเนิดมาจากความคิดของผู้ใด แต่มีการศึกษาและกล่าวถึงรัฐและสังคมที่รักความยุติธรรม ผู้ปกครองที่ดี รัฐบาลที่ดี การปกครองที่ดีมานานแล้ว (เสนีย์ คำสุข. 2544)

หลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดี ธนาคารโลก (1989) ได้เสนอแนวคิดใหม่ทางการบริหารจัดการไว้ในรายงานธนาคารโลก ปี ค.ศ. 1989 การบริหารจัดการที่ดีมีความหมายกว้างกว่าการบริหารและการจัดการคือได้มีการคำนึงถึงกลไกในสังคมด้วย มีกลไกในสังคมที่เชื่อมโยงในเชิงบทบาทของสังคมภายนอกหรือรัฐบาลและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ยึดกติกา มีความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ต่อมาองค์การพัฒนาของสหประชาชาติ (United Nation Development Program: UNDP) ได้นำแนวคิดดังกล่าวจากธนาคาร โลกไปวิเคราะห์และอธิบายรายละเอียดไว้ในเอกสารนโยบาย เรื่อง Governance for Sustainable Human Development โดยมีเป้าหมายคือ การพัฒนาและการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และทุกคนในสังคม กล่าวอีกนัยหนึ่ง การบริหารและการจัดการที่ดีมีจุดมุ่งหมายในการสร้างความเป็นธรรมในการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 36-37)

หลักธรรมาภิบาลเริ่มเข้ามาเป็นประเด็นทางการเมืองและสังคมในช่วงที่ประเทศไทยกำลังทำการร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 เมื่อพิจารณาเนื้อหาโดยรวมของรัฐธรรมนูญฉบับนี้แล้ว จะเห็นว่ารัฐธรรมนูญได้วางระบบบริหารบ้านเมืองให้เป็นประชาธิปไตยและเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมมากขึ้น ตลอดจนคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของประชาชน เพิ่มกลไกการตรวจสอบระบบการเมืองและระบบราชการให้ใช้อำนาจอย่างชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ มีเจตนาขจัดความทุจริตและผลประโยชน์ทับซ้อนของนักการเมืองข้าราชการในบ้านเมือง ส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูประบบผู้แทนและอำนาจของนายกรัฐมนตรี ในการนี้ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (สำนักงาน ก.พ. 2542 อ้างในสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ว่าในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล หรือส่งเสริมให้สังคมไทยอยู่บนพื้นฐานของหลักสำคัญอย่างน้อย 6 ด้าน คือ 1) หลักนิติธรรม 2) หลัก

3) หลักความโปร่งใส 4) หลักความมีส่วนร่วม 5) หลักความรับผิดชอบ 6) หลักความคุ้มค่า

ในการศึกษา และในวิชาชีพด้านการบริหารรัฐกิจนั้นถือว่าธรรมาภิบาลเป็นมิติของกระบวนการทัศน์ใหม่ของการบริหารงานภาครัฐ ซึ่งมีองค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ การเน้นบทบาทของผู้บริหารงานภาครัฐในฐานะที่เป็นผู้ให้บริการที่มีคุณภาพสูงตามที่ประชาชนต้องการการสนับสนุนให้เกิดความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่ละระดับมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การลดการควบคุมของ

ราชการส่วนกลาง การเรียกร้องความสามารถในการปฏิบัติงานทั้งในระดับบุคคล องค์กร และการใช้
 เรื่องนี้เป็นเกณฑ์ในการวัดผลการปฏิบัติงานและให้ผลตอบแทน การตระหนักเห็นความสำคัญของ
 การจัดให้มีทรัพยากรบุคคลและเทคโนโลยีซึ่งจะช่วยให้ผู้บริหารสามารถปฏิบัติงานจนบรรลุผลได้
 ตามเป้าหมาย และการเปิดกว้างให้มีการแข่งขัน โดยพิจารณาว่า จุดมุ่งหมายของงานในการ
 วิเคราะห์ประเด็นเหล่านี้ ทั้งผู้ปฏิบัติงานทางด้านการบริหารงานภาครัฐโดยตรง และนักทฤษฎีผู้
 ศึกษาเรื่องนี้ในสถาบันการศึกษาต่างได้คิดสร้างและพัฒนาขั้นตอนกระบวนการที่เชื่อว่าจะนำไปสู่
 ธรรมาภิบาลอย่างแท้จริง รวมทั้งได้เสนอหลักการและพื้นฐานความคิดที่รองรับธรรมาภิบาลนั้นด้วย
 นอกจากนี้ฝ่ายที่เป็นผู้ปฏิบัติได้อาศัยแบบอย่างของการปฏิบัติงานซึ่งเป็นที่ยอมรับใช้เป็นแนวทาง
 ในการแปรโมทัศน์ ธรรมาภิบาลที่เป็นนามธรรมมาสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม
 (ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู และศุภมิตร ปิติพัฒน์. 2545)

จากการศึกษาแนวความคิดเรื่องธรรมาภิบาลที่เข้ามาแพร่หลายในประเทศไทยได้มีการ
 บัญญัติศัพท์ไทยขึ้นมาหลายคำ เช่น ประชาธิปไตย ธรรมรัฐ ธรรมาภิบาล ระบบบริหารกิจการบ้านเมือง
 และสังคมที่ดี การกำกับดูแลกิจการที่ดี การบริหารจัดการที่ดี และบรรษัทภิบาล แนวคิดธรรมา
 ภิบาลมีการนำมาใช้เป็นหลักการสำคัญในการบริหารภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมอย่าง
 แพร่ หลายรวมทั้งประเทศไทย จะเห็นได้ว่าในส่วนของประเทศไทยภาครัฐได้ตระหนักถึง
 ความสำคัญของการสร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย การนำระบบบริหารตามหลัก
 ธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารภาครัฐ รวมถึงในแวดวงวิชาการได้ให้ความสำคัญต่อแนวคิด
 ธรรมาภิบาลอย่างแพร่หลาย ความสำคัญของการสร้างระบบบริหารจัดการที่ดีให้เกิดขึ้นในสังคมไทย
 โดยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 และฉบับที่ 9 ได้กำหนดแนวทางเพื่อ
 สร้างการบริหารจัดการที่ดีในยุทธศาสตร์การพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาประสิทธิภาพ
 ของภาคราชการ การสร้างความเข้มแข็งแก่ภาคประชาชนเพื่อให้เข้ามามีส่วนร่วมใน
 กระบวนการพัฒนาได้อย่างเต็มศักยภาพ ตลอดจนการเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างภาครัฐกับ
 ประชาชน เพื่อให้เกิดการประสานร่วมมือกันในการพัฒนาประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
 แห่งชาติ ฉบับที่ 10 และฉบับที่ 11 รายละเอียดของแผนให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่องกับการสร้าง
 ระบบบริหารที่ดี โดยขยายกรอบการดำเนินงานให้ครอบคลุมทุกภาคส่วนของสังคม ได้แก่ การสร้าง
 ระบบบริหารจัดการที่ดีในภาคธุรกิจเอกชน การส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของกลไกการ
 ตรวจสอบ ทั้งที่จัดตั้งขึ้นตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 และกลไกการ
 ตรวจสอบในภาคประชาชน รวมทั้งการปลูกจิตสำนึกของประชาชนในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม ความ
 พอดี เพื่อเป็นรากฐานของการสร้างระบบบริหารที่ดีในสังคมไทย ธรรมาภิบาลเป็นแนวคิดสำคัญที่
 นำมาใช้ในการบริหารจัดการทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเนื่องจากเป็นหลักการที่ครอบคลุมกว้างขวาง
 มีมิติทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ดังนั้น การบริหารธรรมาภิบาลจึงเป็นแนวความคิดที่มี
 ความสำคัญอย่างยิ่งสำหรับประเทศไทย หลักการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี หรือหลัก
 ธรรมาภิบาลคือการบริหารที่สามารถตรวจสอบได้ และมีประสิทธิผล และเป็นระบบที่เปิดโอกาสให้
 ประชาชนได้มีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาล โดยมีความจำเป็นที่จะต้อง

สร้างธรรมาภิบาลให้เกิดขึ้นในสังคมในทุกระดับ การสร้างธรรมาภิบาลจำเป็นต้องพัฒนาไปพร้อมๆ กันทั้ง 3 ส่วน คือ ภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคประชาสังคม “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” “Corporate Governance (CG)” หรือบรรษัทภิบาล เป็นเรื่องที่สำคัญซึ่งได้รับความสนใจจากสาธารณชน หน่วยงานกำกับดูแล และผู้บริหารองค์กร เนื่อง จากการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะส่งผลให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐาน เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สร้างความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าให้แก่เจ้าของกิจการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย (หวน พินรุพันธ์. 2548)

ธรรมาภิบาลของการบริหารจัดการศึกษา

ความสำคัญและความจำเป็น

ตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 9 (2) กำหนดให้มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมาตรา 39 ให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ทั้งนี้ กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 พร้อมทั้งกำหนดแนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา โดยยึดหลักการด้านความพร้อมและความเหมาะสม ความสอดคล้องกับกฎหมาย กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง ความเป็นเอกภาพด้านมาตรฐาน และนโยบายความเป็นอิสระ ความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ การมีส่วนร่วมของชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยการกระจายอำนาจให้สถานศึกษามากที่สุด ให้ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตัดสินใจโดยตรง เพื่อเพิ่มคุณภาพและประสิทธิภาพให้แก่สถานศึกษา

อย่างไรก็ตาม จากการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่า การกระจายอำนาจยังไม่บรรลุตามนโยบายเท่าที่ควร และหน่วยปฏิบัติยังไม่มีอิสระและขาดความคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ. 2552-2561) จึงได้กำหนดให้การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่เป็นประเด็นสำคัญประการหนึ่งที่ต้องปฏิรูปอย่างเร่งด่วน โดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการให้สถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา ให้มีกลไกขับเคลื่อนการกระจายอำนาจสู่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาอย่างเป็นระบบตามศักยภาพความพร้อม (รายงานการวิจัยและพัฒนา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554)

หน่วยงานการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งเป็นองค์กรหลักที่สำคัญยิ่งในสังคม จำเป็นต้องได้รับการปฏิรูปที่ดีขึ้นกว่าเดิม การนำ “ธรรมาภิบาล” มาใช้ในการดำเนินการเป็นเรื่องที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้บริหารทุกระดับจำเป็นต้องตระหนักในเรื่องนี้ สืบเนื่องมาจากการปฏิรูปโครงสร้างและระบบบริหาร ได้มีความพยายามนำรูปแบบการบริหารจัดการที่ยึดแนวทางธรรมาภิบาลมาใช้ในทุกระดับองค์กร ไม่ว่าจะเป็นระดับกระทรวง ระดับเขตพื้นที่ และระดับโรงเรียน ในระดับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความ

จำเป็นต้องนำ “ ธรรมนูญ ” มาใช้ในการบริหารจัดการศึกษา เนื่องมาจากความเปลี่ยนแปลงและความเคลื่อนไหวหลายประการ (สำนักงานพัฒนาระบบราชการ. 2546) คือ

ประการที่ 1 รัฐบาลได้ออกพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้กับหน่วยราชการทั่วไป ภาคราชการและหน่วยงานในกำกับรัฐ โดยมีเป้าหมายหลัก 3 ประการ คือ

1. จัดส่วนราชการใหม่ โดยบูรณาการภารกิจเพื่อกำหนดแผนบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาการจัดการให้มีประสิทธิภาพ และรองรับการปฏิรูประบบราชการต่อไป
3. กำหนดแบบแผนการปฏิบัติราชการที่ทำให้เกิดการบริหารราชการที่ดี ให้นำไปปฏิบัติในแนวทางเดียวกัน และเกิดผลสัมฤทธิ์ของงานที่วัดผลได้ สอดคล้องกับมาตรา 3 (1) แห่ง พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2545 ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับพระราชกฤษฎีกาฉบับดังกล่าว

ประการที่ 2 การนำการบริหารจัดการฐานโรงเรียน (School-based Management: SBM) มาใช้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ โดยเฉพาะสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ได้นำรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียนมาเผยแพร่ และฝึกอบรมให้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยทั่วไปซึ่งหลักการบริหารจัดการฐานโรงเรียนสอดคล้องกับหลักการของ “ ธรรมนูญ ” เกือบทั้งหมด จึงเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ประการที่ 3 ตามที่มี พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่2) พ.ศ. 2545 มาตรา 39 ซึ่งบัญญัติไว้ว่า “ มาตรา 39 กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรงและใน พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตราที่ 35 บัญญัติไว้ว่า “ สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน มาตราที่ 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนของรัฐ มีฐานะเป็นนิติบุคคล เมื่อมีการยุบเลิกสถานศึกษาตามวรรคหนึ่ง ให้ความเป็นนิติบุคคลสิ้นสุดลง ” ในความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนการบริหารจัดการเป็นไปด้วยดี มีประสิทธิผลและประสิทธิภาพ จำเป็นต้องอาศัยหลักธรรมนูญ ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้เป็นแนวทางการบริหาร 6 หลักการ ดังนั้นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมนูญในการบริหารจัดการการศึกษาจึงบรรลุวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา

รัชยา ภักดีจิตต์ (2555) กล่าวว่าองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมนูญแนวคิดธรรมนูญเป็นแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับขอบข่ายของการปกครองการบริหารภาครัฐ การพัฒนาเศรษฐกิจ การให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนาซึ่งเกี่ยวข้องกับภาคสาธารณะ โดยสรุปแนวคิดธรรมนูญจะครอบคลุม 5 หลักการที่สำคัญ คือ

1. การมีระบบการเมืองที่มีประสิทธิภาพในการจัดการที่ทำให้ระบบเศรษฐกิจของประเทศมีความมั่นคง

2. การมีประสิทธิภาพในการดำเนินงานของภาครัฐเพื่อผลประโยชน์สาธารณะ
3. การมีความชอบธรรมทางการเมืองภายใต้กรอบของหลักนิติธรรม (rule of law)
4. การมีประสิทธิภาพของการบริหารภาครัฐ
5. การมีส่วนร่วมของภาครัฐกับภาคประชาสังคม

ธรรมาภิบาลให้ความสำคัญเรื่องกระบวนการตัดสินใจทางการบริหารภาครัฐ ดังนั้นจึงมีผู้เกี่ยวข้องหลายฝ่าย ทั้งหน่วยงานภาครัฐ เอกชน ท้องถิ่น และภาคประชาสังคม ในการตัดสินใจบริหารจึงต้องคำนึงถึงองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล UNESCAP (n.d.) ได้เสนอองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล 8 ประการ คือ

1. มีความรับผิดชอบรับการตรวจสอบต่อสาธารณะ
2. ประสิทธิภาพและประสิทธิผล
3. ความเป็นธรรมในสังคมและการคำนึงถึงส่วนรวม
4. การยึดมั่นฉันทามติ
5. การมีส่วนร่วม
6. การสนองตอบความต้องการ
7. หลักนิติธรรม
8. หลักความโปร่งใส

คุณลักษณะที่สำคัญของธรรมาภิบาล

แสดงองค์ประกอบที่สำคัญของการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ดังต่อไปนี้

ภาพประกอบ 2 องค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาล

ความเป็นธรรมในสังคม

สรุป หลักการ และแนวคิดของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลหรือการบริหารจัดการที่ดีมีพื้นฐานมาจากสถานการณ์การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม ทั้งในสังคมไทยและสังคมโลกเกิดการเปลี่ยนแปลง ก่อให้เกิดความร่วมมือ และการแข่งขันระหว่างประเทศเพิ่มมากขึ้น การกำกับดูแลกิจการที่ดีจะส่งผลให้กิจการมีระบบการบริหารและการจัดการที่มีคุณภาพ รวมทั้งมีการเปิดเผยข้อมูลที่โปร่งใส และมีผลการปฏิบัติงานที่เป็นมาตรฐานเพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน สร้างความสามารถในการแข่งขัน และเพิ่มมูลค่าให้แก่เจ้าของกิจการและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย

1.1 ความหมายของธรรมาภิบาล

การอธิบายความหมายของธรรมาภิบาล มีนักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้ให้คำนิยามหรือความหมายของธรรมาภิบาลไว้ดังนี้

บวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2542) อธิบายว่า “ธรรมาภิบาล” มาจากคำว่า “ธรรม” หมายถึง ความดี ความถูกต้อง และ “อภิบาล” หมายถึง บำรุงรักษาปกครอง ดังนั้น “ธรรมาภิบาล” จึงหมายถึง การปกครอง การบำรุงรักษาด้วยความดีด้วยความถูกต้อง ตรงกับคำว่า Good Governance ในภาษาอังกฤษ ธรรมาภิบาลในความหมายสากลหมายถึง ระบบโครงสร้าง กระบวนการต่างๆ ที่วางกฎเกณฑ์ความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ การเมือง และสังคม

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2544: 13-14) ให้ความหมายของคำว่า ธรรมาภิบาล หมายถึง การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี อันเป็นแนวทางสำคัญในการจัดระเบียบให้สังคมทั้งภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชน ภาคประชาชนซึ่งครอบคลุมถึงฝ่ายวิชาการ ฝ่ายปฏิบัติการ ฝ่ายราชการ ฝ่ายธุรกิจ สามารถอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข มีความรู้สึกสามัคคี ร่วมกันเป็นพลังก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืนเป็นส่วนเสริมความเข้มแข็งหรือสร้างภูมิคุ้มกันแก่ประเทศเพื่อบรรเทาป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติที่หากจะมีในอนาคต เพราะสังคมจะรู้สึกถึงความยุติธรรม ความโปร่งใส ความมีส่วนร่วมอันเป็นคุณลักษณะสำคัญของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สอดคล้องกับความเป็นไทยรัฐธรรมนูญ และกระแสการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน

เอเจอร์ แชม (อ้างใน ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์. 2545) ธรรมาภิบาล คือ การมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ตรวจสอบได้ และคือการมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการปฏิบัติงานเพื่อให้หลักประกันว่าการดำเนินนโยบายทางการเมือง สังคม และเศรษฐกิจวางอยู่บนฉันทานุมัติอย่างกว้างขวางของสังคม

มหาธีร์ โมฮัมหมัด (อ้างใน ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์. 2545: 26) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การใช้อำนาจทางการเมือง เศรษฐกิจ เพื่อบริหารกิจกรรมต่างๆ ของชาติบ้านเมือง และหมายรวมถึงกลไก กระบวนการ ความสัมพันธ์และสถาบันต่างๆ ที่เชื่อมโยงกันอยู่อย่างซับซ้อน ซึ่งประชาชนพลเมืองใช้เป็นเครื่องมือหรือเป็นช่องทางในการบริหารจัดการกิจกรรมต่างๆ อันเกี่ยวข้องกับชีวิตของประเทศ

เกษม วัฒนชัย (2546: 23) กล่าวว่าธรรมาภิบาล เป็นคำแปลมาจากภาษาอังกฤษว่า Good Governance ซึ่ง Good แปลว่าดี Governance แปลว่าการกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงเป็นข้อคิดของการบริหารจัดการที่ดี เพื่อประกันว่าในองค์กรไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง ไม่ด้อยประสิทธิภาพ

หวน พินธุพันธ์ (2548: 57-59) เขียนไว้ในนิตยสารมืออาชีพกับธรรมาภิบาล (Good Governance) คำว่า ธรรมาภิบาล เริ่มนำมาใช้ในสังคมไทยเมื่อไม่นานนัก ถ้าดูความหมายของ ธรรมาภิบาล โดยแยกคำออกเป็น 2 คำได้ดังนี้

ธรรมาภิบาล = ธรรมะ + อภิบาล

ธรรมะ หมายถึง ความดี ความถูกต้อง ความประพฤติชอบ

อภิบาล หมายถึง การปกครองบำรุงรักษา หรือ การบริหาร

ธรรมาภิบาล จึงน่าจะหมายถึงการบริหารอย่างเป็นธรรม การบริหารจัดการที่ดี หรือการบริหารอย่างโปร่งใส สุจริต ยุติธรรม

แต่เดิมราชบัณฑิตยสถานจะบัญญัติศัพท์นี้ขึ้นมา เรียกว่า “วิธีการปกครองที่ดี” แต่ทางระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีใช้คำว่า “การกำกับดูแลกิจการที่ดี” และ ธรรมาภิบาล ยังตรงกับคำภาษาอังกฤษว่า Good Governance ซึ่งถ้าดูคำแปลของสองคำนี้จะพบว่า คำว่า “Good” แปลว่า “ดี” และคำว่า “Governance” แปลว่า “การกำกับที่ดี การดูแลอย่างดี” ดังนั้น ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance จึงน่าจะหมายถึงหลักคิดสำหรับการบริหารจัดการที่ดี

สันถวนท์ พยาเลียง (2552: 5) ได้สรุปความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance) หมายถึง การบริหารการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อการพัฒนาของประเทศ โดยมีการเชื่อมโยงองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของสังคม คือ ภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม และให้มีการสนับสนุนซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างเศรษฐกิจ สังคม การเมืองอย่างสมดุล ส่งผลให้สังคมดำรงอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ตลอดจนมีการใช้อำนาจในการพัฒนาประเทศชาติให้เป็นไปอย่างมั่นคงยั่งยืนและมีเสถียรภาพ

ปฐม มณีโรจน์ (2554: 353) ให้ความหมายของธรรมาภิบาล (Good Governance) คำว่า “ธรรมาภิบาล” เป็นคำสมาสระหว่างคำว่า “ธรรมะ” (Good) กับ “อภิบาล” (Governance)

โคฟี อันนัน (อ้างใน รัชยา ภักดีจิตต์. 2555: 9) อดีตเลขาธิการองค์การสหประชาชาติ กล่าวว่า Good Governance เป็นการใช้อำนาจทางการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมืองโดยให้บริการสาธารณะที่มีประสิทธิภาพ มีระบบที่ยุติธรรม กระบวนการทางกฎหมายที่อิสระในขณะที่นิยามของธนาคารพัฒนาแห่งเอเชียเน้นไปที่องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ วิวัฒนาการของธรรมาภิบาลนับตั้งแต่ต้นปี 1980 นักวิชาการส่วนใหญ่ต่างมีความเห็นตรงกันว่าแนวทางการบริหารภาครัฐที่เป็นอยู่ไม่สอดคล้องกับเศรษฐกิจและสังคมโลกที่ปรับเปลี่ยนตลอดเวลาและมีความเห็นว่ามีจำเป็นต้องมีการปรับปรุงและปฏิรูปในรูปแบบการปกครองใหม่ ซึ่งในช่วงเวลาดังกล่าวได้มีองค์การระหว่างประเทศหลายองค์การ มีการกล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับ “Governance” ในนัย “Good Governance” ในนัยต่าง ๆ

ความหมายของ Good Governance หรือ “ธรรมาภิบาล” หรือการบริหารจัดการที่ดี หากพิจารณาในแง่ของการให้คำนิยามและความหมายของคำว่า “ธรรมาภิบาล” ได้มีการให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

ธนาคารโลก หรือ World Bank (อ้างใน รัชยา ภักดีจิตต์. 2555: 9) ได้ให้ความหมายว่า Good Governance เป็นลักษณะวิถีทางของการที่มีการใช้อำนาจการเมืองเพื่อจัดการงานของบ้านเมือง โดยเฉพาะการจัดการทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศเพื่อการพัฒนา โดยนัยของความหมายของธนาคารโลกเป็นการชี้ให้เห็นความสำคัญของการมี “Good Governance” เพื่อช่วยให้การฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทั้งนี้รัฐบาลสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพมีระบบที่ยุติธรรม มีกระบวนการกฎหมายที่อิสระที่ทำให้มีการดำเนินงานให้เป็นไปตามสัญญา อีกทั้งระบบราชการ ฝ่ายนิติบัญญัติ และสื่อที่มีความโปร่งใส รับผิดชอบ และตรวจสอบได้

องค์การสหประชาชาติ หรือ United Nations (UN) (อ้างใน รัชยา ภักดีจิตต์. 2555: 10) ที่ให้ความสำคัญกับ “ธรรมาภิบาล” หรือ “การบริหารจัดการที่ดี” เพราะเป็นหลักการพื้นฐานในการสร้างความเป็นอยู่ของคนในสังคมทุกประเทศให้มีการพัฒนาที่เท่าเทียมกัน และมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การดำเนินการนี้ต้องเกิดจากความร่วมมือระหว่างรัฐและภาคเอกชนเพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส “ธรรมรัฐ” หรือ “การบริหารจัดการที่ดี” หรือ “ธรรมาภิบาล” คือการมีส่วนร่วมของประชาชนและสังคมอย่างเท่าเทียมกัน มีคำตอบพร้อมเหตุผลที่สามารถชี้แจงกันได้

องค์การความร่วมมือระหว่างประเทศของญี่ปุ่น (JICA) (อ้างใน รัชยา ภักดีจิตต์. 2555: 9) กล่าวว่า Good Governance ใน “Participatory Development and Good Governance Report of the AID Study Committee” สรุปว่ารัฐมีหลักการในการทำหน้าที่ย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล Good Governance เป็นรากฐานของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างบรรยากาศให้เกิดการมีส่วนร่วม จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน ฟังตนเองได้ และมีความยุติธรรมทางสังคม รัฐมีความชอบธรรมตอบสนองความต้องการของประชาชน (Accountability to the People) มีการปรับเปลี่ยนยุทธการพัฒนารูปแบบต่างๆ เช่น กลยุทธ์การพัฒนาตามแนวคิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ กลยุทธ์ตามแนวคิดการเจริญเติบโต การกระจายรายได้ และแนวตอบสนองความต้องการจำเป็นพื้นฐาน กลยุทธ์การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และกลยุทธ์การพัฒนาแบบยั่งยืน การพัฒนาประเทศด้วยสำนึกของความรับผิดชอบต่อความสำคัญกับการประสานกลมกลืน ระหว่างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความยุติธรรมทางสังคมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งนำไปสู่กลยุทธ์การพัฒนาการพัฒนามีองค์ประกอบของการมีส่วนร่วม

รัชยา ภักดีจิตต์ (2555) ได้สรุปจากการนำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับ “Governance” ในความหมาย “Good Governance” ที่หมายถึง การบริหารการปกครองที่ดี หรือ ธรรมาภิบาล เป็นเรื่องของการสร้างความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรมของรัฐในสายตาของนานาประเทศที่เป็นประชาคม ธรรมาภิบาล หรือ Good Governance หมายถึง วิธีการปกครองที่ดี งานมีประสิทธิภาพ ไม่มีการฉ้อราษฎร์บังหลวง เป็นการบริหารทรัพยากรทางเศรษฐกิจและสังคมเพื่อพัฒนาองค์กร โดย

การมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนเป็นไปอย่างมั่นคง มีเสถียรภาพ มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้

สรุปธรรมชาติของรัฐบาล หมายถึง การบริหารจัดการที่ดี เพื่อกระจายอำนาจให้เกิดความโปร่งใส ตรวจสอบได้ งานมีประสิทธิภาพ เน้นการมีส่วนร่วมของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เป็นไปอย่างมั่นคง

1.2 ตัวชี้วัดตามหลักธรรมาภิบาล

สถาบันพระปกเกล้า (2545) เสนอว่าจากการกำหนดกรอบแนวคิดในการทำดัชนีวัดและการนำกรอบแนวคิดเหล่านั้นมาสังเคราะห์เป็นองค์ประกอบหลักที่จำเป็นสำหรับใช้ชี้วัดจากองค์ประกอบหลักจะนำไปแยกเป็นองค์ประกอบย่อยๆ และการแปลงไปสู่คำถามที่ใช้ในการเก็บข้อมูลในที่สุด

1. หลักนิติธรรม ได้กำหนดตัวชี้วัด คือ

1. หน่วยงานมีการแบ่งแยกการใช้อำนาจอย่างชัดเจน
2. หน่วยงานมีการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคลากรและประชาชน
3. หน่วยงานมีการผูกพันต่อกฎหมาย กฎระเบียบต่างๆ
4. กฎ ระเบียบของหน่วยงานมีความถูกต้องตามกฎหมาย
5. ผู้มีอำนาจตัดสินใจในหน่วยงานมีความอิสระในการปฏิบัติหน้าที่
6. กฎหมายที่กำหนดโทษของหน่วยงานเป็นไปตามหลักกฎหมาย
7. กฎ ระเบียบของหน่วยงานไม่ขัดแย้งกับกฎหมายที่มีฐานะที่สูงกว่า

2. หลักคุณธรรม การพิจารณาคุณลักษณะของหลักคุณธรรม โดยได้พิจารณาองค์ประกอบของหลักคุณธรรมออกมาเป็น 3 องค์ประกอบใหญ่ คือ การปลอดคอร์รัปชัน การปลอดจากการทำผิดวินัย การปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณ

หลักคุณธรรม ด้านคอร์รัปชัน กำหนดตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. ปฏิบัติงานให้เป็นไปตามกฎหมาย (Nonfeasance)
2. ปฏิบัติงานต่ำกว่า/น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนด (Malfeasance)
3. ปฏิบัติงานมากกว่าหรือเกินกว่าที่กฎหมายกำหนด (Overfeasance)
4. ปฏิบัติตามเจตนารมณ์ของกฎหมาย แต่ใช้วิธีที่ผิดกฎหมาย (Misfeasance)

หลักคุณธรรม ด้านคอร์รัปชัน กำหนดตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัยด้านการงานในหน้าที่ (Job nerse ovinitself)
2. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัยด้านความสัมพันธ์ส่วนบุคคล

(Interpersonal reletionship)

3. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัยพฤติกรรมส่วนตัว (Personal)

4. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดวินัยด้านการสนองตอบความต้องการของประชาชน

(Responsive)

5. การลงโทษทางวินัยหรือผลรวมของ 1-4 (Composite severity of punishment received from breach of discipline)

หลักคุณธรรม ด้านการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณ กำหนดตัวชี้วัดดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณด้วยผลลัพธ์หรืออรรถประโยชน์ (Result/utility)
2. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยม และจรรยาบรรณ ด้านปฏิสัมพันธ์ (Relationship)
3. หน่วยงานปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณด้านการยึดค่านับสัญญา ธรรมเนียม ระเบียบ ศาสนา (Rule or Promise)
4. หน่วยงานปลอดจากการกระทำผิดมาตรฐานวิชาชีพนิยมและจรรยาบรรณการทำงานตามขั้นตอน (Means)

3. หลักความโปร่งใส
ดัชนีวัดความโปร่งใส

1. ความโปร่งใสด้านโครงสร้างของระบบงาน

1. ระบบของหน่วยงานโปร่งใส รู้เห็นระบบงานทั้งหมดได้อย่างชัดเจน
2. มีระบบการตรวจสอบภายในหน่วยงานที่เข้มแข็ง
3. มีการปรับปรุงหน่วยงานตรวจสอบใหม่ให้เหมาะสมสถานการณ์อยู่เสมอ
4. ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับรู้การทำงานของหน่วยงาน
5. หน่วยงานมีระบบบริหารการเงินและพัสดุที่รัดกุม
6. มีบุคลากรใหม่ๆ เข้ามาอยู่ในหน่วยงานด้วยระบบคุณธรรมและมีความ

สามารถสูง

2. ความโปร่งใสด้านระบบการให้ทุน

1. มีผลประโยชน์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานเป็นผลสำเร็จ
2. มีผลประโยชน์ให้แก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพสูง
3. มีผลประโยชน์ให้แก่บุคลากรที่ซื่อสัตย์
4. มีระบบรายได้หรือผลประโยชน์เกื้อกูลรองรับมาตรฐานค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น

3. ความโปร่งใสของระบบการให้โทษ

1. มีระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการฟ้องร้องผู้กระทำผิด
2. มีระบบที่มีประสิทธิภาพสูงสำหรับการตรวจสอบการทำงานในหน่วยงาน
3. มีวิธีการที่ยุติธรรมสำหรับพิจารณาลงโทษผู้ทำผิด
4. กระบวนการยุติธรรมที่รวดเร็ว
5. มีการลงโทษจริงจัง หนักเบาตามเหตุและพฤติการณ์ของการกระทำผิด

6. หัวหน้างานลงโทษผู้ทุจริตหรือด้อยประสิทธิภาพอย่างจริงจัง
7. มีการป้องปรามผู้ทุจริตหรือด้อยประสิทธิภาพให้ปรับปรุงตน

4. ความโปร่งใสด้านการเปิดเผยของระบบงาน

1. ประชาชนได้เข้ารับรู้การทำงานของคณะกรรมการตรวจสอบ
2. ประชาชนและสื่อมวลชนมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดหา การให้สัมปทาน การออกกฎระเบียบ และข้อบังคับต่างๆ
3. ประชาชน สื่อมวลชน และองค์กรพัฒนาเอกชน ได้มีโอกาสควบคุมฝ่ายบริหาร โดยวิธีการต่างๆ มากขึ้น
4. มีการใช้สมาคมวิชาชีพเข้ามาตรวจสอบหน่วยงาน

4. หลักการมีส่วนร่วม

ด้านระดับของการมีส่วนร่วมสามารถนำมากำหนดดัชนีวัดได้ดังนี้

1. ดัชนีวัด การมีส่วนร่วมในระดับการให้ข้อมูลประชาชน

1. การให้ข้อมูลแก่ภายนอกหน่วยงาน
2. ประเภทกลุ่มผู้รับข้อมูล
3. การใช้สื่อในการให้ข้อมูล
4. ความถี่ในการให้ข้อมูล
5. ช่องทางการเข้าถึงข้อมูล

2. ดัชนีวัด การมีส่วนร่วมในระดับรับฟังความคิดเห็น และปรึกษาหารือ

1. มีการรับฟังความคิดเห็นจากภายนอกหน่วยงาน
2. กลุ่มบุคคลที่หน่วยงานรับฟังความคิดเห็น
3. ความเต็มใจในการรับฟังความคิดเห็น
4. ความตั้งใจในการรับฟังความคิดเห็น
5. การเห็นคุณค่าของการรับฟังความคิดเห็น
6. การทิ้งช่วงการตัดสินใจหลังการรับฟังความคิดเห็น

3. ดัชนีวัด การมีส่วนร่วมในระดับวางแผน/ตัดสินใจ

1. มีการร่วมวางแผนตัดสินใจในระดับต่างๆ (นโยบาย-แผน-โครงการ-กิจกรรม)
2. รูปแบบกระบวนการตัดสินใจ
3. มิติของเวลากับการตัดสินใจ
4. ผู้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
5. กระบวนการใช้กรรมการในการตัดสินใจ

4. พัฒนาศักยภาพในการมีส่วนร่วม สร้างความเข้าใจให้กับสาธารณชน

1. มีการลงทุนของหน่วยงาน

2. มีกิจกรรมการพัฒนาความสามารถในการมีส่วนร่วมของประชาชน

5. หลักสำนักรับผิดชอบ

ดัชนีวัดการมีลักษณะองค์ประกอบของระบบสำนักรับผิดชอบ ดัชนีวัดระดับสำนักรับผิดชอบ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 6 ดัชนีหลัก ได้ดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานมีการสร้างความเป็นเจ้าของร่วมกัน
2. หน่วยงานมีเป้าหมายที่ชัดเจน
3. หน่วยงานมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. หน่วยงานมีระบบติดตามประเมินผล
5. หน่วยงานมีการจัดการกับผู้ไม่มีผลงาน
6. หน่วยงานมีแผนสำรอง

6. หลักความคุ้มค่า

ตัวชี้ที่เป็นดัชนีวัดหลักความคุ้มค่า แบ่งตัวชี้เป็น 3 ตัวชี้หลัก โดยแต่ละตัวชี้หลักมีตัวชี้ย่อย ดังนี้

1. การประหยัด ดัชนีวัดย่อย คือ

1. การทำงานและผลตอบแทนบุคลากรเป็นไปอย่างเหมาะสม
2. การไม่มีความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์
3. การมีผลผลิตหรือบริการได้มาตรฐาน
4. การมีการตรวจสอบภายในและการจัดทำรายงานการเงิน
5. การมีการใช้เงินอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ดัชนีวัดย่อย คือ

1. มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ
2. มีการพัฒนาทรัพยากรบุคคล
3. มีการใช้ผลตอบแทนตามผลงาน

3. ความสามารถในการแข่งขัน ดัชนีวัดย่อย คือ

1. การมีนโยบาย แผน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย
2. การมีการเน้นผลงานด้านบริการ
3. การมีการประเมินผลการทำงาน
4. ผู้บริหารระดับสูงมีสภาวะผู้นำ

สายสมร ศักดิ์คำดวง (2551) ได้ทำการวิจัยศึกษาตัวชี้วัดการบริหารงาน 4 ฝ่าย ตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน ดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัดการบริหารวิชาการที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักนิติธรรม

1. ผู้บริหารออกกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารวิชาการเป็นไปตามกฎหมาย
2. ผู้บริหารบังคับใช้กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารวิชาการเป็นไปอย่าง

ถูกต้อง

2. หลักคุณธรรม

1. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำทางวิชาการ
2. ผู้บริหารมีภาวะผู้นำและผู้ตาม
3. ผู้บริหารมีเทศ ก้าวกับ ติดตามการเรียนการสอนอย่างทั่วถึงและเป็นกัลยาณมิตร
4. ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูผู้สอนจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักคุณธรรมและ

คุณลักษณะอันพึงประสงค์

5. โรงเรียนมีระบบการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการของผู้บริหาร ครู บุคลากร

นักเรียน

3. หลักความโปร่งใส

1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติหน้าที่จัดการเรียนการสอนอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความบริสุทธิ์ใจ

2. ผู้บริหารจัดให้มีการจัดซื้อจัดจ้างเพื่อการเรียนการสอน โดยอาศัยองค์คณะบุคคลสามารถตรวจสอบได้

3. โรงเรียนประชาสัมพันธ์ให้บุคคลภายนอกโรงเรียนรับรู้ในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน

4. หลักการมีส่วนร่วม

1. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. ครูและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีส่วนร่วมในการจัดทำระเบียบวัดผลประเมินผล

3. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครู และบุคลากรทุกคนมีการประสานความร่วมมือและการจัดการความรู้ทั้งในและนอกโรงเรียน

5. หลักสำนักับผิตชอบ

1. โรงเรียนมีนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน แสดงให้เห็นว่ามุ่งพัฒนาคุณภาพนักเรียน

2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูใช้การวิจัยในชั้นเรียนเป็นแนวทางในการพัฒนางาน

3. ผู้บริหารพัฒนาครูให้มีการใช้สื่อ นวัตกรรม เทคโนโลยีและแหล่งเรียนรู้อย่างหลากหลายและต่อเนื่อง

4. ผู้บริหารจัดการทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของครู บุคลากรและนักเรียนอย่างเพียงพอ

5. ผู้บริหารร่วมกับครูจัดและพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

6. หลักความคุ้มค่า

1. นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์เหมาะสมเมื่อเปรียบเทียบกับทรัพยากรที่มี
2. นักเรียนทั้งปัจจุบันและสำเร็จการศึกษาแล้ว มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัดการบริหารงบประมาณที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักนิติธรรม

1. ผู้บริหารมีแผนงบประมาณในการบริหารทั้งระยะสั้นและระยะยาว
2. โรงเรียนออกกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเป็นไปตาม กฎหมายและชัดเจน
3. ผู้บริหารบังคับใช้กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารงบประมาณเป็นไปอย่าง ถูกต้องและยุติธรรม
4. การกำหนด กฎ ระเบียบแนวปฏิบัติในโรงเรียน ดำเนินการโดยการกระจายอำนาจ และ ยึดหยุ่นตามสภาพ

2. หลักคุณธรรม

1. การจัดสรรทรัพยากรดำเนินการอย่างทั่วถึงเป็นธรรม
2. ผู้บริหารจัดแนวปฏิบัติที่เป็นวัฒนธรรมองค์กร โดยมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อม ของโรงเรียนและตัวบุคลากร
3. โรงเรียนมีกลไกการตรวจสอบและลงโทษผู้แสวงหาผลประโยชน์ในโรงเรียน
4. ผู้บริหารมีระบบและกลไกในการจัดสรรงบประมาณ โดยเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลัง พร้อมเหตุผล

3. หลักความโปร่งใส

1. ผู้บริหารเปิดเผยที่มาของงบประมาณและการใช้งบประมาณของโรงเรียน
2. โรงเรียนมีวิธีการทำให้บุคคลภายนอกทราบและเข้าใจระบบงานต่างๆ ของโรงเรียน
3. โรงเรียนมีระบบการควบคุมภายในและตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง

4. หลักการมีส่วนร่วม

1. การบริหารและการวางแผนงบประมาณดำเนินการโดยคณะกรรมการ

2. ครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณ ในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี และการจัดระบบตรวจสอบการใช้จ่าย

5. หลักสำนักรับผิดชอบ

1. ผู้บริหารกำหนดยุทธศาสตร์ในการบริหารการเงิน บัญชี และพัสดุอย่างมีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนมีมาตรการและการดำเนินการตามมาตรการในการประหยัดงบประมาณ
3. ผู้บริหารรับผิดชอบต่อการกำหนดงบประมาณตามแบบแผนที่ทางราชการกำหนด

6. หลักความคุ้มค่า

1. โรงเรียนมีเป้าหมายแนวทางและการวัดระดับความสำเร็จในการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและเกิดประสิทธิผล
2. ผู้บริหารวัดระดับความสำเร็จของการดำเนินงานต่อจำนวนงบประมาณที่ใช้
3. ผู้บริหารควบคุมดูแลให้บุคลากรใช้และบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์ให้สามารถใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ
4. โรงเรียนมีนโยบายให้กลุ่มหรือเครือข่ายโรงเรียนมีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน

ตัวชี้วัดการบริหารบุคคลที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักนิติธรรม

1. ผู้บริหารปฏิบัติตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาและกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารบุคคลอย่างเคร่งครัด
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพมีใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ และเป็นครูมืออาชีพ
3. ผู้บริหารมีแผนการบริหารอัตรากำลังอย่างมีประสิทธิภาพ

2. หลักคุณธรรม

1. ผู้บริหารมีหลักเกณฑ์และแนวทางที่ดีในการประเมินประสิทธิภาพของบุคลากรที่ยึดติดกับทุกฝ่าย
2. ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรมีโอกาสนในการพัฒนาตนเองและก้าวหน้าในอาชีพ
3. ผู้บริหารไม่กระทำผิดวินัยเกี่ยวกับงาน ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และพฤติกรรมส่วนตัว
4. โรงเรียนมีจำนวนผู้บริหาร ครู บุคลากร และนักเรียนที่ได้รับการยกย่องหรือรางวัลด้านคุณธรรม

3. หลักความโปร่งใส

1. การคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานเป็นไปตามความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง

2. ผู้บริหารกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ชัดเจนสามารถตรวจสอบได้
3. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการหมุนเวียนหน้าที่การทำงานตามความรู้

ความสามารถและความเหมาะสม

4. หลักการมีส่วนร่วม

1. ผู้บริหารมีการมอบหมายงานแก่บุคลากรในการวางแผนปฏิบัติและประเมินผลร่วมกัน
2. ผู้บริหารทำให้ประชากรมีความพึงพอใจในการร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบ
3. ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูและคณะกรรมการสถานศึกษามีส่วนร่วมในการการประเมินผล

การปฏิบัติงานของบุคลากรในโรงเรียน

5. หลักสำนึกรับผิดชอบ

1. ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่บุคลากร
2. ผู้บริหารสนับสนุนและส่งเสริมครูและบุคลากรให้ปฏิบัติงานอย่างเต็มศักยภาพ
3. ผู้บริหารมีมาตรการในการดำเนินการอย่างชัดเจนกับบุคลากรที่ด้อยประสิทธิภาพ
4. ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรสามารถทำงานแทนกันได้ในกรณีที่จำเป็น
5. ผู้บริหารจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณธรรมแก่บุคลากรและนักเรียนอย่างสม่ำเสมอ

6. หลักความคุ้มค่า

1. โรงเรียนมีระบบการตรวจสอบการใช้เวลาในการทำงานของผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียน
2. ผู้บริหารสนับสนุนให้เพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานของบุคลากร
3. ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอ

ตัวชี้วัดการบริหารทั่วไปที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. หลักนิติธรรม

1. โรงเรียนมีแผนพัฒนาการศึกษาและปฏิบัติตามอย่างครบวงจร
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูตระหนักถึงสิทธิของนักเรียน ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง
3. โรงเรียนมีกฎ ระเบียบที่เป็นไปตามหลักของกฎหมาย ศาสนา วิถีประชาธิปไตย หลัก

ความเป็นนิติบุคคล

4. โรงเรียนมีกฎ ระเบียบและสอดคล้องกับระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ
5. การบริหารโรงเรียนมีลักษณะเป็นเครือข่ายกับโรงเรียนอื่น หรือสร้างความร่วมมือกับ

หน่วยงานสถาบันการศึกษา ฯลฯ

2. หลักคุณธรรม

1. ผู้บริหารปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร เจตนารมณ์ของกฎ ระเบียบแนวปฏิบัติของโรงเรียน
2. ผู้บริหารให้ความช่วยเหลือบุคลากรในโรงเรียนตามความเหมาะสม
3. โรงเรียนมีระบบถ่วงดุลอำนาจในการบริหาร

4. โรงเรียนมีโครงการหรือกิจกรรมทำความดี

3. หลักความโปร่งใส

1. โรงเรียนกำหนดปฏิทินการทำงานตลอดปีอย่างชัดเจน และปฏิบัติอย่างเคร่งครัด
2. โรงเรียนสนับสนุนให้ประชากรใช้เทคโนโลยีต่างๆ ในการปฏิบัติงานสามารถตรวจสอบ

ข้อมูลได้ตลอดเวลา

3. โรงเรียนมีระบบการสื่อสารที่เป็นไปอย่างทั่วถึง ได้ข้อมูลตรง ทันเวลา
4. โรงเรียนมีหน่วยงานหรือคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานภายใน

4. หลักการมีส่วนร่วม

1. ผู้บริหารมีการระดมกำลังสรรพจากชุมชนเพื่อพัฒนาโรงเรียน
2. ผู้บริหารสนับสนุนให้ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินการ

พัฒนาโรงเรียน

3. โรงเรียนมีการดำเนินงาน โครงการในรูปคณะกรรมการ
4. ผู้บริหารและบุคลากรรับฟังความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องไปปรับปรุงพัฒนางาน
5. ผู้บริหารวัดระดับความสำเร็จของงานจากการมีส่วนร่วม

5. หลักสำนึกรับผิดชอบ

1. โรงเรียนมีการจัดคู่มือการปฏิบัติงานของบุคลากรต่างๆ ชัดเจน
2. ผู้บริหารให้ครูดำเนินการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมี

ประสิทธิภาพ

3. โรงเรียนมีระบบข้อมูล สารสนเทศที่มีประสิทธิภาพ
4. ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและรายงานประจำปีต่อสาธารณชน
5. ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วมชื่นชม หรือรับผลกระทบอื่นกับโรงเรียน

6. หลักความคุ้มค่า

1. ผู้บริหารพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจอนุมัติทุกโครงการ/กิจกรรม
2. ผู้บริหารวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารมีบทบาทในการผลักดัน สร้างความตระหนักในการเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบ

การบริหารจัดการที่ดี

สายสมร ศักดิ์คำดวง (2551) ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ตัวชี้วัดการบริหารงานแต่ละด้านมีจำนวนมาก ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม โรงเรียนควรนำตัวชี้วัดที่มีอิทธิพลหรือบ่งบอกถึงความสัมพันธ์ต่อการบริหารจัดการที่ดีอย่างมากใน 5 อันดับแรก มาใช้ในโรงเรียนดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัดการบริหารวิชาการที่ดี

1. ผู้บริหารมีการบังคับใช้กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานบริหารวิชาการเป็นไปอย่างถูกต้อง
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนทั้งทางตรงและทางอ้อม
3. ผู้บริหารออกกฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานบริหารวิชาการเป็นไปตามกฎหมาย
4. โรงเรียนมีระบบตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการของผู้บริหาร ครูและบุคลากร
5. นักเรียนทั้งปัจจุบันและจบการศึกษาแล้ว มีคุณภาพตามจุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตัวชี้วัดการบริหารงบประมาณที่ดี

1. ครูและคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนเกี่ยวข้องในการวิเคราะห์ความเหมาะสมในการจัดสรรงบประมาณในการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีและการจัดระบบตรวจสอบการใช้จ่าย
2. ผู้บริหารวัดระดับความสำเร็จของการดำเนินงานด้วยจำนวนงบประมาณที่ใช้
3. ผู้บริหาร ควบคุม ดูแลให้บุคลากรใช้และบำรุงรักษาวัสดุอุปกรณ์
4. โรงเรียนมีระบบควบคุมภายในและตรวจสอบภายในที่เข้มแข็ง
5. โรงเรียนมีมาตรการและการดำเนินการในการประหยัดงบประมาณ

ตัวชี้วัดการบริหารบุคคลที่ดี

1. ผู้บริหารประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาและปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอ
2. ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในโรงเรียนมีการหมุนเวียนหน้าที่การทำงานตามความรู้ความสามารถ และความเหมาะสม
3. ผู้บริหารมีการมอบหมายงานแก่บุคลากรในการวางแผนปฏิบัติและประเมินผลร่วมกัน
4. ผู้บริหารกำหนดขั้นตอนการปฏิบัติงานของบุคลากรที่ชัดเจน สามารถตรวจสอบได้
5. ผู้บริหารมีแผนการบริหารอัตรากำลังอย่างมีประสิทธิภาพ

ตัวชี้วัดการบริหารทั่วไปที่ดี

1. ผู้บริหารเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารและรายงานประจำปีต่อสาธารณชน
2. ผู้บริหารวิเคราะห์ SWOT เพื่อพัฒนาและปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง
3. ผู้บริหารมีบทบาทในการผลักดันสร้างความตระหนักในการเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบการบริหารจัดการที่ดี
4. โรงเรียนมีหน่วยงานหรือคณะกรรมการตรวจสอบการดำเนินงานภายใน
5. โรงเรียนมีระบบถ่วงดุลอำนาจในการบริหาร

สรุป ตัวชี้วัดตามหลักธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อยสามารถแบ่งออกเป็น 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (สกศ.) จัดการประชุมการบูรณาการการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยได้เชิญวิทยากรผู้มีความรู้ความเข้าใจมาบรรยายเพื่อให้ข้าราชการได้รับทราบและเข้าใจเกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปสร้างความสำเร็จขององค์กร ตลอดจนการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล ซึ่งจะก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐและเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนผู้รับบริการ ดร. สมศักดิ์ ดลประสิทธิ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา กล่าวว่า สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา เป็นองค์กรที่มีบทบาทหลักในการจัดทำนโยบายและแผนการศึกษาแห่งชาติต่อคณะรัฐมนตรี และดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปการศึกษาของประเทศตามกรอบนโยบายและวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาของรัฐ จึงเห็นควรมีการศึกษาแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษา รวบรวมข้อมูลจากหน่วยงานหรือสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ดำเนินการได้ประสบความสำเร็จในด้านการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมธรรมาภิบาล เพื่อนำข้อมูลดังกล่าวมาจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายในการจัดทำแนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานและเผยแพร่องค์ความรู้ต่อสาธารณชนในวงกว้างต่อไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2559: ออนไลน์) และรัฐบาลกำหนดนโยบายต่างๆ เพื่อเพิ่มคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐาน ลดความเหลื่อมล้ำและส่งเสริมการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล นโยบายรัฐบาลตามคำแถลงนโยบายของคณะรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา ในวันอังคารที่ 23 สิงหาคม 2554 และแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2554-2558 ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พันธกิจพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาให้ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยเน้นการพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ มีคุณธรรม จริยธรรม มีความเป็นไทย และห่างไกลยาเสพติด มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากลด้วยการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมและกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรส่วนท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา (กลุ่มวิจัยและพัฒนา นโยบายสำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2556.) เป็นที่น่าสังเกตว่าในสังคมไทย แนวความคิดธรรมาภิบาลในภาครัฐ มักจะได้รับอิทธิพลจากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 อันประกอบไปด้วย 6 หลัก คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการ

ยกเลิกระเบียบดังกล่าวโดยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 แล้วก็ตาม แต่ในกรณีการศึกษาระบบบริหารในสถานศึกษานั้นงานวิจัยจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งงานวิจัยระบบบริหารในระดับโรงเรียน มักใช้หลักธรรมาภิบาล 6 หลัก จากระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี มาเป็นเกณฑ์ในการสร้างตัวชี้วัดธรรมาภิบาลในโรงเรียน โดยพยายามสร้างองค์ประกอบของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาขึ้นมาใหม่ (วิระยุทธ พรพจน์ธนาศ. 2557: ออนไลน์) องค์ประกอบหลักของธรรมาภิบาลในสถานศึกษาเป็นหลักคิดและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาลในหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานภาครัฐ สถานศึกษา เป็นต้น มีหลักคิดและแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

2.1 หลักนิติธรรม

ถวิล อรัญเวศ (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารตามหลักนิติธรรม (The Rule of Law) ไว้ดังนี้ หลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล จะต้องคำนึงถึงความเป็นธรรมและความยุติธรรม รวมทั้งมีความรัดกุมรวดเร็วด้วย การประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักนิติธรรม” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้ปฏิบัติตามการสอนโดยยึดระเบียบมาตรฐานการปฏิบัติงานตามที่คุรุสภากำหนดและมาตรฐานการปฏิบัติตนตามมาตรฐานความรู้ประสบการณ์วิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพครู พ.ศ. 2539 ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูได้จัดการเรียนการสอนตามแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติ

งานงบประมาณ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามให้ครูผู้มีหน้าที่ในการจัดซื้อจัดจ้างดำเนินการด้านพัสดุให้เป็นไปตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ กำหนดผู้รับผิดชอบการเงินบัญชีและพัสดุชัดเจนของงบประมาณแต่ละหมวด บริหารงบประมาณตามระเบียบ กฎหมายที่กำหนดไว้ จัดระบบการตรวจสอบถ่วงดุลการบริหารงบประมาณ เป็นต้น

งานบุคลากร คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ประพฤติปฏิบัติตนในตามวินัยของข้าราชการ รู้จักพัฒนาตนเองตามมาตรฐานที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาได้กำหนดแนวปฏิบัติเอาไว้ มีกฎ ระเบียบหรือข้อบังคับสำหรับใช้ปฏิบัติ งานร่วมกัน นำกฎ ก.ค.ศ. ว่าด้วยการเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างเคร่งครัด ประเมินผลงานบุคลากรตามระเบียบกฎหมายที่กำหนด ออกคำสั่งมอบหมายงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติไว้ชัดเจน เป็นต้น

งานบริหารทั่วไป คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรได้ปฏิบัติตามระเบียบ ว่าด้วยงานสารบรรณ พ.ศ. 2526 และแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมในสถานศึกษา ระเบียบว่าด้วยการลงโทษนักเรียน ระเบียบว่าด้วยการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (อ้างในรัชยา ภักดีจิตต์. 2555) ได้เสนอไว้ว่า หลักนิติธรรม (rule of law) หมายถึง การมีกรอบกฎหมายที่เป็นธรรมกับทุกฝ่าย (fair legal frameworks) มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมไม่มีการเลือกปฏิบัติ ไม่มีมาตรฐานเชิงซ้อน ดูแลให้การปฏิบัติเป็นไปตามกรอบของกฎหมายมีการดูแลไม่ให้มีการใช้กฎหมายไปแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ ป้องกันการละเมิดหรือสิทธิพลเมือง การละเมิดสิทธิมนุษยชน สิทธิขั้นพื้นฐาน มีการปรับปรุงกฎหมายให้ทันสมัยสอดคล้องกับอารยประเทศ มีการอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิและเสรีภาพของประชาชน การกำหนดกรอบเวลาการปฏิบัติที่ชัดเจนให้ประชาชนทราบ

สำนักงาน ก.พ. (อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ได้อธิบายไว้ว่า หลักนิติธรรม ได้แก่ การตรากฎหมาย กฎ ข้อบังคับต่างๆ ให้ทันสมัยและเป็นระบบเป็นที่ยอมรับของสังคมและสังคมยินยอมพร้อมใจปฏิบัติตามกฎหมาย กฎข้อบังคับเหล่านั้น โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายมิใช่ตามอำเภอใจหรืออำนาจของตัวบุคคล

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างในสถาบันพระปกเกล้า. 2549: 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักนิติธรรม หมายถึง การตรากฎหมายที่ถูกต้อง เป็นธรรม การบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนด กฎ กติกาและการปฏิบัติตามกฎกติกาที่ตกลงกันไว้อย่างเคร่งครัด โดยคำนึงถึงสิทธิ เสรีภาพ ความยุติธรรมของสมาชิก

ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์ (2545) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบร่วม ซึ่งเป็นพื้นฐานการสร้างธรรมาภิบาล องค์ประกอบเหล่านี้ได้แก่การสร้างกรอบทางกฎหมาย กระบวนการยุติธรรมที่เข้มแข็ง กรอบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมระบบยุติธรรม กฎหมายที่ส่งเสริมการพัฒนาและระบบการจัดการปกครองที่ดีนั้น คือการมีกฎหมายที่มีความชัดเจน นำมาใช้อย่างเป็นเอกภาพในระบบและกระบวนการยุติธรรมที่มีความเป็นวัตถุวิสัยและเป็นอิสระ และเป็นระบบกฎหมายซึ่งมีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปรามผู้คิดละเมิดหรือลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน ระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมที่ดีจะช่วยส่งเสริมการปกครองตามหลักนิติธรรม สิทธิมนุษยชน การพัฒนาเศรษฐกิจ ถ้าขาดระบบเช่นนี้ไปหรือมีระบบที่อ่อนแอจะทำให้ไม่ค่อยมีใครอยากลงทุน ต้นทุนในการทำธุรกรรมทางเศรษฐกิจจะถูกบิดเบือนไป และพฤติกรรมแสวงหาประโยชน์จากค่าเช่า (rent-seeking activities) จะแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง ปัญหาการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมายจะนำไปสู่การกระทำของบริษัทธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการทุจริตในทุกระดับ

สรุป จากการศึกษาลักษณะและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาล ด้านหลักนิติธรรม หมายถึง การปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่างๆ โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมายต้องคำนึงถึงความยุติธรรม มีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปราม มีการอบการปฏิบัติที่เคารพสิทธิเสรีภาพ การบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย และการกำหนดกติกา

2.2 หลักคุณธรรม

ถวิล อรัญเวศ (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารตามหลักคุณธรรม (Morality) ไว้ดังนี้ หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมให้บุคลากรพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้บุคลากรมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริต เป็นนิสัยประจำชาติ การประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักคุณธรรม” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูผู้สอนได้นำหน่วยการเรียนรู้ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงลงสู่ห้องเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนยึดมั่นในคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ คือ ขยัน ประหยัด ซื่อสัตย์ มีวินัย สุภาพ สะอาด สามัคคี มีน้ำใจ การส่งเสริมให้ครูได้นำคำขวัญของนายกรัฐมนตรีมาปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เป็นต้น

งานงบประมาณ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามไม่ให้ครูและบุคลากรมีการทุจริตในการใช้จ่ายงบประมาณ ใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงบประมาณ จัดสรรงบประมาณปัจจัยพื้นฐานให้แก่นักเรียนอย่างเป็นธรรม จัดสรรงบประมาณกลางวันให้กับนักเรียนอย่างเป็นธรรม จัดหาเงินทุนการศึกษาแก่นักเรียนเรียนดี ประพฤติดีเพื่อให้โอกาสทางการศึกษา เป็นต้น

งานบริหารงานบุคคล คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูและบุคลากรมีวินัย ยึดมั่นในคุณธรรมจริยธรรม จรรยาบรรณวิชาชีพ และขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย

งานบริหารทั่วไป คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้ให้ครูจัดกิจกรรมระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ยึดมั่นใน 3 ดี คือ ประชาธิปไตย คุณธรรม จริยธรรม และการห่างไกลยาเสพติด

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (อ้างในรัชยา ภักดีจิตต์. 2555) ได้เสนอแนวคิดไว้ว่า ความเป็นธรรมในสังคมและการคำนึงถึงส่วนรวมเพื่อให้เกิดความผาสุกของสมาชิกในสังคม กระบวนการตัดสินใจต้องสร้างหลักประกันในเรื่องความเป็นธรรมในสังคมให้ประโยชน์แก่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง โดยให้ความสำคัญกับกลุ่มที่ด้อยโอกาส หรือกลุ่มที่เสียเปรียบในสังคมเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้มีโอกาสในการพัฒนาความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น การยึดมั่นฉันทามติ การยึดมั่นฉันทามติ หมายถึง การมีข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย ธรรมาภิบาลให้ความสำคัญกับฉันทามติของผู้แสดงบทบาทที่หลากหลายในสังคม สร้างความสมานฉันท์ประสานระหว่างกลุ่มประโยชน์ต่างๆ เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปร่วมกันและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทุกฝ่าย การสร้างฉันทามติจำเป็นต้องสร้างความรู้ความเข้าใจในภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ กรอบด้านสังคม วัฒนธรรมของชุมชนและสังคม

สำนักงาน ก.พ. (อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ได้อธิบายไว้ว่า หลักคุณธรรม ได้แก่ การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม โดยตรงรณรงค์ให้เจ้าหน้าที่ของรัฐยึดถือหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นตัวอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างในสถาบันพระปกเกล้า. 2549: 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน เพื่อให้คนไทยมีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย ประกอบอาชีพสุจริตจนเป็นนิสัยประจำชาติ

สรุป จากการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาล ด้านหลักคุณธรรม หมายถึง การยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มีระเบียบวินัย คำนึงถึงส่วนรวม

2.3 หลักความโปร่งใส

ถวิล อร์ญเวศ (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารตามหลักความโปร่งใส (Accountability) ไว้ดังนี้ หลักความโปร่งใส หมายถึง ความโปร่งใสปะเทียบได้ว่ามีความหมายตรงข้ามหรือเกือบตรงข้ามกับการทุจริตคอร์รัปชัน โดยที่เรื่องทุจริตคอร์รัปชันมีความหมายในเชิงลบ และความน่าสะพรึงกลัวแฝงอยู่ ความโปร่งใสเป็นคำศัพท์ที่ให้แง่บวกและให้ความสนใจในเชิงสงบสุข ประชาชนหรือผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวกและเข้าใจง่าย มีกระบวนการให้ประชาชนหรือผู้ปกครองนักเรียน และคณะกรรมการสถานศึกษาได้ตรวจสอบความถูกต้องอย่างชัดเจนในการนี้ เพื่อเป็นสิริมงคลแก่บุคลากรที่ปฏิบัติงานให้มีความโปร่งใส ขออัญเชิญพระราชกระแสรับสั่งในองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชที่ได้ทรงมีพระราชกระแสรับสั่งได้แก่ ผู้ที่มีความสุจริตและบริสุทธิ์ใจ แม้จะมีความรู้ร้น้อยก็ยอมทำประโยชน์ให้แก่ส่วนรวมได้มากกว่าผู้ที่มีความรู้มากแต่ไม่มีความสุจริต ไม่มีความบริสุทธิ์ใจ และในการบริหารงานในโรงเรียนควรยึดหลักดังนี้ การประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักความโปร่งใส” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูได้วัดและประเมินผลการเรียนด้วยความโปร่งใสไม่ให้มีการทุจริตในการสอบ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใส ส่งเสริมให้มีการใช้ระบบข้อมูลข่าวสารทางราชการ พ.ศ. 2540 ในเรื่องการขอตรวจงานการวัดผลของผู้เรียน หรือคะแนนสอบทั้งภาคปฏิบัติและภาคความรู้

งานงบประมาณ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี การพัสดุด้วยความโปร่งใส และก่อนดำเนินงานตามโครงการขออนุมัติงบประมาณต่อคณะกรรมการสถานศึกษา เปิดเผยการใช้จ่ายงบประมาณให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบด้วย มีแผนการใช้จ่ายเงินตามแผนงานโครงการอย่างชัดเจน คณะกรรมการสถานศึกษาได้รับรู้และอนุมัติงบประมาณ แผนงบประมาณมีความสัมพันธ์กับการใช้จ่ายจริงเปิดเผยงบประมาณให้ที่ประชุมผู้ปกครองทราบ เป็นต้น

งานบริหารงานบุคคล คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขั้นเงินเดือนด้วยความโปร่งใส ประเมินผลการปฏิบัติงานครูและบุคลากรระบบเปิด จัดทำคะแนนผลการปฏิบัติงานไว้ตรวจสอบการดำเนินงานด้านต่างๆ ให้ครูได้รับทราบร่วมกัน จัดสรรทุนการศึกษาหรือมอบปัจจัยพื้นฐานให้กับนักเรียนอย่างโปร่งใส ครูและบุคลากรในโรงเรียนรับทราบงบประมาณร่วมกัน

งานบริหารทั่วไป คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่างๆ เช่น การรับนักเรียนเข้าเรียนด้วยความโปร่งใส ไม่มีอคติสินบน แจกงบประมาณแก่ผู้ปกครองทราบก่อนดำเนินการจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองนักเรียนแต่ละภาคเรียน เป็นต้น

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (อ้างในรัชยา ภักดีจิตต์. 2555) กล่าวว่า หลักความโปร่งใสสะท้อนถึงการตัดสินใจที่โปร่งใส มีการดำเนินการเป็นไปตามกรอบและกติกาที่ได้รับความเห็นชอบเป็นไปโดยเปิดเผย มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และผลการดำเนินงานต่อสาธารณะ แลกผลงานตลอดจนผลความก้าวหน้าในการดำเนินงานผ่านทางสื่อสารมวลชนที่หลากหลาย เปิดโอกาสให้สังคมภายนอกเข้าถึงข้อมูลผลการดำเนินงานอย่างโปร่งใส

สำนักงาน ก.พ. (อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ได้อธิบายไว้ว่าหลักความโปร่งใส ได้แก่ การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์อย่างตรงไปตรงมาด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย ประชาชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้สะดวก และมีกระบวนการให้ประชาชนตรวจสอบความถูกต้องชัดเจนได้

หวน พินธุพันธ์ (2548) ได้อธิบายไว้ว่า กระบวนการโปร่งใส (Transparency) ต้องโปร่งใสทั้งการบริหารทั่วไป การเรียนการสอน และการใช้เงิน กระบวนการโปร่งใสก็คือ ให้คนเข้าไปตรวจสอบได้และอธิบายถึงที่มาที่ไปได้ หรือมีความโปร่งใสเปิดเผยตามความเป็นจริง มีความโปร่งใสในข้อมูลข่าวสาร เป็นต้น

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างในสถาบันพระปกเกล้า. 2549: 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักความโปร่งใสหมายถึง การสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในชาติ โดยปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรทุกวงการให้มีความโปร่งใส

ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์ (2545) ได้นิยามความโปร่งใสอย่างกว้างๆ ได้ว่า คือการที่สาธารณะชนมีโอกาสรับรู้นโยบายด้านต่างๆ ของรัฐบาล และมีความมั่นใจว่ารัฐบาลมีความตั้งใจจริงในการดำเนินตามนโยบายนั้น ซึ่งจะเกิดขึ้นเช่นนั้นได้ เมื่อประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงาน คำชี้แจง และถ้อยแถลงต่างๆ ของรัฐบาล และกระบวนการทางการเมืองในการกำหนดและดำเนินนโยบาย เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมรวมทั้งเปิดโอกาสให้มีการต่อสู้แข่งขันระหว่างฝ่ายต่างๆ อย่างเต็มที่ในการกำหนดทางเลือก

ของสังคม นอกจากนี้ ความโปร่งใสยังทำให้การติดตามตรวจสอบของสาธารณชนมีความถูกต้องมากขึ้น และได้มาซึ่งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพเงื่อนไขทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม

สรุป จากการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาล ด้านหลักความโปร่งใส หมายถึง มีความสุจริต มีการตัดสินใจที่โปร่งใสเป็นไปโดยเปิดเผย ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผลการดำเนินงานต่อสาธารณะชน ประชาชนหรือผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลข่าวสารมีโอกาสรับรู้นโยบายด้านต่างๆ ของรัฐบาล

2.4 หลักความมีส่วนร่วม

ถวิล อรัญเวศ (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารตามหลักความมีส่วนร่วม (Participation) ไว้ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การให้โอกาสบุคลากรหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ เช่น เป็นคณะกรรมการ คณะอนุกรรมการ หรือคณะทำงาน โดยให้ข้อมูลความคิดเห็นแนะนำ ปรีกษา ร่วมวางแผนและร่วมปฏิบัติ การประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักการมีส่วนร่วม” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำงานแบบมีส่วนร่วม ตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ การศึกษาสภาพภายในและภายนอก การวางแผน การดำเนินการตามแผน และการประเมินผลการดำเนินงานตามโครงการ เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาประสานความร่วมมือกับชุมชนในการใช้แหล่งเรียนรู้ เชิญวิทยากรท้องถิ่นมาให้ความรู้กับนักเรียน จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อพัฒนาผู้เรียน เป็นต้น

งานงบประมาณ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายใน มอบหมายให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านการเงิน การบัญชี และการพัสดุเป็นคณะทำงานร่วมกันจัดทำบัญชีการเงิน การรับจ่าย การดำเนินการเรื่องจำหน่ายพัสดุ มีทีมงานรับผิดชอบบรรดามทรัพย์จากชุมชน เพื่อพัฒนาการศึกษาประสานความร่วมมือทางงบประมาณเพื่อการศึกษาให้คณะกรรมการสถานศึกษาเสนอความเห็นการใช้เงิน ให้ครูและบุคลากรเสนอแนะการใช้เงินเพื่อการศึกษา เป็นต้น

งานบริหารงานบุคคล คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบประชาธิปไตยให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนให้ข้อเสนอแนะ เริ่มตั้งแต่คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง สภานักเรียน ให้ครูและบุคลากรร่วมประเมินผลงานซึ่งกันและกัน ส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคลากรได้ร่วมกำหนดนโยบาย

งานบริหารทั่วไป คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนรับรู้และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างบ้าน วัดและโรงเรียน เป็นต้น

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (อ้างในรัชยา ภักดีจิตต์. 2555) ได้อธิบายไว้ว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในการกำหนดนโยบายการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของธรรมาภิบาลเพื่อสร้างหลักประกันว่าทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกำหนดนโยบาย ร่วมคิด

ร่วมปฏิบัติ ร่วมติดตามผลและร่วมรับผลประโยชน์จากการตัดสินใจ ในทางปฏิบัติทุกคนสามารถมีส่วนร่วมโดยตรงหรือเข้ามามีส่วนร่วมโดยผ่านทางตัวแทน ระบบการมีส่วนร่วม หมายถึง มีการจัดการ การเตรียมการประชาสัมพันธ์ชี้แจงให้ทุกฝ่ายทราบและเข้าร่วมในกระบวนการอย่างอิสระเต็มที่

สำนักงาน ก.พ. (อ้างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ได้อธิบายไว้ว่า หลักการมีส่วนร่วม ได้แก่ การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ้างในสถาบันพระปกเกล้า. 2549: 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมรับรู้และเสนอความเห็นในการตัดสินใจปัญหาสำคัญของประเทศ ไม่ว่าด้วยการแจ้งความเห็น การไต่สวนสาธารณะ การประชาพิจารณ์ การแสดงประชามติ หรืออื่นๆ

ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการที่เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีบทบาทและอิทธิพลในการตัดสินใจ ดำเนินนโยบายและมีส่วนในการควบคุมสถาบัน ตลอดจนการจัดสรรการใช้และการรักษาทรัพยากรต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของตนเองจะทำให้เกิดการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ เมื่อพิจารณาในบริบทของการจัดการปกครองและการบริหาร การมีส่วนร่วมจะเน้นที่การอุดหนุนให้ประชาชนพลเมืองซึ่งรวมผู้หญิงอยู่ด้วย มีอำนาจมากขึ้นและเน้นความสำคัญของการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตัวแสดงและกิจกรรมต่างๆ ในภาคประชาสังคม การมีส่วนร่วมเป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างกรอบของกฎเกณฑ์และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ

สรุป จากการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาล ด้านหลักความร่วมมือ หมายถึง การบริหารงานแบบประชาธิปไตย การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกันกำหนดนโยบาย เข้ามารับรู้และตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรมระหว่างบ้านและโรงเรียน

2.5 หลักความรับผิดชอบ

ถวิล อรัญเวศ (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารตามหลักความรับผิดชอบ (Responsibility) ไว้ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจปัญหาการบริหารจัดการ การกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาและเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งความกล้าที่จะยอมรับผลดีและผลเสียจากกระทำของตนเอง มีการประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักความรับผิดชอบ” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำงานด้วยความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการเรียนการสอน กิจกรรมสอนซ่อมเสริม การวัดผลประเมินผลด้วยความบริสุทธิ์ ยุติธรรม การเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบสอน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ดี ผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ครูทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียน ส่งเสริมการจัดกิจกรรมฝึกนักเรียนให้ รับผิดชอบตัวเอง เป็นต้น

งานงบประมาณ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อ ตรวจสอบถ่วงดุลและการส่งเสริมความรับผิดชอบการปฏิบัติงานการเงินในสถานศึกษา เป็นต้น

งานบริหารงานบุคคล คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความรับผิดชอบให้กับ บุคลากรได้ช่วยกันรับผิดชอบและมอบงานให้ทำตามความรู้ความสามารถความถนัดและ ประสิทธิภาพในการทำงาน ส่งเสริมครูและบุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณ วิชาชีพ ส่งเสริมครูและ บุคลากรยึดมั่นในจรรยาบรรณวิชาชีพ

งานบริหารทั่วไป คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ เข้ามามีส่วนรับผิดชอบร่วมกันเป็นหุ้นส่วนของปัญหาและร่วมกันแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล จัดให้ครูและบุคลากรรับผิดชอบเป็นที่ปรึกษาคุ้มหมู่บ้าน จัดให้ครู บุคลากรรับผิดชอบอยู่เวรยามสถานที่ราชการ

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (อ๋างในรัชชา ภัคติจิตต์. 2555) ได้อธิบายไว้ว่า ความรับผิดชอบ รับ การตรวจสอบต่อสาธารณะเป็นหลักการที่สำคัญที่องค์กรทั้งภาครัฐ เอกชน และภาคประชาสังคม เปิดโอกาสให้มีการตรวจสอบ สะท้อนถึงการรับผิดชอบต่อสาธารณะและผู้มีส่วนที่เกี่ยวข้อง เป็นการ แสดงความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ จิตสำนึกความรับผิดชอบต่อสังคม จำเป็น ต้องปฏิบัติโดยยึดหลักนิติธรรมและความโปร่งใส

หวน พันธุพันธ์ (2548) ได้เสนอไว้ว่า ทุกขั้นตอนต้องมีผู้รับผิดชอบ (Accountability) คือมี ความรับผิดชอบต่อหลักการและเหตุผลตรวจสอบได้ เช่นการใช้เงินของโรงเรียนต้องมีผู้รับผิดชอบ ใช้ แล้วได้ประโยชน์ตามเป้าหมายที่วางไว้ ใช้แล้วได้คุณภาพของงานเหมาะสมกับเงินที่จ่ายไป ถ้างาน ไม่มีคุณภาพผู้บริหารต้องรับผิดชอบ เป็นต้น

สำนักงาน ก.พ. (อ๋างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ได้ให้แนวคิดไว้ว่า หลักความรับผิดชอบต่อสังคม ได้แก่ การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การ ใส่ใจในปัญหาสาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพใน ความคิดเห็นที่แตกต่าง และกล้าที่จะยอมรับผลจากการกระทำของตน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ๋างในสถาบันพระปกเกล้า. 2549: 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักความรับผิดชอบต่อ สังคม หมายถึง การตระหนักในสิทธิหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหา สาธารณะของบ้านเมือง และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหา ตลอดจนการเคารพในความคิดเห็นที่ ต่างต่าง และความกล้าที่จะยอมรับผลดีและเสียจากการกระทำของตน

ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์ (2545) ได้ให้ความหมายไว้ว่า ภาระรับผิดชอบ หมายถึง การกำหนดให้บุคคลหรือองค์กรทั้งที่มาจากการเลือกตั้งและแต่งตั้ง ซึ่งทำหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารงานภาครัฐต้องมีความรับผิดชอบต่อสาธารณะในเรื่องที่เกี่ยวกับการกระทำ กิจกรรมหรือการตัดสินใจใดๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสาธารณะ หรือกระทำในนามของสาธารณะ ในความหมายแคบภาระรับผิดชอบมุ่งเน้นเรื่องความสามารถที่จะอธิบายที่มาที่ไปของการจัดสรร การใช้และการควบคุม อันเป็นเรื่องเกี่ยวกับระบบงบประมาณ การบัญชีและการตรวจสอบบัญชี ในความหมายกว้างภาระรับผิดชอบยังหมายรวมถึงการจัดตั้ง และการใช้บังคับ กฎเกณฑ์ระเบียบ กติกาต่างๆ ของบรรษัทภิบาลด้วย

สรุป จากการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาล ด้านหลักความรับผิดชอบ หมายถึง การตระหนักในสิทธิและหน้าที่ ความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม การใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการ เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน

2.6 หลักความคุ้มค่า

ถวิล อรัญเวศ (2557) ได้ให้ความหมายการบริหารตามหลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) ไว้ดังนี้ หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยรณรงค์ให้บุคลากรมีความประหยัดใช้วัสดุ อุปกรณ์อย่างคุ้มค่าและรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน มีการประยุกต์ธรรมาภิบาล “หลักความคุ้มค่า” ไปใช้ในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่

งานวิชาการ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ครูทำการสอนโดยใช้สื่อประกอบการสอนเพื่อจะให้นักเรียนสามารถเข้าใจบทเรียนได้ง่ายขึ้น ส่งเสริมให้นักเรียนได้เรียนจากแหล่งเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยเฉพาะการใช้ห้องสมุด ห้องปฏิบัติการทางภาษา ห้องปฏิบัติการทางวิทยาศาสตร์เพื่อให้คุ้มกับงบประมาณที่ได้ลงทุนไป

งานงบประมาณ คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบการใช้จ่ายงบประมาณในการดำเนินงานตามโครงการต่างๆ เพื่อจะได้ทราบว่ามีความคุ้มค่าคุ้มทุนหรือไม่ และรายการใดมีการประหยัดงบประมาณหรือใช้งบประมาณน้อยแต่ได้ผลเกินความคาดหมาย

งานบริหารงานบุคคล คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษากระจายงานในความรับผิดชอบให้กับบุคลากรได้ช่วยกันรับผิดชอบและมอบงานให้บุคลากรได้ช่วยกันประหยัดพลังงาน ไม่ว่าจะเป็นการประหยัดน้ำ ประหยัดไฟฟ้า ประหยัดวัสดุ เป็นต้น

งานบริหารทั่วไป คือ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยให้ผู้เกี่ยวข้องได้ช่วยกันรับผิดชอบดูแลอาคารสถานที่ ช่วยกันรักษาความปลอดภัยในทรัพย์สินราชการ และการนำหลักธรรมาภิบาลมาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาก็เพื่อเป้าหมายสำคัญคือการบรรลุผลผลิต

ของสถานศึกษาคือนักเรียนเป็นคนดี เป็นคนเก่ง และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

ไพโรจน์ ภัทรนรากุล (อ๋างในรัชยา ภักดีจิตต์. 2555) ได้อธิบายไว้ว่า ประสิทธิภาพและ ประสิทธิผลธรรมาภิบาล หมายถึง กระบวนการที่หน่วยงานใช้ประโยชน์ของทรัพยากรที่มีอยู่อย่าง จำกัดให้เกิดความคุ้มค่า ซึ่งหมายรวมถึง การใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน (sustainable uses of natural resources) มีการป้องกันรักษาสิ่งแวดล้อม

สำนักงาน ก.พ. (อ๋างใน สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) ได้เสนอแนวคิดไว้ ว่า หลักความคุ้มค่า ได้แก่ การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่าสร้างสรรค์ สินค้าและบริการที่มี คุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 (อ๋างในสถาบันพระปกเกล้า. 2549: 12-13) ได้ให้ความหมายไว้ว่า หลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการและใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดย ธรรมาภิบาลให้คนไทยมีความประหยัด ใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสรรค์สินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก และรักษาพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน

สรุป จากการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอแนะไว้ เพื่อเป็นหลักปฏิบัติให้เกิดธรรมาภิบาล ด้านหลักความคุ้มค่า หมายถึง การบริหารจัดการใช้ ทรัพยากรที่มีจำกัดเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม โดยธรรมาภิบาลให้มีการประหยัดใช้ของอย่าง คุ้มค่า สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในเวทีโลก และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้ สมบูรณ์ยั่งยืน

3. การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

กรุงเทพมหานคร

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นตามพระราช บัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดย พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2553 และ กฎกระทรวงกำหนดกฎเกณฑ์การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 8 และมาตรา 34 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหาร ราชการกระทรวง ศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และโดยคำแนะนำของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการประชุมครั้งที่ 8/2553 เมื่อวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2553 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ จึงออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา พ.ศ. 2553 โดยให้สำนักงานเขตมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่

ของสำนักงานเขตพื้นที่ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2. 2557: ออนไลน์) ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของท้องถิ่น
2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา แจกจ่ายจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายของงบประมาณดังกล่าว
3. ประสานงาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม ประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา
9. ดำเนินการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัย และพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริมการดำเนินการของคณะกรรมการ และคณะกรรมการด้านการการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไประหว่างองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการในเขตพื้นที่การศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะหรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ทิศทางการบริหารจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร (2557: ออนไลน์) กำหนดทิศทางการบริหารจัดการศึกษาเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ในการบริหารจัดการ

ทิศทางการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร (รายงานผลการดำเนินงานประจำปี 2556, 2557: ออนไลน์) กำหนดทิศทางการดำเนินงานตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์

วิสัยทัศน์

ภายในปี 2558 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร เป็นองค์กรแห่งการบริหารเพื่อการเรียนรู้พัฒนาสู่ความเป็นเลิศระดับมาตรฐานสากลบนวิถีความเป็นไทย

พันธกิจ

พัฒนาและส่งเสริม สนับสนุนสถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ บริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพให้ผู้เรียนทุกคนได้รับการพัฒนาเต็มตามศักยภาพด้วยวิถีไทย เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความรู้ คุณธรรม ความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่คุณภาพระดับสากล

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนทุกคนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ประชากรในวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพทั่วถึงเสมอภาค
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความเข้มแข็งตามหลักธรรมาภิบาล และเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล
5. การศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจชายแดนภาคใต้ได้รับการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ครูและบุคลากรมีความปลอดภัยและมั่นคง

กลยุทธ์

1. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. ปลูกฝังคุณธรรมความสำนึกในความเป็นชาติไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง และลดความเหลื่อมล้ำ ผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ ให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ
5. พัฒนาการบริหารจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพตามหลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนให้มีการส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษา

สรุป การจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการ กระทรวงศึกษาธิการ ทิศทางการบริหารจัดการศึกษาตามนโยบายของรัฐบาล กระทรวงศึกษาธิการ และคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบ่งเป็น 11 สหวิทยาเขต ภายใต้การดูแล 52 โรงเรียน

3.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

การบริหารจัดการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จัดแบ่งเป็น 11 สหวิทยาเขต ได้แก่ 1) สหวิทยาเขตศรีนครินทร์ 2) สหวิทยาเขตวิภาวดี 3) สหวิทยาเขตรัชโยธิน 4) สหวิทยาเขตนวลจันทร์ 5) สหวิทยาเขตเสรีไทย 6) สหวิทยาเขตกรุงเทพตะวันออก 7) สหวิทยาเขตวังทองหลาง 8) สหวิทยาเขตราชนครินทร์ 9) สหวิทยาเขตเบญจบุรพา 10) สหวิทยาเขตจตุรวิทย์ 11) สหวิทยาเขตเบญจศิริ ซึ่งการวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยในขอบเขตของสหวิทยาเขต

ราชนครินทร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

สหวิทยาเขตราชนครินทร์

ข้อมูลของสถานศึกษา

สถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีจำนวน 5 โรงเรียน ดังนี้

ตาราง 1 แสดงข้อมูลโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์

สหวิทยาเขต	โรงเรียน
ราชนครินทร์	1. วัดสุทธวราราม
	2. สตรีศรีสุริโยทัย
	3. เจ้าพระยาวิทยาคม
	4. นนทรีวิทยา
	5. ยานนาเวศวิทยาคม

1. โรงเรียนวัดสุทธิวราราม

โรงเรียนวัดสุทธิวรารามเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ตั้งอยู่ในบริเวณส่วนหนึ่งของวัดลาว เนื่องจากเมื่อประมาณปี พ.ศ. 2424 ท่านผู้หญิงสุทธิวิเชียรคิริ ภริยาเจ้าพระยาวิเชียรคิริ (เม่น) ผู้สำเร็จราชการเมืองสงขลา ลำดับที่ 6 มีศรัทธาในพระศาสนา ได้ย้ายพระอุโบสถจากที่เดิม (ปัจจุบันคือบริเวณหน้าอาคาร 7) ไปทางทิศตะวันออกประมาณ 2 เส้น พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานนามว่า “วัดสุทธิวราราม” ตามนามของท่านผู้หญิงสุทธิ

ทิศทางการจัดการศึกษา

วิสัยทัศน์

มุ่งมั่นพัฒนานักเรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลกสู่มาตรฐานสากล สร้างผู้นำ ก้าวล้ำ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดนตรี กีฬา ศิลปะ รักความเป็นไทย มีคุณธรรมนำความรู้ อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจ

1. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลกสู่มาตรฐานสากล
2. ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ มีความสามารถด้านผู้นำวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดนตรี กีฬา ศิลปะ รักความเป็นไทย อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อการมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี
4. ส่งเสริมและพัฒนาสถานศึกษาให้มีการจัดหลักสูตร พัฒนาระบบการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
5. ส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรด้วยวิธีการที่เหมาะสมหลากหลายและต่อเนื่องเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะการเรียนรู้เพิ่มพูนประสิทธิภาพการปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล
6. ส่งเสริมการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีการสร้าง ซ่อมแซม ปรับปรุงอาคารสถานที่ แหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ สวยงาม สะอาดและปลอดภัย
7. ส่งเสริมประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้และร่วมพัฒนากับสถานศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ
8. ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้โดดเด่น
9. ส่งเสริมและพัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพที่ทันสมัย ระบบการประกันคุณภาพการศึกษามีประสิทธิภาพมุ่งสู่โรงเรียนมาตรฐานสากล
10. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

เป้าหมาย

1. ผู้เรียนมีศักยภาพเป็นพลโลกสู่มาตรฐานสากล
2. ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ และค่านิยมอันดีงาม
3. ผู้เรียนมีความเป็นผู้นำ เสียสละเพื่อส่วนรวม มีมนุษยสัมพันธ์ มีความรับผิดชอบต่องาน ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ มีเหตุผล ความคิดสร้างสรรค์ รู้จักรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความเป็นประชาธิปไตย และมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
4. ผู้เรียนมีความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ดนตรี กีฬา ศิลปะ รักความเป็นไทยอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขบนพื้นฐานเศรษฐกิจพอเพียง
5. นักเรียนเป็นผู้มีสุขภาพร่างกายแข็งแรง จิตใจร่าเริงแจ่มใส ปลอดภัยจากสิ่งเสพติด มีความเข้าใจและภาคภูมิใจในตนเอง รู้จักการออกกำลังกายเล่นกีฬา ดนตรีนาฏศิลป์ มีการตรวจสุขภาพ
6. สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรโรงเรียนวัดสุทธวรารามตามโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล
7. สถานศึกษามีการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ท้องถิ่นและประเทศชาติสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการและกิจกรรม โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ด้วยการใช้สื่อ นวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยอย่างเพียงพอ มีการทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนการสอน
8. ครูและบุคลากรทุกฝ่ายมีศักยภาพในการทำหน้าที่ของตน ปฏิบัติงานสู่ความเป็นเลิศในระดับสากล มีการพัฒนาความรู้ความสามารถด้วยการอบรม สัมมนา นิเทศ ศึกษาต่อ การไปทัศนศึกษาดูงานทั้งในและต่างประเทศ ยกย่องให้ขวัญและกำลังใจบุคลากรที่ปฏิบัติงานดีมีจรรยาบรรณ และจัดสวัสดิการให้แก่บุคลากรตามความเหมาะสม
9. มีอาคาร สถานที่ แหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อม ภูมิทัศน์ สาธารณูปโภค สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอ สะอาด สวยงาม มีบรรยากาศแห่งการเรียนรู้
10. ส่งเสริมประสานความร่วมมือกับผู้ปกครอง องค์กร ชุมชน ให้มีส่วนร่วมในการพัฒนา ศักยภาพผู้เรียน สนับสนุนทรัพยากรการจัดการศึกษาโดยการจัดการเรียนรู้ และร่วมพัฒนากับสถานศึกษาอื่นทั้งในประเทศและต่างประเทศ
11. นักเรียนมีความเป็นอัตลักษณ์สุภาพบุรุษสุทธวรารามเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อย แต่งกายเหมาะสม มีบุคลิกภาพที่ดี มีความมั่นใจในตนเอง มีจิตสำนึกในความเป็นไทย เข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนาและวัฒนธรรม ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียง
12. มีระบบบริหารโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ระบบบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานระยะปานกลาง ระบบควบคุมภายในและระบบประกันคุณภาพการศึกษา

13. สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

จุดเน้น

1. เร่งรัดพัฒนาประสิทธิผลที่เกิดกับผู้เรียนให้บรรลุผลผลิตตามเป้าหมายที่สถานศึกษากำหนด โดยส่งเสริมการให้บริการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อบ่มงักสัมฤทธิ์ผลที่เกิดกับผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5 กลุ่มสาระวิชาหลัก เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่า ร้อยละ 4
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทุกคน มีทักษะการอ่าน การเขียนเชิงวิเคราะห์และสร้างสรรค์
3. เพิ่มศักยภาพนักเรียนในด้านภาษา คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาสู่ความเป็นเลิศในระดับประเทศและสากล

บทบาทและหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียน

บริหารงานที่ได้รับมอบหมาย โดยมีขอบข่าย 7 ด้าน คือ

1. งานการบริหารทั่วไป
2. งานธุรการ
3. งานวิชาการ
4. งานปกครองนักเรียน
5. งานบริการ
6. งานอาคาร – สถานที่
7. งานโรงเรียนและชุมชน

กลยุทธ์และจุดเน้นสู่การปฏิบัติ พัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

การวิเคราะห์ปัจจัยภายในและภายนอกของกลุ่มงานในโรงเรียน

1. กลุ่มบริหารวิชาการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล การเงินและสินทรัพย์
3. กลุ่มบริหารกิจการนักเรียน
4. กลุ่มบริหารงานทั่วไป
5. กลุ่มงานแผนงาน
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
9. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
10. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษา และพลศึกษา
11. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
12. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ และเทคโนโลยี
13. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

การกำกับ ตรวจสอบ และรายงาน

โรงเรียนวัดสุทธิวรารามกำหนดการกำกับ ตรวจสอบ และรายงานการดำเนินงานตามโครงการตามกลยุทธ์โดยผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ และหัวหน้างาน ดังนี้

การกำกับ (Monitoring)

1. โรงเรียนจัดระบบกำกับ ติดตามผลการปฏิบัติงานตามจุดเน้น และยุทธศาสตร์ในเรื่อง ขั้นตอน บุคลากร ระยะเวลาดำเนินการ และงบประมาณ
2. โรงเรียนจัดให้ผู้รับผิดชอบรายงานผลการปฏิบัติงานทั้งก่อนดำเนินการ ระหว่างดำเนินการและสิ้นสุดการดำเนินการเพื่อให้ทราบความก้าวหน้า อุปสรรค ปัญหา และความสำเร็จของงาน

การตรวจสอบ (Audition)

1. การตรวจสอบหรือประเมินภายใน (Internal Quality Audit) โรงเรียนจะประเมินตนเอง (School Self Evaluation) เป็นการภายใน โดยคณะกรรมการโรงเรียนเพื่อตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกขั้นตอน ได้แก่ การวางแผนการจัดองค์กร การจัดบุคลากร การนำไปปฏิบัติ การควบคุม การจัดสรรงบประมาณ การติดตามประเมินผล ทั้งนี้เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนางานและการประเมินภายในโดยหน่วยงานต้นสังกัด
2. การตรวจสอบหรือประเมินจากภายนอก (External Quality Audit) โรงเรียนจะได้รับการประเมินจากองค์กรอิสระซึ่งเป็นองค์กรมหาชนที่รัฐบาลกำหนด ประเมินเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษาตามที่โรงเรียนกำหนดไว้

การรายงาน (Reporting)

1. ให้ผู้รับผิดชอบการปฏิบัติงานตามโครงการที่กำหนดไว้ในธรรมนูญโรงเรียนจัดทำรายงานสรุปผลการดำเนินงานทุกสิ้นภาคเรียน
2. โรงเรียนจัดทำรายงานประจำปี 2545 , 2546 , 2547 , 2548 , 2549 เพื่อรายงานภาพรวมของการดำเนินงาน และการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามธรรมนูญโรงเรียนรวมทั้งผลสำเร็จ อุปสรรค ปัญหาด้านปัจจัย กระบวนการผลิต และสิ่งที่โรงเรียนจะดำเนินการต่อไป
3. คณะกรรมการประกันคุณภาพการศึกษาจัดทำรายงานการประเมินตนเอง (Self Assessment Report) ทุกปีการศึกษา เพื่อรายงานต่อต้นสังกัดและหน่วยงานภายนอกเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

2. โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัยเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล เดิมชื่อ โรงเรียนสตรีวัดสุทธิวราราม ตั้งอยู่ในบริเวณเดียวกับโรงเรียนวัดสุทธิวรารามในปัจจุบัน เริ่มก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 สิงหาคม 2465 โดยมี คุณหญิงชนภากรพิชัย (แสบ มลิณทสูตร) เป็นครูใหญ่คนแรก จนถึงปี พ.ศ. 2470 จึงได้ลาออกจากราชการ กระทรวงธรรมการจึงได้แต่งตั้งรองอำมาตย์ตรีเจ้า จุณณะปิยะ(เจตน์ จุณณะปิยะ) รักษาการในตำแหน่งครูใหญ่แทน

แผนกลยุทธ์โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ปีการศึกษา 2551-2553

วิสัยทัศน์โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้คู่แนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง สร้างกุลสตรีไทยที่เท่าทันวิทยาการรองรับความเปลี่ยนแปลง สมเกียรติศักดิ์แห่งพระนามสมเด็จพระสุริโยทัย

พันธกิจ

1. จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้นักเรียนมีความรู้ความสามารถเต็มศักยภาพ มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนและมาตรฐานการศึกษาชาติ
2. พัฒนาบรรยากาศแวดล้อมและกิจกรรมในโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. ส่งเสริมการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ การเผยแพร่ความรู้และการสร้างสรรค์
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มุ่งให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเป็นสำคัญ

เป้าประสงค์

1. ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพเหมาะสมกับศักยภาพของแต่ละคนและจบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์เป็นที่เชื่อถือของสังคม
2. โรงเรียนมีบรรยากาศเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ที่น้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ
3. บุคลากรในโรงเรียนใช้เทคโนโลยีอย่างรู้เท่าทันและสร้างสรรค์
4. ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรภาครัฐ และเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์หลัก

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอน และบรรยากาศแวดล้อมในโรงเรียนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้สามารถนำนวัตกรรมจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. พัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาของโรงเรียน

มีการบริหารจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

แผนภูมิบริหารราชการโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

คณะกรรมการสถานศึกษา

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ผู้อำนวยการ

คณะกรรมการบริหารหลักสูตรและวิชาการ

สมาคมผู้ปกครองและครูโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

คณะกรรมการบริหารโรงเรียน

ศรีสุริโยทัยสมาคม

คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครอง

กลุ่มบริหาร วิชาการ	กลุ่มบริหาร กิจการนักเรียน	กลุ่มบริหาร การเงินและ สินทรัพย์	กลุ่มบริหาร งานบุคคล	กลุ่มบริหาร งานทั่วไป
- การบริหารหลักสูตรสถานศึกษาและการจัดการเรียนการสอน - การวัดประเมินผลการจัดการเรียนการสอนและทะเบียน - การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียน - งานพัฒนาสื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา - งานพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษา - งานนิเทศเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา - งานพัฒนาระบบประกันคุณภาพในสถานศึกษา - งานบริหารวิชาการแก่ชุมชน - งานศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตและส่งเสริมอาชีพ - งานสำนักงานกลุ่มบริหารงานวิชาการ	- งานสำมะโนนักเรียนและการรับนักเรียน - งานเงินทุนการศึกษาและสวัสดิการนักเรียน - งานส่งเสริมกิจกรรมนักเรียน และระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน - งานส่งเสริมการมีวินัยในตนเอง คุณธรรม จริยธรรม - งานส่งเสริมความร่วมมือระหว่างบ้าน โรงเรียนและชุมชน - งานอนามัย - งานโภชนาการ - งานสำนักงานกลุ่มบริหารกิจการนักเรียน	- งานพัฒนานโยบายและแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา - การจัดสรรและบริหารงบประมาณ - งานตรวจสอบติดตามประเมินผล - รายงานผลการใช้จ่ายเงินงบประมาณและรายงานผลการดำเนินงาน - งานระดมทรัพยากรและบริหารการลงทุนเพื่อการศึกษา - งานการเงินและบัญชี - งานพัสดุและสินทรัพย์ - งานยานพาหนะ - งานสำนักงานกลุ่มบริหารการเงินและสินทรัพย์	- งานวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง - งานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง - การเลื่อนขั้นเงินเดือนข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา - งานพัฒนาบุคคล - งานพัฒนามาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ	- งานสารบรรณและธุรการ - งานเลขานุการ - คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน - งานสารสนเทศเพื่อการบริหาร - งานพัฒนาระบบบริหารและพัฒนาองค์กร - งานอาคารสถานที่และสภาพสิ่งแวดล้อม - งานประชาสัมพันธ์สถานศึกษา - งานควบคุมตรวจสอบภายใน - งานสำนักงานกลุ่มบริหารทั่วไป

ภาพประกอบ 3 บริหารราชการโรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย

ที่มา: <http://www.suriyothai.ac.th/library/files/picture/plan.jpg>.

3. โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก เดิมชื่อโรงเรียนบางโพพวงกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศตั้งเมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2507 โดยเช่าที่จากสำนักงานทรัพย์สินส่วนพระมหากษัตริย์ มีเนื้อที่ด้านหลังโรงเรียนติดแม่น้ำเจ้าพระยา ต่อมาเมื่อวันที่ 29 ธันวาคม พ.ศ. 2515 กระทรวงศึกษาธิการได้อนุมัติเปลี่ยนชื่อเป็น " โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม " ใช้ อักษรย่อ "จ.ว." โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมได้รับการสนับสนุนช่วยเหลือจากบุคคลและชุมชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดีในการพัฒนาโรงเรียน

วิสัยทัศน์โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

ภายในปี พ.ศ.2554 โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมเป็นสถานศึกษาคุณธรรมชั้นนำที่มีความเป็นเลิศในการสร้างสังคมคุณธรรมนำความรอบรู้สู่โลกกว้างอย่างมีคุณภาพ มวลสมาชิกรักสามัคคี มีวินัยใฝ่เรียนรู้ เชิดชูสถาบัน สร้างสรรค์สังคมไทย จิตใจสุนทรีย์ใช้เทคโนโลยีที่พอเหมาะ ป่มเพาะภูมิปัญญา พัฒนาวิถีชีวิตด้วยปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

พันธกิจโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

เพื่อให้โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมบรรลุถึงการเป็นสถานศึกษาที่มีความเป็นเลิศตามวิสัยทัศน์ในปี พ.ศ.2554 จึงกำหนดพันธกิจการพัฒนาโรงเรียนไว้ดังนี้

1. พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคมสนองความต้องการของผู้เรียนท้องถิ่น ประเทศชาติ และโลกกว้าง
2. ปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยยึดหลักผู้เรียนเป็นสำคัญเน้นคุณธรรมนำความรอบรู้ บูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมนักเรียนให้มีให้ค้นพบความถนัดความสามารถและความสนใจของตนเองตามหลักพหุปัญญา
3. เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณลักษณะตามมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานวิทยฐานะ และเป็นแบบอย่างที่ดีของเด็กและเยาวชน
5. จัดระบบการบริหารจัดการสถานศึกษาโดยยึดโรงเรียนเป็นฐาน (SBM) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารโดยเน้นการกระจายอำนาจการบริหาร การเปลี่ยนแปลง และใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการ
6. ใช้นวัตกรรม เทคโนโลยีส่งเสริมประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดการเรียนรู้ การบริหารจัดการสถานศึกษาและการบริการทางการศึกษา
7. ปรับปรุง พัฒนาบรรยากาศ สภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เอื้อต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาการเรียนรู้ และมีความสะอาดปลอดภัยในการให้บริการทางการศึกษา

8. ใช้การมีส่วนร่วมกับชุมชนในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน คุณภาพนักเรียน และคุณภาพของชุมชนแบบองค์รวม

มีการบริหารจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

4. โรงเรียนนนทรีวิทยา

เป็นโรงเรียนสหศึกษาขนาดใหญ่ เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการเลขที่ 139 ถนนพระราม 3 แขวงช่องนนทรี เขตยานนาวากรุงเทพฯ 10110 เปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 2 กรกฎาคม พ.ศ. 2496 เดิมชื่อโรงเรียนมหาเมฆ และเปลี่ยนชื่อเป็นโรงเรียนนนทรีในปีเดียวกัน ต่อมาในปี พ.ศ. 2513 เปลี่ยนเป็น โรงเรียนนนทรีวิทยา เดิมโรงเรียนมีสภาพเป็นทุ่งนา มีเนื้อที่ 47 ไร่ 1 งาน 92 ตารางวา

วิสัยทัศน์โรงเรียน (Vision)

โรงเรียนนนทรีวิทยา มุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่ความเป็นพลโลก เอกลักษณ์โรงเรียน (Uniqueness) รักษาสิ่งแวดล้อม
อัตลักษณ์โรงเรียน ลูกนนทรีมีวินัย ใส่ใจสิ่งแวดล้อม

พันธกิจโรงเรียน

1. พัฒนาการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้
2. จัดกิจกรรมส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ สำนึกในความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ อยู่อย่างพอเพียง
3. ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพเป็นพลโลกตามมาตรฐานสากล
4. ส่งเสริม และพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ทักษะกระบวนการ เจตคติ สู่ความเป็นประชาคมอาเซียน
5. พัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานและน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงาน
6. สนับสนุน และส่งเสริมการพัฒนางานวิจัย ถ่ายทอดองค์ความรู้

7. พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง
8. ส่งเสริมการสร้างอัตลักษณ์ของสถานศึกษาให้เป็นที่ยอมรับของชุมชน และท้องถิ่น

เป้าประสงค์โรงเรียน

1. ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ
2. ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้สำนึก
ในความเป็นไทย มีจิตสาธารณะ และอยู่อย่างพอเพียง
3. ผู้เรียนมีความพร้อม มีความรู้ทักษะกระบวนการ และเจตคติ พร้อมก้าวเข้าสู่ความเป็น
ประชาคมอาเซียน
4. โรงเรียนมีระบบบริหารจัดการศึกษาโดยยึดหลักการกระจายอำนาจตามหลักธรรมาภิบาล
และพัฒนาคุณภาพสู่ระดับมาตรฐานสากล
5. โรงเรียนมีการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาด้วยกระบวนการวิจัย
6. ครูสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มตามศักยภาพ
7. โรงเรียนมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ
8. ผู้เรียนเรียนดี ประพฤติดี มีความสะอาด ฉลาดรอบรู้สูง

มีการบริหารจัดการเรียนรู้แบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์การพัฒนาโรงเรียน นโยบายโรงเรียนนนทรีวิทยาตอบสนององกลยุทธ์ และ
โครงการต่าง ๆ ดังนี้

กลยุทธ์ สพฐ. ประจำปีงบประมาณ 2557

กลยุทธ์ที่ 1 พัฒนาคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาทุกระดับตามหลักสูตร และส่งเสริม
ความสามารถด้านเทคโนโลยีเพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ที่ 2 ปลูกฝังคุณธรรมความเป็นไทย และวิถีชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ความรับผิดชอบต่อสังคม สิ่งแวดล้อม และห่างไกลยาเสพติด

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็ม
ตามศักยภาพ ลดอัตราการออกกลางคันให้เป็นศูนย์ โดยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง

กลยุทธ์ที่ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการตามแนวทางการกระจายอำนาจทางการศึกษา
หลักธรรมาภิบาลเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนและความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 6 จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างสันติสุขในเขตพัฒนาพิเศษเฉพาะกิจจังหวัดชายแดนภาคใต้
มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนนันทวิทยา

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดี และมีสุนทรียภาพ

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบ คิดสร้างสรรค์ ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุสมผล

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะพื้นฐานที่จำเป็นตามหลักสูตร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 7 ครูปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 8 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 9 คณะกรรมการสถานศึกษา และผู้ปกครอง ชุมชนปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 10 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ และกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน อย่างรอบด้าน

มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพ

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 14 การพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายตามวิสัยทัศน์ ปรัชญา และจุดเน้นที่กำหนด

มาตรฐานที่ 15 การจัดกิจกรรมตามนโยบาย จุดเน้น แนวทางการปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาและส่งเสริมสถานศึกษาให้ยกระดับคุณภาพสูงขึ้น

5. โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม

โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคมเป็นโรงเรียนขนาดใหญ่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากล ตั้งอยู่ ณ เลขที่ 146 ถนนสาธุประดิษฐ์ แขวงทุ่งวัดดอน เขตสาทร กรุงเทพฯ มีเนื้อที่ 8 ไร่ 1 งาน 89 ตารางวา กระทรวงศึกษาธิการจัดซื้อด้วยเงิน ก.ศ.ส. จำนวน 982,810 บาท จัดตั้งเป็นโรงเรียนประเภทสหศึกษา ปีการศึกษา 2503 ได้ใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น สายสามัญ พ.ศ. 2503

วิสัยทัศน์ สร้างคุณภาพการศึกษา เสริมคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาการเรียนรู้สู่สากล

พันธกิจ

1. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล และมีศักยภาพเป็นพลโลก
2. พัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรมนำความรู้ ดำรงชีวิตตามวิถีประชาธิปไตย มีความเป็นไทยตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
3. พัฒนาครูและบุคลากรให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ
4. พัฒนาการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ และพัฒนาหลักสูตรการศึกษาการสอนตามมาตรฐานสากล
5. พัฒนาเทคโนโลยีให้ทันสมัย และจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนรู้
6. ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา

บุคลากรแบ่งเป็น 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ คือ

1. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย
2. กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์
3. กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
4. กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา
6. กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
7. กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศ

สรุป สหวิทยาเขตราชชนกธรมมี 5 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็กได้แก่ โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม โรงเรียนขนาดใหญ่ได้แก่ โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม และโรงเรียนนนทรีวิทยาคม โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษได้แก่ โรงเรียนวัดสุทธิวาราม และโรงเรียนที่เข้าร่วมโครงการโรงเรียนมาตรฐานสากลได้แก่ โรงเรียนวัดสุทธิวาราม โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย โรงเรียนยานนาเวศวิทยาคม โรงเรียนนนทรีวิทยาคม โรงเรียนที่ไม่เข้าร่วมโรงเรียนมาตรฐานสากลได้แก่ โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม

3.2 ขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษา

วัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษา

เมื่อมาตรา 35 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดให้สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามีฐานะเป็นนิติบุคคล สถานศึกษาดังกล่าวจึงจัดเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชนมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎหมายอื่นซึ่งกำหนดอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาไว้เป็นเฉพาะ นอกจากนี้ยังมีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาที่ทำนิติกรรมสัญญา รวมทั้งมีกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินและกระทำการกิจการใดๆ ที่กฎหมายรองรับได้เองโดยไม่ต้องร้องขอให้หน่วยงานต้นสังกัดดำเนินการแทนให้ตั้งแต่ก่อน แต่เนื่องจากมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 กำหนดไว้ว่าสถานศึกษามีอำนาจหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของสถานศึกษา โดยให้มีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการและมีอำนาจหน้าที่ดังนี้

1. บริหารกิจการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับของทางราชการและของสถานศึกษาหรือส่วนราชการรวมทั้งนโยบายและวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาหรือส่วนราชการ
2. ประสานการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งควบคุมดูแลบุคลากร การเงิน การพัสดุ สถานที่ และทรัพย์สินอื่นของสถานศึกษาหรือส่วนราชการให้เป็นไปตามกฎหมาย ระเบียบและข้อบังคับของทางราชการ
3. เป็นผู้แทนของสถานศึกษาหรือส่วนราชการในกิจการทั่วไป รวมทั้งการจัดทำนิติกรรมสัญญาในราชการของสถานศึกษาหรือส่วนราชการตามวงเงินงบประมาณที่สถานศึกษาหรือส่วนราชการได้รับตามที่ได้รับมอบอำนาจ
4. จัดทำรายงานประจำปีเกี่ยวกับกิจการของสถานศึกษา หรือส่วนราชการเพื่อเสนอต่อคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
5. อำนาจหน้าที่ในการอนุมัติประกาศนียบัตร และวุฒิปัตร์ของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด
6. ปฏิบัติงานอื่นตามที่ได้รับมอบหมายจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เลขาธิการสภาการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เลขาธิการคณะกรรมการการอุดมศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการอาชีวศึกษา และผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งงานอื่นที่กระทรวงมอบหมาย

บทบาทหน้าที่สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ด้านวิชาการ

- 1.1 พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความต้องการของผู้เรียน ชุมชนและท้องถิ่น

1.2 จัดการเรียนการสอน สภาพแวดล้อมบรรยากาศการเรียนการสอนที่เหมาะสม และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตลอดจนการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง

1.3 จัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและรายงานผลการประเมินให้คณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ

2. ด้านงบประมาณ

2.1 จัดตั้งและรับผิดชอบการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

2.2 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ และแนวปฏิบัติ ฯลฯ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

ดำเนินการตามที่กฎหมาย ว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากำหนด

4. ด้านงานบริหารทั่วไป

4.1 จัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้งความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น

4.2 ดำเนินการ กำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษา

4.3 ระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา รวมทั้งปกครองดูแลบำรุงรักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.4 ออกระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศแนวปฏิบัติ ฯลฯ ในการดำเนินงานด้านต่างๆ ตามกฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด

4.5 ส่งเสริมความเข้มแข็งในชุมชนและสร้างความสัมพันธ์กับสถาบันอื่นๆ ในชุมชนและท้องถิ่น

4.6 ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจกรรมของสถานศึกษา หรือตามที่ได้รับมอบหมาย และตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ ฯลฯ กำหนด (พวงรัตน์ เกสรแพทย์. 2557: 88 - 90)

การกำหนดหน้าที่ดังกล่าว เป็นเรื่องกำหนดอำนาจหน้าที่ของผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นหลัก ส่วนวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษามีได้กำหนดให้เป็นการชัดเจนแต่อย่างใด ดังนั้นสถานศึกษาจะมีอำนาจหน้าที่อย่างไรจึงต้องพิจารณาจากกฎหมาย กฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของส่วนราชการต้นสังกัด ซึ่งเมื่อพิจารณาโดยรวมแล้ว สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องมีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม มาตรการ

39 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ก็ได้กำหนดให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล การบริหารงานทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง จึงเห็นว่าอำนาจหน้าที่ของสถานศึกษาส่วนใหญ่ย่อมเป็นไปตามการกระจายอำนาจที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการจะได้ดำเนินการกระจายอำนาจให้ในลำดับต่อไป (สมเดช สีแสง. 2554: 14-15)

การนำภารกิจตามกฎหมายของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทั้ง 4 ด้านสู่การปฏิบัติ โดยยึดหลักการกระจายอำนาจบริหารและการจัดการศึกษา

1. ด้านวิชาการ

หลักการและแนวคิด

สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้รับการกระจายอำนาจจากปลัดกระทรวงศึกษาธิการและเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านวิชาการ ที่กำหนดไว้ในกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง หรือมติรัฐมนตรีในเรื่องต่อไปนี้

1. การวางแผนงานด้านวิชาการ
2. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
3. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
4. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผลประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
13. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

14. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
15. การคัดเลือกหนังสือแบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
16. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สถานศึกษาอาจกำหนดสาระของหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพในชุมชน สังคม และภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมชุมชน และประเทศชาติ โดย

ต้องเป็นไปตามกรอบสาระการเรียนรู้ท้องถิ่นที่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตั้งคณะกรรมการจัดทำกรอบขึ้นมา (สมเดช สีแสง. 2554: 426)

2. ด้านงบประมาณ

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักความเสมอภาคทางโอกาสการศึกษาของผู้เรียนในการจัดสรรงบประมาณเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรับจัดสรรเงินอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคล สำหรับผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่สถานศึกษาของรัฐ และเอกชนอย่างเท่าเทียมกัน และจัดสรรเพิ่มเติมให้แก่ผู้เรียนที่มีลักษณะพิเศษตามความจำเป็น

2. มุ่งเน้นการเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลของกระบวนการจัดการงบประมาณ โดยให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความอิสระควบคู่กับความโปร่งใส และความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้จากผลสำเร็จของงานและทรัพยากรที่ใช้

3. ยึดหลักการกระจายอำนาจของการบริหารจัดการงบประมาณ โดยจัดสรรงบประมาณให้เป็นวงเงินรวมแก่เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

4. มุ่งพัฒนาขีดความสามารถในการบริหารจัดการงบประมาณตามมาตรฐานการการดำเนินงานการเงินทั้ง 7 ด้าน คือ

- 4.1 การวางแผนงบประมาณ
- 4.2 การคำนวณต้นทุนผลผลิต
- 4.3 การจัดระบบการจัดหาพัสดุ
- 4.4 การบริหารทางการเงินและควบคุมงบประมาณ
- 4.5 การรายงานทางการเงินและผลการดำเนินงาน
- 4.6 การบริหารสินทรัพย์
- 4.7 การตรวจสอบภายใน

5. มุ่งส่งเสริมการระดมทรัพยากร และการลงทุนด้านงบประมาณการเงินและทรัพย์สินจากทุกส่วนของสังคมมาใช้ในการจัดและพัฒนาศึกษา

ขอบข่ายภารกิจงาน

1. การจัดทำแผนงบประมาณ
2. การจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ
3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณ
4. การโอนและการเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
6. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
7. การตรวจสอบติดตามและรายงานผลการดำเนินงาน

8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. งานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา
10. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
11. การเบิกเงินจากคลัง
12. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
13. การนำเงินส่งคลัง
14. การจัดทำบัญชีการเงิน
15. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
16. การจัดทำและจัดหาแบบบัญชี ทะเบียน และรายงาน
17. การวางแผนพัสดุ
18. การกำหนดแบบรูปรายการหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์ หรือสิ่งก่อสร้าง
19. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
20. การจัดหาพัสดุ
21. การควบคุมดูแลบำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
22. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน

(สมเดช สีแสง. 2554: 519-520)

3. ด้านการบริหารงานบุคคล

หลักการและแนวคิด

1. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในการเปลี่ยนแปลงในระบบการศึกษามีความเป็นผู้นำในทุกระดับชั้นของการทำงานมีการสร้างศักยภาพและพัฒนาความเป็นผู้นำให้บุคคลอื่น
2. มุ่งเสริมสร้างและปรับเปลี่ยนกระบวนการคิดในระบบการทำงาน สามารถสร้างความสำเร็จ ช่วยเหลือทีมงานให้บรรลุเป้าหมาย การจัดการทรัพยากรบุคคลให้มีขวัญและกำลังใจเพื่อสร้างองค์กรอย่างยั่งยืน
3. การบริหารงานบุคคลนอกจากจะใช้ความรู้ด้านกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องแล้วยังจะต้องรู้จักการวางแผนการพัฒนาดตนเองกับเพื่อนร่วมงานและการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการสร้างวัฒนธรรมของการทำงานใหม่ในสถานศึกษาอีกด้วย
4. ยึดหลักความเป็นไปได้ การมีส่วนร่วมระดมสรรพสิ่งเพื่อจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรการปรับการเรียนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ระบบประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก การนำผลการวิจัยมาใช้ในการเรียนการสอน การใช้เทคโนโลยีเพื่อเพิ่มคุณภาพของผู้เรียนและเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อชุมชน

ขอบข่ายภารกิจงาน

1. การวางแผนอัตรากำลัง
 2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 3. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 4. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 5. การเลื่อนขั้นเงินเดือน
 6. การลาทุกประเภท
 7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 9. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 10. การรายงานผลการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
 12. การออกจากราชการ
 13. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 14. การขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 15. การส่งเสริมประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
 17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
 18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรม สำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 19. การสนับสนุนส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตและการขอต่อใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ
 20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- (สมเดช สีแสง. 2554: 763)

4. ด้านการบริหารทั่วไป

หลักการและแนวคิด

1. ยึดหลักให้สถานศึกษามีความเป็นอิสระในการบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองให้มากที่สุด โดยเขตพื้นที่การศึกษามีหน้าที่กำกับดูแล ส่งเสริมสนับสนุน และประสานงานในเชิงนโยบายให้สถานศึกษาจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและมาตรฐานการศึกษาของชาติ

2. มุ่งเสริมสร้างประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการบริหาร และจัดการศึกษาของสถานศึกษาตามหลักการการบริหารงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ตามเกณฑ์ กติกา ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง

3. มุ่งพัฒนาองค์กรระดับสถานศึกษาให้เป็นองค์กรสมัยใหม่ โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้อย่างเหมาะสม สามารถเชื่อมโยงติดต่อสื่อสารกันได้อย่างรวดเร็วด้วยระบบเครือข่าย และเทคโนโลยีที่ทันสมัย

4. การบริหารงานทั่วไปเป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารงานอื่นๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสานส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่างๆ ในการบริการการศึกษาทุกรูปแบบ ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตามบทบาทของสถานศึกษา ตลอดจนการจัดและให้บริการการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงาน และสถาบันสังคมอื่น

ขอบข่ายภารกิจงาน

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. การดำเนินงานธุรการ
9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
11. การรับนักเรียน
12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องจัดตั้งยุบรวมหรือเลิกสถานศึกษา
13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
15. การทัศนศึกษา (สมเดช สีแสง. 2554: 936)

สรุป ขอบข่ายการบริหารงานในสถานศึกษา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มีฐานะเป็นนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยระเบียบการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 และกฎหมายอื่น ซึ่งกำหนดอำนาจไว้แล้วเป็นเฉพาะ มีสิทธิและหน้าที่เช่นเดียวกับบุคคลธรรมดาที่ทำนิติกรรมสัญญา รวมทั้งกรรมสิทธิในทรัพย์สินและทำกิจการใดๆ ที่กฎหมายรองรับได้เอง โดยมีผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ มีการกระจายอำนาจออกเป็น 4 ฝ่าย คือ บริหารวิชาการ บริหารงบประมาณ บริหารงานบุคคล และบริหารงานทั่วไป

3.3 เงื่อนไขความสำเร็จในการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษา

การนำธรรมาภิบาลมาใช้ในสถานศึกษาจะประสบความสำเร็จดี โดยมีเงื่อนไขคือ ให้ชุมชนมีส่วนร่วม โปร่งใสในการดำเนินการพร้อมที่จะรับการตรวจสอบ มุ่งคุณภาพ/ประโยชน์ต่อผู้เรียนเป็นที่ตั้ง ฟังตนเองเป็นหลัก ทำงานด้วยความรับผิดชอบ หน่วยงาน/องค์กรที่เกี่ยวข้องให้อิสระในการดำเนินการเน้นการบริหารโดยองค์คณะบุคคล/คณะกรรมการ จัดให้มีสารสนเทศครบถ้วน ประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินตรวจสอบเป็นระยะๆ

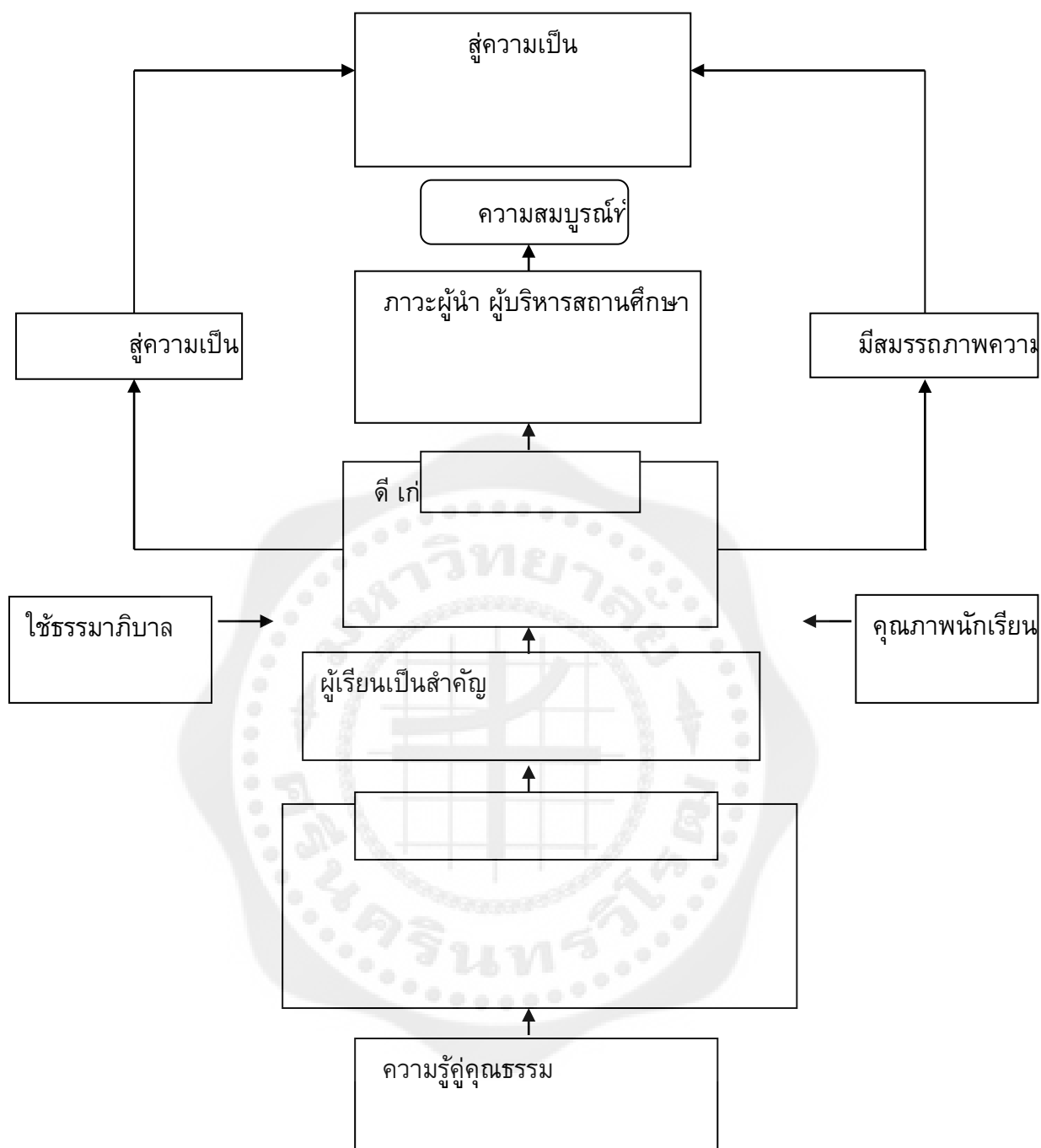
การเปลี่ยนแปลงแนวทางในการบริหารจัดการ

1. เนื่องจากในยุคปัจจุบันและในอนาคตอันใกล้เป็นยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งการเปลี่ยนแปลงทั้งในสาระและวิธีการเป็นไปอย่างรวดเร็ว ทำให้หลายสิ่งหลายอย่างล้าสมัยเร็ว กอปรทั้งเป็นไป 1) ในลักษณะไร้พรมแดน 2) เป็นสังคมที่อาศัยองค์ความรู้ (Knowledge – based society) และ 3) เป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge – based economy) ดังนั้นการบริหารจัดการจึงจำเป็นต้องปรับและพัฒนาให้สอดคล้องกับลักษณะดังกล่าวจำเป็นที่ผู้บริหารจะต้องสนใจใฝ่รู้และพัฒนาตนเองตลอดเวลาอย่างต่อเนื่อง เพื่อที่จะทำให้การจัดการศึกษาเกิดผลดีบรรลุวัตถุประสงค์ โดยสอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของผู้เรียนและเติมศักยภาพของแต่ละคน อันเป็นหลักการและแนวทางการจัดการเรียนการสอนใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ นอกจากนี้มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2547 ยังกำหนดให้ใช้ลักษณะการบริหารจัดการศึกษาโดยให้โรงเรียนเป็นฐาน (School – based management : SBM)

2. ในการบริหารจัดการศึกษาในยุคนี้และต่อไปในอนาคต 5 - 10 ปี เป็นระยะที่จะต้องจัดการศึกษาเพื่อขจัดความทุกข์ในการเรียนของนักเรียนอันเนื่องมาจากการเรียนการสอนโดยเน้นการจำ ไม่ได้คิด หรือทำด้วยตนเอง กอปรทั้งรับแก้วิธีการ/แนวทางในการบริหารที่ไม่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจ และสังคม หลีกเลี่ยงการบริหารที่เน้นฐานอำนาจนิยม ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาจำต้องอาศัยความอิสระและฟังตนเองในการบริหารจัดการ

3. ในการบริหารฐานโรงเรียน (SBM) ตามที่กำหนดไว้นั้น ผู้บริหารจำต้องสร้างสมรรถนะตนเองใหม่ ให้สอดคล้องกับหลักการคือ การให้หลายฝ่ายมีส่วนร่วม การฟังตนเองเป็นหลักและมีอิสระในการตัดสินใจ การยึดประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะผู้เรียนเป็นหลัก การมีความสามารถในการบริหารการเปลี่ยนแปลง การเน้นการกระจายอำนาจและหน้าที่ความรับผิดชอบ โปร่งใส และตรวจสอบได้ (Knowledge management : KM) (ธีระ รุญเจริญ. 2549)

การสร้างรูปแบบการบริหารอย่างมืออาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ จำต้องปฏิบัติหน้าที่ให้ครอบคลุมองค์ประกอบหลายอย่าง ดังรูปต่อไปนี้

ภาพประกอบ 4 รูปแบบผู้บริหารมืออาชีพ

ที่มา: ชีระ บุญเจริญ. 2448

3.4 การใช้ธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ตาม พ.ร.บ. ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 มาตรา 35 กำหนดให้สถานศึกษาที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามมาตรา 34 (2) เฉพาะที่เป็นโรงเรียนของรัฐมีฐานะเป็นนิติบุคคล ความเป็นนิติบุคคลของโรงเรียนก่อให้เกิดอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายเอกชนและกฎหมายมหาชนหลายอย่าง ทำให้ความรับผิดชอบสูงขึ้นกว่าเดิม การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการยังมีความจำเป็นมากขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคล พ.ศ. 2546 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ดังนี้

1. ให้สถานศึกษามีวัตถุประสงค์และอำนาจหน้าที่เพื่อจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติและกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ
2. ในกิจการทั่วไปของสถานศึกษาที่เกี่ยวกับบุคคลภายนอก ให้ผู้อำนวยการสถานศึกษาเป็นผู้แทนของนิติบุคคลของสถานศึกษา
3. ให้สถานศึกษามีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้ และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษา ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการเมื่อจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ตามวรรคหนึ่งแล้วให้สถานศึกษารายงานให้ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทราบโดยเร็ว ในกรณีที่มีความจำเป็นต่อประโยชน์ในการบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานอาจวางระเบียบเกี่ยวกับการบริหารจัดการทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคตามวรรคหนึ่งก็ได้
4. ในกรณีที่จะต้องมีการจดทะเบียนสิทธิขึ้นทะเบียนหรือดำเนินการทางทะเบียนใด ๆ เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้แก่สถานศึกษา ให้สถานศึกษาสามารถดำเนินการทางทะเบียนดังกล่าวได้ในนามนิติบุคคลสถานศึกษา
5. ในกรณีที่นิติบุคคลถูกฟ้องคดี ให้สถานศึกษารายงานให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อแจ้งให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบ เพื่อดำเนินการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบดำเนินคดีโดยเร็วในกรณีที่นิติบุคคลสถานศึกษาจะเป็นโจทก์ฟ้องคดีในนามของตน ให้กระทำได้เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษา โดยจะต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาที่สถานศึกษานั้นสังกัด
6. สถานศึกษาจะมีอิสระในการบริหารจัดการงบประมาณของที่ตั้งไว้ สำหรับสถานศึกษาตามที่ได้รับกำหนดวงเงินและได้รับการมอบอำนาจจากเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ทั้งนี้ยกเว้นงบประมาณในหมวดเงินเดือน
7. สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการเกี่ยวกับการพัสดุในส่วนที่อยู่ในความรับผิดชอบหรืออยู่ในวงเงินงบประมาณที่ได้รับมอบตามหลักเกณฑ์ที่ระบุ ทั้งนี้ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

8. การรับบริจาคเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้สถานศึกษา ให้สถานศึกษารับบริจาคตามระเบียบกระทรวงการคลังว่าด้วยการรับเงินหรือทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ทางราชการ และตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

9. การบริหารจัดการเกี่ยวกับเงินและบัญชีของสถานศึกษาให้เป็นไปตามระเบียบที่เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประกาศกำหนด

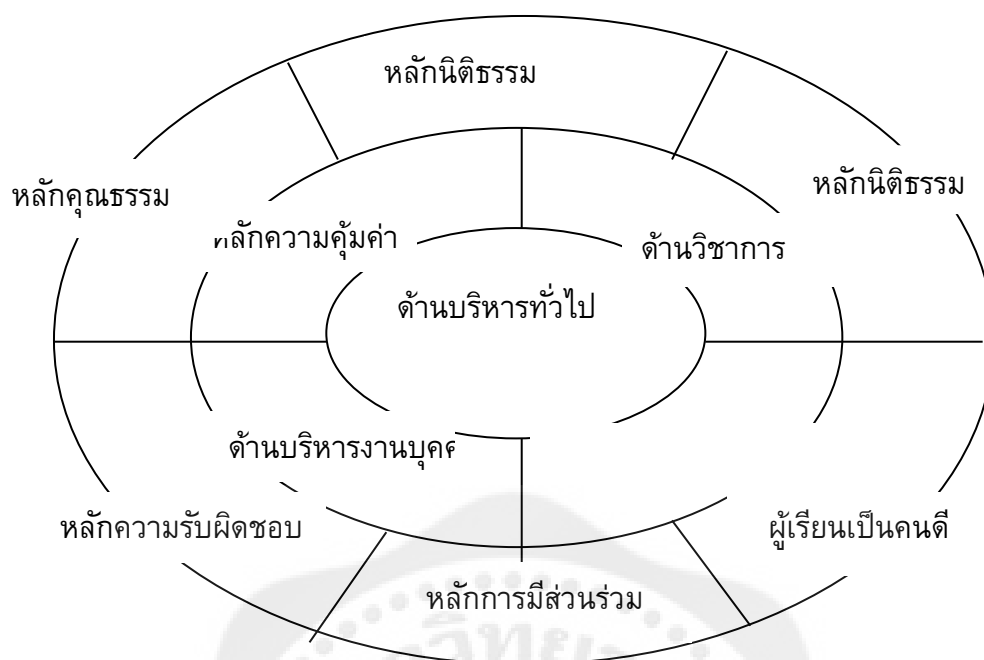
10. ให้สถานศึกษาจัดทำบัญชีแสดงรายการรับจ่ายเงินและทรัพย์สินที่มีผู้อุทิศให้ตามข้อ 6 ไว้เป็นหลักฐาน และให้สรุปรายการบัญชีทรัพย์สินดังกล่าวรายงานให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทราบโดยเร็ว

11. การบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

12. เมื่อมีการประกาศยุบ รวม เลิกสถานศึกษา ให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบทรัพย์สินและชำระบัญชี รวมทั้งดำเนินการโอนหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่ยังคงเหลืออยู่ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด

13. ให้เลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานรักษาการนี้ให้เป็นไปตามระเบียบนี้

ในการบริหารงานของโรงเรียน ซึ่งได้รับการกระจายอำนาจตามมาตรา 39 แห่ง พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ใน 4 ด้าน คือ ทางด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบุคลากร ด้านบริหารทั่วไป ทำให้มีความจำเป็นต้องยึดหลักการธรรมาภิบาลเป็นหลักในการบริหารจัดการจึงนำไปสู่ความสำเร็จและมีคุณสมบัติ ในเรื่องนี้ กระทรวงศึกษาธิการ (คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล, 2546) ให้กำหนดหลักการ 6 ประการ ในการบริหารจัดการโรงเรียนนิติบุคคลดังนี้

ภาพประกอบ 5 ภาพรวมการจัดการศึกษาของสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล

ที่มา: คู่มือการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. 2546)

โดยระบบการศึกษาประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ ที่สำคัญ คือ ครู หลักสูตร สถานศึกษา และกระบวนการสร้างและถ่ายทอดความรู้ ประเด็นที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูประบบการศึกษาคือ การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน เป็นวิชาชีพที่มีคุณค่า ปัจจัยที่สำคัญอื่นๆ คือ ระบบการบริหารจัดการที่มีธรรมาภิบาลมีการกระจายอำนาจและทรัพยากรสู่ท้องถิ่น การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ส่งผลให้การศึกษาที่มีสัมฤทธิ์ผลสำหรับผู้เรียนทั่วประเทศทั้งในเมืองและชนบทที่มีฐานะดีและยากจน (ธีระ รุญเจริญ. 2553)

สรุป จากการศึกษาหลักการและแนวปฏิบัติที่นักวิชาการและองค์กรต่างๆ ได้เสนอไว้ว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา คือ แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษาระดับการศึกษาชั้นพื้นฐาน โดยมีการบูรณาการการปฏิบัติงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลซึ่งก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ต่อภารกิจของรัฐและเกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนผู้รับบริการ

4. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรอิสระ

ในการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวกับการเปรียบเทียบของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกลักษณะของผู้ตอบแบบสอบถามมีความจำเป็นต้องศึกษาความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่จำแนกประเภทของคุณลักษณะ และได้มีนักวิจัยเคยศึกษาเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้ตอบแบบสอบถามที่จำแนกประเภทออกเป็นขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา ดังมีข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 ขนาดสถานศึกษา

ได้มีผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการเปรียบเทียบขนาดสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูพบว่า ครูที่สังกัดขนาดสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกัน ดังที่ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก, พระเจดีย์ สารรัง, พระสุวรรณชัย เชาว์ชื่น (2551: 67-69) ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับชลทิชา ลิ้มสกุลศิริรัตน์ (2551: 78-80) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และอัมพร พุดมี (2551: 127-131) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่า ครูที่สังกัดขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ประเภทสถานศึกษา

สำนักงานหรือสถาบันต่างๆ ได้ศึกษาเกี่ยวกับประเภทสถานศึกษา คือ มาตรฐานสากล และทั่วไป พบว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนายกระดับการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โดยมีโรงเรียนเป้าหมาย 500 โรงเรียน เป็นกลุ่มบุกเบิก (สำนักบริหารงานกรมมัธยมศึกษาตอนปลาย. 2555) แตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไป ซึ่งบริหารจัดการด้วยรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน สอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมด (สำนักงานพัฒนาระบบราชการ. 2546) จึงเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5.1 งานวิจัยในประเทศ

มณีภาณต์ บุญมี (2556: 79-82) ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความคุ้มค่า หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมกรรมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนโดยรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักนิติธรรม ผลการเปรียบเทียบพบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหารหน่วยงานภายในโรงเรียน ครู และคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง จำแนกตามสถานภาพ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

ปฐมนุญาดา กาพย์ตุ้ม (2555: 62-66) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าผาเทพพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 ผลการวิจัยพบว่าการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนพบว่าสถานศึกษาได้ใช้หลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยหลักนิติธรรมได้บริหารงานตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ด้านหลักคุณธรรมได้บริหารงานอย่างมีศีลธรรม สร้างความยุติธรรม ปลอดจากการทำผิดมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ ด้านหลักความโปร่งใสได้บริหารงานในโครงสร้างการบริหารงาน ทั้ง 4 กลุ่มงาน คือ กลุ่มงานบริหารวิชาการ กลุ่มงานบริหารงบประมาณ กลุ่มงานบริหารงานบุคคล และกลุ่มงานบริหารงานทั่วไป

พระมหาลำพึง ชีรปญโญ (2554: 87-89) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่าบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านพบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อการบริหารงานตามธรรมาภิบาล จำแนกตามบุคลากรที่มีเพศต่างกัน ที่มีอายุต่างกัน มีตำแหน่งแตกต่างกัน ประสบการณ์การทำงานต่างกัน และมีระดับการศึกษาต่างกัน พบว่า มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันทุกด้าน

กิจเกื้อ สังกลั่น (2554: 80-90) ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพะเยา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีด้านหลักนิติธรรมมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปน้อยอีกสามลำดับได้แก่ หลักความรับผิดชอบ

หลักความโปร่งใส และหลักความมีส่วนร่วม ผลการเปรียบเทียบการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา พบว่าการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

พิศสมัย หมกทอง (2554: 144-146) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของบุคลากรที่มีต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความคุ้มค่าพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลพบว่า บุคลากรมีความคิดเห็น โดยภาพรวม ด้านเพศไม่แตกต่างกัน ด้านอายุ การศึกษา ตำแหน่ง ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง รายได้ โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ปริญญ์ สัตย์พื้ง (2553: 71-73) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าบุคลากร โดยรวม และจำแนกตามเพศและตำแหน่งส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมและเป็นรายด้าน 4 ด้าน คือ ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความมีส่วนร่วม และด้านหลักความคุ้มค่า อยู่ในระดับมากที่สุดและมีการปฏิบัติตามหลักนิติธรรม และหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก

นันทพล เรืองวิวงศ์ (2552: 68-70) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายทวารวดีราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยสามอันดับแรก คือ ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านความคุ้มค่า และด้านหลักคุณธรรมตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล โดยรวม จำแนกตามเพศ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติทุกด้าน ยกเว้นด้านนิติธรรม และด้านการมีส่วนร่วม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และจำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก, พระเฉลย สารัง, พระสุวรรณชัย เชาชื่น (2551: 67-69) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติในระดับมากทุกด้าน หลักธรรมาภิบาลที่มีการปฏิบัติสูงสุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส รองลงมาคือค่าเฉลี่ยเท่ากัน 2 ด้าน คือ หลักความรับผิดชอบต่อสังคม และหลักนิติธรรม ลำดับถัดไป คือ หลักคุณธรรม หลักความมีส่วนร่วม และหลักความคุ้มค่า ตามลำดับ ผลเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดของ

สถานศึกษา พบว่า สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง แตกต่างกันกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลางแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ชลทิชา ล้อมสกุลศิริรัตน์ (2551: 78-80) ได้ศึกษาและเปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ในจำนวน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตาม ตำแหน่ง สถาน ที่ตั้งของสถานศึกษาและขนาดสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ คือ ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักความคุ้มค่า และด้านหลักการมีส่วนร่วม 2) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 3) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานศึกษาโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้าน หลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เปรียบเทียบการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ยกเว้นด้าน หลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักการมีส่วนร่วม

อัมพร พุดมี (2551: 127-131) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศุทธรธานี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน โดยผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นว่าการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านที่มีการปฏิบัติมากตามลำดับคือ หลักคุณธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ และหลักนิติธรรม ส่วนข้าราชการครูมีความคิดเห็นว่าการปฏิบัติมากตามลำดับ คือ หลักคุณธรรม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักการมีส่วนร่วม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดของผู้บริหารสถานศึกษาและข้าราชการครู โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านหลักคุณธรรม ความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระหว่างสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันโดยรวมพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.5

ชนิษฐ์ภัค สิงหลกะ (2549: 67-68) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชนเขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร

โดยรวมและรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีจำนวนทั้ง 5 ด้านที่มีระดับปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยด้านหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากกว่าทุกด้าน รองลงมา คือ ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักความโปร่งใส ตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบระดับการปฏิบัติการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา มีความคิดเห็นโดยรวมต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 จำแนกตามประสบการณ์ และระดับช่วงชั้นที่สอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

วิรัตน์ รัตนมณี (2549: 147-154) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล ทั้ง 6 หลัก กลุ่มผู้บริหาร ทุกหลักอยู่ในระดับมาก โดยหลักนิติธรรมและหลักคุณธรรมมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน รองลงมาคือ หลักความคุ้มค่า และน้อยที่สุด คือ หลักการมีส่วนร่วม ส่วนกลุ่มครู ทุกหลักอยู่ในระดับมากเช่นกัน โดยหลักนิติธรรมมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือหลักคุณธรรม และน้อยที่สุดคือหลักการมีส่วนร่วม โดยพบข้อสังเกต คือ ทุกหลักมีค่าเฉลี่ยอยู่ระดับมากทั้งสองกลุ่ม ยกเว้นหลักการมีส่วนร่วม ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู โดยภาพรวมพบว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้บริหารและกลุ่มครู มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

มณีรัตน์ ภิญโญภาพสกุล (2549: 157-159) ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 3 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลโดยภาพรวม มีการบริหารตามหลักการทุกหลักการอยู่ในระดับมากทุกด้าน ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลจำแนกตามขนาดของโรงเรียนโดยภาพรวม โรงเรียนขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็กมีการบริหารงานตามหลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่ามากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง โรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดเล็ก บริหารงานตามหลักนิติธรรมมากกว่าโรงเรียนขนาดกลางที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.5

ไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548: 87-88) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามุทราสาร ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความร่วมมือ และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ ความคาดหวังการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักความคุ้มค่า หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความ

ร่วมมือ และหลักความโปร่งใส ตามลำดับ การปฏิบัติจริงและความคาดหวังต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกัน แต่ค่าเฉลี่ยของความคาดหวังสูงกว่าการปฏิบัติจริง

เฉลิมชัย สมท่า (2547: 83-85) ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ ครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลยเขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าผู้บริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับคือ หลักคุณธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักความโปร่งใส

5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

นันดา (Nanda. 2008) ได้วิจัยเพื่อทบทวนการใช้ธรรมาภิบาลของประเทศที่ยังต้องการความช่วยเหลือ ซึ่งต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของผู้ให้ความช่วยเหลือพบว่า ประเทศผู้รับการช่วยเหลือยังไม่เอาใจใส่อย่างจริงจังต่อการปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้น กล่าวคือ ยังไม่มีเป้าหมายที่แน่นอนที่เป็นมาตรฐาน ไม่มั่นคงในทางการเมือง การใช้หลักนิติธรรม การควบคุมการทุจริต และการตรวจสอบ นอกจากนี้ยังพบว่าการปกครองที่ยังไม่ได้นำทั้ง 5 ประการ ที่เป็นปัญหามาปฏิบัติอย่างจริงจัง มีความสัมพันธ์ต่อภาวะความยากจนของประชาชน

มาเซลลา (Marcella. 2007) ได้ศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างคณะผู้บริหารโรงเรียนของเขตการศึกษาโมร็อกโก กลุ่มตัวอย่างคณะผู้บริหารโรงเรียนในเมืองซานเบอร์นาดีโน มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้เจตนาเพื่อศึกษาว่าการปฏิบัติหน้าที่ประจำจะส่งผลกระทบหรือมีอิทธิพลต่อการบริหารโรงเรียนอย่างไรบ้าง ซึ่งในอดีตการทำงานที่มีประสิทธิภาพคือการทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผน การวิจัยนี้เพื่อศึกษาวิเคราะห์ จำแนก หาค่าเชิงพรรณนา ศึกษาความได้เปรียบในการตั้งคณะบริหารโรงเรียนมีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลที่จะเกิดกับนักเรียน ผลการวิจัยพบว่าผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ในการบริหารโรงเรียนของตนมากกว่าคณะทำงานในอดีต ภายใต้เงื่อนไขต่างๆ ตามหลักธรรมาภิบาลประสบความสำเร็จอย่างชัดเจน

แม็ค มิลแลนต์ และลีซ เค (Mc Millan and Leah K. 2007) ได้ศึกษาเรื่องการกระจายอำนาจนโยบายทางการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาในประเทศกานา ผลการศึกษาพบว่า การศึกษาระดับประถมศึกษาของประเทศกานา ได้รับความสำคัญในการพัฒนามากขึ้นเรื่อยๆ โดยมีการนำนโยบายการกระจายอำนาจภายใต้การใช้หลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการจัดการศึกษา เพื่อจะเป็นแนวทางในการพัฒนาประเทศ แต่ผลการศึกษาพบว่าการเปลี่ยนแปลงเพียงเล็กน้อยเท่านั้นที่เกิดกับการจัดการศึกษาโดยการใช้นโยบายการกระจายอำนาจการบริหาร ผลการวิเคราะห์นี้เผยให้เห็นว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลนั้นยังคงไม่ประสบความสำเร็จ เพราะว่าการตัดสินใจยังคงอยู่ที่การบริหารส่วนกลางและรัฐบาลขาดการสนับสนุนอย่าง

ต่อเนื่อง ดังนั้นผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นแล้วว่ารูปแบบการกระจายอำนาจการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุนในส่วนของการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องและมากขึ้น เพื่อให้ประสบผลสำเร็จอย่างแท้จริง

ฮอฟเฮอเมอร์ (Hofheimer. 2006) ได้ศึกษาเกี่ยวกับหนังสือบันทึกเรื่องราวการบริหารจัดการที่ดีของสถาบันพัฒนาระหว่างประเทศของสื่อองค์กร พบว่า สถาบันพัฒนาระหว่างประเทศ มีการตระหนักเกี่ยวกับการบริหารจัดการที่ดีและมีการปฏิรูปประชาธิปไตยในฝ่ายผู้บริหารที่เป็นผู้บริหารต่างประเทศเพิ่มขึ้น ให้ความเคารพต่อสหประชาชาติ

เวสลิ่ง, แอนเน ไบรท์อัน (Wessling, Anne Bryan. 2005) ได้ศึกษากรณีการเข้าไปมีส่วนร่วมของชุมชน ในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนนอกลดอร์ฟของมหาวิทยาลัยมิสซูรี-เซนต์หลุยส์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชน พบว่า การที่จะเรียนรู้ได้อย่างได้ผลนั้นจะต้องมีความสอดคล้องระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยจัดรูปแบบความสัมพันธ์ให้ความไว้วางใจระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โรงเรียนมีส่วนร่วมกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงชุมชนนั้นได้และมีส่วนสำคัญในการพัฒนาต่างๆ ของโรงเรียน

คิมเมท (Kimmet. 2005) ได้ศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในระบอบการเมืองการปกครองในอาเซียน 4 ประเทศ พบว่า ประเทศที่พัฒนาแล้ว หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำไปใช้ในเชิงของกลยุทธ์ทางการเมืองมากกว่าการนำเนื้อหาสาระไปประยุกต์ใช้ในเชิงนโยบาย งานวิจัยนี้เกี่ยวกับการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 4 ประเทศได้แก่ ฟิลิปปินส์ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย และเปรียบเทียบกับกรณีศึกษา ซึ่งพบว่า หลักธรรมาภิบาลได้ถูกนำมาใช้อย่างกว้างขวางเป็นประเด็นสำคัญในการปฏิรูประบบการปกครอง มีการนำหลักธรรมาภิบาลไปใช้ในการพัฒนาบ้านเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสภาวะบ้านเมืองมีความไม่แน่นอน

สรุป จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่ได้เสนอไว้ พบว่าการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสถานศึกษา ส่วนใหญ่มีการศึกษา 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ หลักความคุ้มค่า และเป็นไปเพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูโดยมากมีการจำแนกตาม ประสิทธิภาพการทำงาน ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่ง ขนาดสถานศึกษา เพศ อายุ สถานที่ตั้ง

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยผู้ทำวิจัยดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 555 คน จากจำนวน 5 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 5 โรงเรียน โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 555 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 234 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ทำการสุ่มอย่างง่ายกับกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทั้ง 5 โรงเรียน ดังปรากฏในตาราง 2

ตาราง 2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามขนาดและประเภทสถานศึกษา

โรงเรียน	ครูในโรงเรียนสหวิทยาเขตราชนครินทร์			
	ขนาด ตัวอย่าง	ประเภท	ประชากร	กลุ่ม
วัดสุทธวราราม	ใหญ่พิเศษ	มาตรฐานสากล	195	82
สตรีศรีสุริโยทัย	ใหญ่	มาตรฐานสากล	151	64
เจ้าพระยาวิทยาคม	เล็ก	ทั่วไป	42	18
นนทรีวิทยา	ใหญ่	มาตรฐานสากล	90	38
ยานนาวาเวชวิทยาคม	ใหญ่	มาตรฐานสากล	77	32
รวม	5	5	555	234

2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีลักษณะแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 1 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด
- 2 หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย
- 3 หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง
- 4 หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก
- 5 หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ต (Likert Scale) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
2. นำข้อมูลและแนวคิดต่างๆ มากำหนดเป็นนิยามศัพท์ เพื่อวิเคราะห์และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัย
3. ปรับแก้ข้อคำถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์
4. นำแบบสอบถามฉบับร่างที่ปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาตรวจหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) ระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือนิยามศัพท์ ได้ค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป
5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน และนำไปทดลองใช้ (Try-out) กับครูในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน คือ โรงเรียนห้วยวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.99 และรายด้าน คือ หลักนิติธรรมเท่ากับ 0.94 หลักคุณธรรมเท่ากับ 0.97 หลักความโปร่งใส 0.95 หลักความมีส่วนร่วม 0.94 หลักความรับผิดชอบ 0.96 และหลักความคุ้มค่า 0.96
6. นำแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับดังนี้

3.1 ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูล

3.2 นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัยไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2

กรุงเทพมหานคร เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลกับครูจำนวน 234 คน ที่ปฏิบัติหน้าที่ในปีการศึกษา 2558 โดยใช้แบบสอบถาม

3.3 การเก็บข้อมูลที่เป็นแบบสอบถาม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสอบถามกลับคืนด้วยตนเอง โดยมีการไปส่งแบบสอบถามด้วยตนเองและนัดวันรับแบบสอบถาม ได้รับแบบสอบถามคืนมาจำนวน 234 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การจัดกระทำข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบ และคัดเลือกฉบับที่สมบูรณ์ โดยพิจารณาจากการตอบแบบสอบถามตอบครบทุกข้อทั้งตอนที่ 1 และตอนที่ 2 ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ 234 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นนำมาวิเคราะห์ดังนี้

4.1.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์แบบสอบถามตามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกขนาดโรงเรียน และประเภทโรงเรียน แล้วนำมาหาค่าแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.1.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 ตรวจให้คะแนนข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตรวจให้คะแนนแต่ละข้อตามเกณฑ์ดังนี้

- 1 คะแนน หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อยที่สุด
- 2 คะแนน หมายถึง ระดับปฏิบัติน้อย
- 3 คะแนน หมายถึง ระดับปฏิบัติปานกลาง
- 4 คะแนน หมายถึง ระดับปฏิบัติมาก
- 5 คะแนน หมายถึง ระดับปฏิบัติมากที่สุด

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

จากการศึกษา ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

นำผลคะแนนที่ได้มาหาค่าสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

4.2.1 แบบสอบถามตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2.2 แบบสอบถามตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล

ของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

เขต 2 กรุงเทพมหานคร ทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ย ดังนี้

- 1.00 – 1.49 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 1.50 – 2.49 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับน้อย
- 2.50 – 3.49 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง
- 3.50 – 4.49 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมาก
- 4.50 – 5.00 หมายถึง มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล อยู่ในระดับมากที่สุด

4.2.3 เปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร โดยใช้สถิติ One - Way - ANOVA กับขนาดสถานศึกษา และ ใช้สถิติ t - test กับประเภทสถานศึกษา

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ

5.1.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence)

5.1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยการหาสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

5.2 สถิติพื้นฐาน

5.2.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.2.2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)

5.2.3 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยใช้สถิติวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way - ANOVA) และทดสอบสถิติ ทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Sheffe) และใช้การทดสอบทีแบบกลุ่มตัวอย่างอิสระ (t - test Independent Samples) กับประเภทสถานศึกษาหาความแตกต่างของค่าเฉลี่ย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษากิจการงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต
ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้
ผู้วิจัยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{X}$	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
df	แทน	ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน	ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
F	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน F-distribution
t	แทน	ค่าที่ใช้พิจารณาใน t-distribution
p	แทน	ความน่าจะเป็นของค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลศึกษากิจการงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร ในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการศึกษากิจการงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบการศึกษากิจการงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม
ขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา ดังปรากฏในตาราง 3

ตาราง 3 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดสถานศึกษาและประเภท
สถานศึกษา

ข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ขนาดสถานศึกษา		
ขนาดเล็ก	18	7.7
ขนาดใหญ่	134	57.3
ขนาดใหญ่พิเศษ	82	35.0
รวม	234	100.0
ประเภทสถานศึกษา		
มาตรฐานสากล	216	93.3
ทั่วไป	18	7.7
รวม	234	100.0

จากตาราง 3 แสดงจำนวนและร้อยละของครูผู้ตอบแบบสอบถาม ในสถานศึกษาสหวิทยา
เขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำนวน
234 คน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่าครูส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่
จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 และจำแนกตามประเภทสถานศึกษา พบว่าครูส่วนใหญ่ปฏิบัติ
หน้าที่อยู่ในโรงเรียนมาตรฐานสากล จำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 93.3

ตอนที่ 2 ผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต
ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

ผลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน ได้แก่
หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ
หลักความคุ้มค่า ดังปรากฏในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
หลักนิติธรรม	4.06	.64	มาก
หลักคุณธรรม	3.87	.73	มาก
หลักความโปร่งใส	3.93	.69	มาก
หลักความร่วมมือ	3.92	.67	มาก
หลักความรับผิดชอบ	3.96	.67	มาก
หลักความคุ้มค่า	3.91	.56	มาก
รวม	3.94	.63	มาก

จากตาราง 4 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.87 - \bar{X} = 4.06$)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และจำแนกตามประเภทสถานศึกษา ดังปรากฏในตาราง 5-6

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารงาน ตามหลักธรรมาภิบาล	ขนาดสถานศึกษา								
	ขนาดเล็ก (n = 18)			ขนาดใหญ่ (n = 134)			ขนาดใหญ่พิเศษ (n = 82)		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	$\bar{X}$	S.D.	แปล
ผล									
หลักนิติธรรม	4.39	.48	มาก	3.96	.69	มาก	4.14	.56	มาก
หลักคุณธรรม	4.39	.56	มาก	3.74	.76	มาก	3.95	.66	มาก
หลักความโปร่งใส	4.34	.55	มาก	3.81	.67	มาก	4.04	.69	มาก
หลักความมีส่วนร่วม	4.44	.54	มาก	3.84	.69	มาก	3.93	.63	มาก
หลักความรับผิดชอบ	4.42	.54	มาก	3.82	.69	มาก	4.08	.61	มาก
หลักความคุ้มค่า	4.55	.48	มากที่สุด	3.79	.67	มาก	3.96	.67	มาก
รวม	4.42	.50	มาก	3.83	.64	มาก	4.02	.58	มาก

จากตาราง 5 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต
ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความ
คิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา สถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับ
มาก ($\bar{X} = 4.42$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าส่วนใหญ่มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมี
ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 4.34 - \bar{X} = 4.44$) ส่วนหลักความคุ้มค่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด
($\bar{X} = 4.55$) สถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 3.83$) และเมื่อพิจารณา
เป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.74 - \bar{X} =$
3.96) และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) และเมื่อ
พิจารณาเป็นรายด้านพบว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.93$
- $\bar{X} = 4.14$)

ตาราง 6 เปรียบเทียบค่าความแปรปรวน ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา ใน 6 ด้าน โดยรวมและรายด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

การบริหารงานตาม		df	SS	MS	F	p
หลักธรรมาภิบาลของ	แหล่งความ					
ผู้บริหารสถานศึกษา	แปรปรวน					
หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.952	1.976	4.955*	.008
	ภายในกลุ่ม	231	92.113	.399		
	รวม	233	96.065			
หลักคุณธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	7.773	3.887	7.625*	.001
	ภายในกลุ่ม	231	117.750	.510		
	รวม	233	125.524			
หลักความโปร่งใส	ระหว่างกลุ่ม	2	5.806	2.903	6.476*	.002
	ภายในกลุ่ม	231	103.560	.444		
	รวม	233	109.367			
หลักความมีส่วนร่วม	ระหว่างกลุ่ม	2	5.775	2.888	6.668*	.002
	ภายในกลุ่ม	231	100.034	.433		
	รวม	233	105.809			
หลักความรับผิดชอบ	ระหว่างกลุ่ม	2	7.635	3.818	9.059*	.000
	ภายในกลุ่ม	231	97.344	.421		
	รวม	233	104.979			
หลักความคุ้มค่า	ระหว่างกลุ่ม	2	9.273	4.636	10.708*	.000
	ภายในกลุ่ม	231	100.016	.433		
	รวม	233	109.289			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	6.384	3.192	8.518*	.000
	ภายในกลุ่ม	231	86.568	.375		
	รวม	233	92.952			
การบริหารงานตาม		df	SS	MS	F	p
หลักธรรมาภิบาลของ	แหล่งความ					
ผู้บริหารสถานศึกษา	แปรปรวน					
หลักนิติธรรม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.952	1.976	4.955*	.008
	ภายในกลุ่ม	231	92.113	.399		
	รวม	233	96.065			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 6 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามขนาดสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จึงทำการทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏดังตาราง 7 – 13

ตาราง 7 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.39	3.96	4.14
ขนาดเล็ก	4.39	-	-0.44*	-0.25
ขนาดใหญ่	3.96		-	0.18
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.14			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 7 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักนิติธรรมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 8 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.39	3.74	3.95
ขนาดเล็ก	4.39	-	-0.65*	-0.44
ขนาดใหญ่	3.74		-	0.21
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.95			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 8 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักคุณธรรมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 9 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.34	3.81	4.04
ขนาดเล็ก	4.34	-	-0.53*	-0.30
ขนาดใหญ่	3.81		-	0.23
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.04			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 9 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 1 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความโปร่งใสน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 10 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความมีส่วนร่วม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.44	3.84	3.93
ขนาดเล็ก	4.44	-	-0.60*	-0.51*
ขนาดใหญ่	3.84		-	0.09
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.93			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 10 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความมีส่วนร่วมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความมีส่วนร่วมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 11 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
พิเศษ				
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.42	3.82	4.08
ขนาดเล็ก	4.42	-	-0.60*	-0.34
ขนาดใหญ่	3.82		-	0.26*
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.08			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 11 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความรับผิดชอบมากกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่

ตาราง 12 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.55	3.79	3.96
ขนาดเล็ก	4.55	-	-0.76*	-0.59*
ขนาดใหญ่	3.79		-	0.17
ขนาดใหญ่พิเศษ	3.96			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 12 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความคุ้มค่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลด้านหลักความค่าน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 13 การเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวม จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

		ขนาดเล็ก	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
ขนาดสถานศึกษา	$\bar{X}$	4.42	3.83	4.02
ขนาดเล็ก	4.42	-	-0.59*	-0.40*
ขนาดใหญ่	3.83		-	0.19
ขนาดใหญ่พิเศษ	4.02			-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 เมื่อทดสอบความแตกต่างของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามขนาดสถานศึกษาเป็นรายคู่ พบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีจำนวน 2 คู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก

ตาราง 14 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ใน 6 ด้าน จำแนกตามประเภทสถานศึกษา

การบริหารงานตาม หลักธรรมาภิบาลของ ผู้บริหารสถานศึกษา	ประเภทสถานศึกษา				t	p
	มาตรฐานสากล		ทั่วไป			
	(n = 116)		(n = 18)			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
หลักนิติธรรม	4.03	.65	4.39	.48	2.35*	.019
หลักคุณธรรม	3.82	.73	4.39	.56	3.24*	.001
หลักความโปร่งใส	3.90	.69	4.34	.55	2.64*	.009
หลักความมีส่วนร่วม	3.87	.67	4.44	.54	3.52*	.001
หลักความรับผิดชอบ	3.92	.67	4.42	.54	3.14*	.002
หลักความคุ้มค่า	3.86	.67	4.55	.48	4.24*	.000
รวม	3.90	.63	4.42	.50	3.46*	.001

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประเภทสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร สรุปไว้เป็นลำดับได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การจัดทำข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล
6. สรุปผล
7. อภิปรายผล
8. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามความคิดเห็นของครู
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูจำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน
2. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดประเภทสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

กลุ่มประชากรที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสหวิทยาเขต ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 555 คน จากจำนวน 5 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ทำการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสหวิทยาเขต ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2558 จำนวน 5 โรงเรียน โดยการเปิดตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie; & Morgan. 1970: 608) จากจำนวนประชากรทั้งหมด 555 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 234 คน และกำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยการคำนวณกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของจำนวนประชากร ทำการสุ่มอย่างง่ายกับกลุ่มตัวอย่างของโรงเรียนในสหวิทยาเขตทั้ง 5 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ของลิเคิร์ท (Likert Scale) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ 1 หมายถึง น้อยที่สุด, 2 หมายถึง น้อย 3 หมายถึง ปานกลาง, 4 หมายถึง มาก, 5 หมายถึง มากที่สุด แบบสอบถามตอนนี้มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.99

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำผลคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยดำเนินการดังนี้

- นำข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. หาค่าเฉลี่ยของ ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) วิเคราะห์ข้อมูลระดับการปฏิบัติการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยรวมและรายด้าน

3. เปรียบเทียบการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้สถิติ t-test กับประเภทสถานศึกษา และใช้สถิติ One - Way - ANOVA กับขนาดสถานศึกษา

สรุปผล

จากการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามความคิดเห็นของครู สรุปได้ดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.94$, S.D. = .63) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.87 - \bar{X} = 4.06$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ หลักนิติธรรม หลักความรับผิดชอบ หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า และหลักคุณธรรม ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบปฏิบัติการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครู ใน 6 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความเห็นโดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความรับผิดชอบ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก ด้านหลักความมีส่วนร่วม หลักความคุ้มค่า สถานศึกษาขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษมีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดเล็ก และด้านหลักความรับผิดชอบ สถานศึกษาขนาดใหญ่มีการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต
ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความ
คิดเห็นของครูที่สังกัดประเภทสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น โดยรวมและรายด้าน มีการปฏิบัติ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

อภิปรายผล

จากการศึกษาผลของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2
กรุงเทพมหานคร มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราช
นครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ
โดยรวม ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาได้รับนโยบายมาจาก
เขตพื้นที่การศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ คือให้
นำหลักธรรมาภิบาลมาบูรณาการใช้ในการบริหารสถานศึกษา จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนัก
ถึงความสำคัญรับมาปฏิบัติ โดยมีการประชุมชี้แจงครูและบุคลากรในโรงเรียนถึงแนวทางการปฏิบัติ
และส่งเสริมสนับสนุนนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในกลุ่มงานบริหาร 4 ฝ่าย คือ กลุ่มบริหารงานวิชาการ
กลุ่มบริหารงานงบประมาณ กลุ่มบริหารงานบุคคล กลุ่มบริหารงานทั่วไป เพื่อให้การดำเนินงานใน
สถานศึกษามีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในสภาพการณ์ปัจจุบัน (สำนักงานพัฒนาระบบ
ข้าราชการ. 2546) สอดคล้องกับไพศาล ตั้งสมบูรณ์ (2548: 87-88) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิ
บาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร พบว่า
สถานศึกษาซึ่งมีหน้าที่ให้บริการการศึกษาแก่ประชาชน และเป็นสถานศึกษาของรัฐ จึงต้องนำ
หลักการว่าด้วยการบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีมาบูรณาการในการบริหารและการจัด
การศึกษา เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคล สถานศึกษาได้มีการ
ปรับปรุงประสิทธิภาพการทำงานให้ชัดเจนขึ้น และสอดคล้องกับพิศสมัย หมกทอง (2554: 144-
146) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย
กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหาร ข้าราชการ และลูกจ้าง ให้ความสำคัญในการใช้หลักธรรมาภิบาล
ในการบริหารงานได้ดีมีประสิทธิภาพ ทำให้การบริหารงานสำเร็จตามเป้าหมาย เมื่อพิจารณาราย
ด้าน ผลการวิจัยพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีรายละเอียดที่สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1.1 ด้านหลักนิติธรรม มีการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก
ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ เป็นการปกครองภายใต้
กฎหมายโดยคำนึงถึงความยุติธรรม มีบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องปราม มีกรอบการปฏิบัติที่
เคารพสิทธิเสรีภาพ ซึ่งการบังคับให้เป็นไปตามกฎหมาย การกำหนดกติกา และส่งเสริมให้มีการจัด
กิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้มีการร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาคุณภาพ

การจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ให้ความสำคัญกับการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการบริหารการเงินและการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมาย กำหนด ส่งเสริมพัฒนาให้ครูประพฤติปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ (สมเดช สีแสง. 2554) สอดคล้องกับชลธิชา ลัมสกุลศิริรัตน์ (2551: 78-80) ที่ได้ศึกษาการใช้หลัก ธรรมชาติในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงาน โดยยึดกฎหมาย กฎ ระเบียบข้อบังคับของทางราชการ ทั้งนี้ในการ บริหารงานปัจจุบันนั้น ผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อการบริหารงานของตนเองมากขึ้น เนื่องจากมี การยกฐานะของสถานศึกษาเป็นนิติบุคคล และสอดคล้องกับวิรัตน์ รัตนมณี (2550: 147-154) ที่ได้ ศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมชาติของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจ ราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ผู้บริหารมีการจัดทำแผนภูมิ โครงสร้างการบริหารงาน และแบ่งแยกอำนาจหน้าที่ในแต่ละฝ่ายในสถานศึกษาชัดเจน รวมไปถึง การออกกฎระเบียบข้อบังคับหรือแนวปฏิบัติต่างๆ ในสถานศึกษาโดยอาศัยอำนาจหน้าที่ตามที่ กฎหมายกำหนดไว้

1.2 ด้านหลักคุณธรรม มีการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมากทั้งนี้อาจ เนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษายึดมั่นในความถูกต้องดีงาม มีความซื่อสัตย์ จริงใจ ขยัน อดทน มี ระเบียบวินัยคำนึงถึงส่วนรวม ปฏิบัติหน้าที่โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างที่ดี สนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักคุณธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีระเบียบวินัย และพัฒนาตนเองเพื่อ โอกาสการก้าวหน้าในอาชีพ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2554: 37) สอดคล้องกับนันทพล เรืองวิวงศ์ (2552: 68-70) ที่ได้ศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมชาติของผู้บริหารโรงเรียนกลุ่มเ □ รือข่ายเทวธิดาตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ผู้บริหารประพฤติปฏิบัติได้อย่างถูกต้องตามหลักคำสอนของศาสนา มีความประพฤติ เหมาะสมกับตำแหน่ง คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน ตั้งใจปฏิบัติงานทั้ง ภายในและภายนอกโรงเรียน มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้เจริญก้าวหน้า มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ดำรงชีพอย่างเรียบง่าย เป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ซึ่งในการปฏิบัติตามหลักคุณธรรม จริยธรรมนี้จะช่วยให้การบริหารงานเป็นไปด้วยความเรียบร้อยในแนวทางที่เหมาะสม ก่อให้เกิด ความร่วมมือร่วมใจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ และ สอดคล้องกับปริญญญา สัตยพิ้ง (2553: 71) ได้ศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมชาติของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ดเขต 1 พบว่า โรงเรียนมีการณรงค์ ให้ครูยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานอยู่เสมอ มีการจัดสรรงบประมาณให้เกิดความเป็น ธรรม มีการจัดทำมาตรฐานคุณธรรมจริยธรรม เผยแพร่ให้ครูทุกคนทราบถือปฏิบัติ

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส มีการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษามีความสุจริต มีการตัดสินใจที่โปร่งใสเป็นไปโดยเปิดเผย ไม่ทุจริตคอร์รัปชัน มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสารผลการดำเนินงานต่อสาธารณะชน ประชาชนหรือผู้ปกครองเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร มีโอกาสรับรู้นโยบายต่างๆ ของรัฐบาล ให้มีการจัดทำบัญชีการใช้งบประมาณของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบได้ ร่วมจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัดเพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะชน และควบคุม กำกับ ประกาศแผนการรับนักเรียน โดยกำกับควบคุมดูแลการรับนักเรียนด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้ (ไพโรจน์ ภัทรนรากุล อ่างในรัชยา ภักดีจิตต์. 2555) สอดคล้องกับกิจเกื้อ สังกสิน (2554: 80-90) ที่ได้ศึกษาการบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียนค่ายพระเจ้าตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารดำเนินการเสนอแผนพัฒนาการศึกษาและแผนปฏิบัติงานประจำปี ต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดำเนินการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างเปิดเผยและสามารถตรวจสอบได้ ผู้บริหารดำเนินการให้บุคลากรตัดสินใจผลการเรียนด้วยความถูกต้องเป็นปัจจุบันสามารถตรวจสอบได้ และสอดคล้องกับปริญญาดา กาพย์คุ้ม (2555: 62-66) ที่ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าเสาเทพพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 6 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการควบคุม กำกับดูแล ตรวจสอบการดำเนินงาน ทะเบียนการเงิน พัสดุให้ถูกต้อง มีการชี้แจงรายละเอียดงบประมาณต่างๆ ให้บุคลากรทุกคนทราบ ให้มีการจัดโครงสร้างการบริหารงาน ทั้ง 4 กลุ่มงานอย่างโปร่งใส บริหารงานยึดหลักเปิดเผย

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม มีการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารงานแบบประชาธิปไตย เปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมทางการบริหารจัดการ มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจร่วมกันกำหนดนโยบาย เข้ามารับรู้ตัดสินใจแก้ปัญหาาร่วมกัน มีการทำงานเป็นทีม มีการจัดกิจกรรมระหว่างบ้านและโรงเรียน สนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ร่วมกัน เปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมายของสถานศึกษา สนับสนุนให้มีการจัดระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา ส่งเสริมให้มีเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา (ไชยวัฒน์ คำชู, ประทุมพร วัชรเสถียร, กุลลดา เกษบุญชู, ศุภมิตร ปิติพัฒน์. 2545) สอดคล้องกับชนิษฐ์ภักดิ์ สิงหลกะ (2549: 67-68) ที่ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้บริหารส่งเสริมการทำงานเป็นทีม เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา ผู้บริหารสื่อสารกับผู้ร่วมงานแบบกัลยาณมิตร และสอดคล้องกับพิศสมัย หมกทอง (2554: 144-146) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร พบว่า บุคลากรมีความตั้งใจ เอาใจใส่ต่อการบริหารงาน คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคม

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ มีการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักในสิทธิและหน้าที่ สำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม ใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการ เคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รวมทั้งกล้าที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการกระทำของตน โดยจัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการศึกษามีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน จัดให้มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน ดูแลควบคุมกำกับ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน จัดให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้กำหนดภาระงาน มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน ส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ พัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ และกล้าตัดสินใจโดยยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ทั้งผลดีและผลเสีย (หวน พินธุพันธ์. 2548) สอดคล้องกับณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก, พระเจलय สารัง, พระสุวรรณชัย เชาชื่น (2551: 67-69) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 ที่ว่าผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรจัดทำแผนงาน โครงการต่างๆ เพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา มีการจัดโครงสร้างการบริหารงานขององค์กรเป็นระบบ และมีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงานของบุคลากรเป็นระบบ มีการเอาใจใส่ในปัญหา และกระตือรือร้นในการแก้ปัญหาตลอดจนเคารพในความคิดเห็นของบุคลากร และสอดคล้องกับมณีภาณต์ บุญมี (2556: 79-82) ที่ได้ศึกษาหลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียนรัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พบว่าผู้บริหารอุทิศเวลาเพื่อราชการ ยอมรับการตรวจสอบจากหน่วยงานภายในโรงเรียน ต้นสังกัดและองค์กรอิสระอื่นๆ ผู้บริหารคำนึงถึงโรงเรียน ราชการ และส่วนรวมเป็นหลักในการปฏิบัติราชการ ผู้บริหารใช้หรือมีความรับผิดชอบต่อ ตลอดจนให้ความช่วยเหลือนักเรียนที่ประสบปัญหาตามระบบ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า มีการปฏิบัติ ผลการวิจัยพบว่าอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาบริหารจัดการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัด เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ผนวกให้มีการประหยัดใช้ของอย่างคุ้มค่า สร้างสินค้าและบริการที่มีคุณภาพ สามารถแข่งขันในเวทีโลก รักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยั่งยืน สนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมทางวิชาการ สนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานเต็มความรู้ เต็มความสามารถ เต็มเวลา จัดให้มีระบบการตรวจสอบเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา มีการจัดประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนาปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี พัฒนาอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (ไพโรจน์ ภัทรนากุล อ่างใน รัชยา ภักดีจิตต์. 2555) สอดคล้องกับอัมพร พุดมี (2551: 127-131) ที่ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มั่นคงปลอดภัยเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และใช้ประโยชน์อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับพระมหาลำพึง ธีรปัญญา (2554: 87-89) ที่ได้ศึกษาการ

บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียนนวมินทราชูทิศมัธยม จังหวัดนครสวรรค์ พบว่า มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อส่วนรวม โรงเรียนมีการรณรงค์ให้ครูผู้สอนประหยัดทรัพยากรธรรมชาติ การจัดสรรตำแหน่งบุคลากรให้มีความเหมาะสม และความชำนาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติหน้าที่ การใช้งบประมาณมีความคุ้มค่า

2. การเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร ใน 6 ด้าน จำแนกตามขนาดสถานศึกษา และประเภทสถานศึกษา สรุปได้ดังนี้

2.1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขต

ราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อ 1 ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาขนาดเล็ก การติดต่อประสานงานระหว่างกลุ่มบุคคลสามารถทำได้โดยง่าย สื่อสารเข้าใจได้ตรงกัน มีการมอบหมายหน้าที่ชัดเจน ทุกคนมีส่วนร่วมมีบทบาทหน้าที่ในการทำงาน และเมื่อมีปัญหาใดเกิดขึ้นจะรับทราบข่าวสารโดยทั่วกัน ในขณะที่สถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ กรอบการทำงานมากขึ้น จากเหตุที่มีบุคลากรจำนวนมาก จึงมีการเลือกบุคคลเข้าทำงานเฉพาะกลุ่มคน การติดต่อประสานงานก็เป็นไปเฉพาะกลุ่ม เมื่อเกิดปัญหาขึ้นภายในสถานศึกษา การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่ม ทำให้บุคคลที่ไม่มีบทบาทหน้าที่ไม่เข้าใจในการทำงาน เนื่องจากงานบางขั้นตอนขาดการประชุมชี้แจง จึงนำมาซึ่งความเห็นที่แตกต่างในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล นอกจากประเด็นการสื่อสารที่กล่าวมาข้างต้น ยังมีประเด็นการจัดสรรงบประมาณที่ต่างกัน สภาพการแข่งขันระหว่างโรงเรียน ความเลื่อมล้ำทางการศึกษา (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. 2553: 12) สอดคล้องกับมณีรัตน์ ภิณูญาพาสกุล (2549: 157-159) ที่ได้ศึกษาการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมเขต 3 พบว่า โรงเรียนขนาดเล็กจะต้องดำเนินการโดยอาศัยความร่วมมือจากทุกฝ่ายอย่างใกล้ชิด มีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการตรวจสอบการทำงานร่วมกันไปโดยปริยายเกิดเป็นความโปร่งใส และสามารถใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดตามสภาพที่ตนเป็นอยู่ และสอดคล้องกับอัมพร พุดมี (2551: 127-131) ได้ศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดุสิตธานี เขต 2 พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดเล็กมีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ ผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่ และผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางมีการปฏิบัติมากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ

2.2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดประเภทสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อ 2 ที่กำหนดไว้ว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูที่สังกัดประเภทสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก สถานศึกษาแต่ละประเภทได้รับนโยบายจากหน่วยงานต้นสังกัด มีการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ พันธกิจ และรูปแบบการบริหารที่แตกต่างกัน จึงนำมาซึ่งความคิดเห็นที่แตกต่างกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2553) สอดคล้องกับสำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย (2555) ที่ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบายให้โรงเรียนมาตรฐานสากล เป็นนวัตกรรมการจัดการศึกษาที่ใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนการพัฒนากระตือรือร้นการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพมาตรฐานเทียบเท่าสากล จัดการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากล และบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ โดยมีโรงเรียนเป้าหมาย 500 โรงเรียน เป็นกลุ่มบุกเบิก แตกต่างจากโรงเรียนโดยทั่วไป ซึ่งบริหารจัดการด้วยรูปแบบการบริหารฐานโรงเรียน และรูปแบบฐานโรงเรียนสอดคล้องกับหลักการของธรรมาภิบาลเกือบทั้งหมด (สำนักงานพัฒนาระบบราชการ. 2546) จึงเป็นการสอดคล้องกับ พ.ร.บ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 2 กรุงเทพมหานคร พบสิ่งสมควรเสนอแนะ เพื่อนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรมีการส่งเสริมให้โรงเรียนมาตรฐานสากลที่มีการบริหารจัดการด้วยระบบคุณภาพ ได้เพิ่มนโยบายด้านการบริหารโดยอาศัยหลักธรรมาภิบาลมากยิ่งขึ้น
2. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับด้านหลักคุณธรรมมีการวางแผนจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึงเป็นธรรม และด้านหลักความคุ้มค่ามีการบริหารจัดการใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง พัฒนารูปแบบการบริหารจัดการ โดยเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบายแก้ปัญหาาร่วมกัน ตลอดจนจัดกิจกรรมระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสภาพการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ
2. ควรมีการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาระดับต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ
3. ควรมีการวิจัยด้วยวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อศึกษาประสิทธิภาพประสิทธิผลเกี่ยวกับการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาระดับต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ
4. ควรมีการศึกษาและจัดทำคู่มือเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในระดับเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาระดับต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาอื่นๆ

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล.
กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและครุภัณฑ์.
- กิจเกื้อ ส่งกลิ่น. (2548). การบริหารโรงเรียนโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่ม
ค่ายพระเจ้าตาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยองเขต 1. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (บริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เกษม วัฒนชัย. (2546). ธรรมาภิบาลกับบทบาทของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน.
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- กลุ่มสารสนเทศ สนผ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). จำนวนบุคลากร.
สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2557
จาก http://data.bopp-obec.info/emis/schooldata-view_techer.php?School_ID=1010720152&Area_CODE=101702
- คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, สำนักงาน. (2544). แผนปฏิรูประบบบริหารภาครัฐ (2542).
การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยุชน.
เครจซี่และมอร์แกน. ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม.
สืบค้นเมื่อวันที่เมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2557
จาก <https://sites.google.com/site/bb24049/khnad-khxng-klum-tawxyang-thi-hemaa-sm>
- เฉลิมชัย สมท่า. (2547). การบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความ
คิดเห็นของครูปฏิบัติการสอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1.
รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชนิษฐ์ภัค สิงหลกะ. (2549). การศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาเอกชน เขตวัฒนา กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์ กศ.ม.
(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณรงค์ฤทธิ์ เชื้อมาก, พระเจดีย์ สารัง, พระสุวรรณชัย เชาชื่น. (2551). การบริหารงานตามหลัก
ธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรปราการ
เขต 1. สารนิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ถวิล อรัญเวส. (2557). นักบริหารมืออาชีพในยุคเขตพื้นที่การศึกษา. วารสารวิชาการ.

- ธีระ รุญเจริญ. (2548). *สู่ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- _____. (2549). *ความเป็นมืออาชีพอของผู้บริหารสถานศึกษา: สภาพปัญหา ความจำเป็น และแนวปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง
- _____. (2553). *ความเป็นมืออาชีพในการจัดและการบริหารการศึกษา ยุคปฏิรูปการศึกษา (ฉบับปรับปรุง)*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- นันทพล เรืองวิวงศ์. (2552). *การศึกษาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารโรงเรียน กลุ่มเครือข่ายเทวราชตามความคิดเห็นของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). *การสร้างธรรมาภิบาล (Good Governance) ในสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.
- ปฐม มณีโรจน์. (2554). *ภาครัฐในมุมมองกฎหมายการเมืองและการบริหาร*. กรุงเทพฯ: สุภาพรการพิมพ์.
- ปริญญ์ สัญพิ้ง. (2553). *การศึกษาการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 1*. วิทยานิพนธ์ ร.ม. (นโยบายสาธารณะ). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาสารคาม.
- ปฐญาดา กาพย์ด้อม. (2555). *การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารโรงเรียนกลุ่มเครือข่าย พัฒนาคุณภาพการศึกษาท่าผาเทพพนม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงใหม่ เขต 6*. การค้นคว้าแบบอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- พวงรัตน์ เกษรแพทย์. (2557). *ยุทธศาสตร์การบริหารและการจัดการสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ทีบีค.
- พระมหาสำเภา ธีรปัญญา. (2554) *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของโรงเรียน นวมินทราชูทิศชัยภูมิ จังหวัดนครสวรรค์*. วิทยานิพนธ์ (รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546
สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2557
จาก http://library2.parliament.go.th/library/content_law/30.pdf
- พิศสมัย หมกทอง. (2554). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของสำนักงานเขตบางกอกน้อย*. วิทยานิพนธ์. (รัฐประศาสนศาสตร์). พระนครศรีอยุธยา: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- ไพศาล ตั้งสมบุญ. (2548). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. สารนิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหาร
การศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- มณีกานต์ บุญมี. (2556). หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารโรงเรียน
รัตนโกสินทร์สมโภชลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (บริหาร
การศึกษา). ชลบุรี: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- มณีรัตน์ ภิญโญภาพสกุล. (2549). การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. การจัดการสถานศึกษา. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557).
ข้อมูลนักเรียน. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.data.bopp-obec.info/schooldata-view>
- ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี. (2557). การสร้างระบบบริการกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี
พ.ศ. 2542. สืบค้นเมื่อวันที่ 23 พฤศจิกายน 2557
จาก <http://www.dmr.go.th/download/10.pdf>
- รัชยา ภักดีจิตต์. (2555). ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน. กรุงเทพฯ:
วี.พรินท์.
- โรงเรียนเจ้าพระยาวิทยาคม. (2558). ข้อมูลโดยทั่วไป. สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558
จาก <http://issuu.com/pokize/docs/1information?e=2141876/9929796>
- โรงเรียนนนทรีวิทยา. (2558). ข้อมูลโดยทั่วไป. สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558
จาก <http://issuu.com/pokize/docs/1information?e=2141876/9929796>
- โรงเรียนยานนาวาวิทยาคม. (2558). ข้อมูลโดยทั่วไป. สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558
จาก <http://issuu.com/pokize/docs/1information?e=2141876/9929796>
- โรงเรียนวัดสุทธิวราราม. (2558). ข้อมูลโดยทั่วไป. สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558
จาก <http://issuu.com/pokize/docs/1information?e=2141876/9929796>
- โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย. (2558). ข้อมูลโดยทั่วไป. สืบค้นข้อมูล เมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558
จาก <http://issuu.com/pokize/docs/1information?e=2141876/9929796>
- _____. (2558). แผนกลยุทธ์โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัย ปีการศึกษา 2551-2553.
สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558
จาก <http://www.suriyothai.ac.th/library/files/picture/plan.jpg>

- วิรัตน์ รัตนมณี. (2550). การศึกษาการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เขตตรวจราชการที่ 3 สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ คบ.ม. (บริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2557). องค์ประกอบของธรรมาภิบาลในโรงเรียน. วารสารนักบริหาร. สืบค้นเมื่อวันที่ 6 มีนาคม 2558 จาก <http://www.202.29.80.68>ULIB6>Dublin>
- สมเกียรติ พ่วงรอด. (2557). ธรรมาภิบาล กับการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพ. สืบค้นเมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน 2557 จาก <http://www.suthep.crru.ac.th/mgnt68.doc>
- สมเดช สีแสง. (2554). คู่มือการบริหารโรงเรียนสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตาม พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ. นครสวรรค์: ริมปิงการพิมพ์.
- สถาบันพระปกเกล้า. (2545). การศึกษาเพื่อพัฒนาดัชนีวัดผลการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่ดี. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- _____. (2549). ทศธรรม ตัวชี้วัดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.
- สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน. (2545). การบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี. นนทบุรี: สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน.
- เสนีย์ คำสุข. (2544). ธรรมรัฐ. วารสารนักบริหาร. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2553). ธรรมาภิบาลกับการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย. นนทบุรี: กรีนปัญญาญาณ.
- สายสมร ศักดิ์คำดวง. (2551). การพัฒนาตัวชี้วัดการบริหารจัดการที่ดีสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ศษ.ด. (บริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. กรุงเทพมหานคร. (2556). ข่าว สพม. 2. จาก <http://www.secondary2.obec.go.th/season2/>
สืบค้นเมื่อวันที่ 14 ธันวาคม 2556
- _____. (2557). รายงานผลการดำเนินงาน ปีการศึกษา 2556. สืบค้นเมื่อวันที่ 22 พฤศจิกายน 2557
จาก <http://www.secondary2.obec.go.th/season3/>
- _____. (2558). ข้อมูลสารสนเทศ ปีการศึกษา 2554. สืบค้นเมื่อวันที่ 24 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.e-newsbk.org>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). โรงเรียนมาตรฐานสากล คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานพัฒนาระบบราชการ. (2546). รายงานผลการพัฒนาระบบราชการประจำปีงบประมาณ 2546 (ฉบับสรุป). กรุงเทพฯ: ม.ป.ท.

- สำนักงานมัธยมศึกษาตอนปลาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2555). *แนวการจัดโรงเรียนมาตรฐานสากล ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). *ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2* (พ.ศ. 2552-2561). กรุงเทพฯ: พรินทวาทกราฟฟิค.
- _____. (2559). *แนวทางการเสริมสร้างธรรมาภิบาลในสถานศึกษา* ขั้นพื้นฐาน. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 ตุลาคม 255 จาก <http://www.onec.go.th>view>Newseducation>
- สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง (สศค.). (2558). *แผนธรรมาภิบาลและแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2558*. สืบค้นเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2558 จาก <http://www.fpo.go.th/FPO/modules/Content/getfile.php?contentfileID=8165>
- หวน พันธุพันธ์. (2548). *การบริหารการศึกษา: นักบริหารมืออาชีพ*. นนทบุรี: พันธุพันธ์การพิมพ์.
- อัมพร พุดมี. (2551). *การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา* สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 2. รายงานการศึกษาอิสระ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Sam Agere, ไชวัฒน์ คำชู ประทุมพร วัชรเสถียร กุลลดา เกษบุญชู และศุภมิตร ปิติพัฒน์ (แปล). (2545). *Godd Governance: ธรรมาภิบาล การบริหารการปกครองที่โปร่งใสด้วยจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์น้ำฝน.
- Hofmeimer, L. (2006). *The Good Governance of agenda of international Development institutions*. Dissertation Abstracts International.
- Marcella, Casey-Cooper. (2007). *Educational Governances of the Morongo Unified School District*. Retrieved November 7, 2014, from <http://proquest.umi.com/pqdweb?>
- McMillan, Leah K. (2007). A misguided curriculum: Decentralized education policy in Ghana's primary school system. M.A., Saint Mary's University (Canada).
- Nanda, P, V. (2008). *The Good Governance Concept Revisited*. Retrieved November 7, 2014, from <http://www.asl.22660>.
- Philip Kimmet. (2005). *The Politics of Good Governance in the Asean 4*. Master Degee, Griffith University.
- Wessling, Anne Bryan. (2005). *A Case Study of the Life History of Waldorf School Through the Lens of Parental Participation*. Retrieved November 6, 2014, from <http://proquest.umi.com/pqdweb?>

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายนามผู้เชี่ยวชาญ

รายนามผู้เชี่ยวชาญ

1. อาจารย์ เรือเอก ดร. อภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา	อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ดร. สุนันทวิทย์ พลอยขาว	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธวราราม
4. นายอภิษฐา กิตติเอกชัย	รองผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสุทธวราราม
5. นางสาวกิตติภา ดาววัลย์	ครูชำนาญการพิเศษโรงเรียนวัดสุทธวราราม

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามการวิจัย

แบบสอบถาม เรื่อง
การศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
ในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2
กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของครูใน 6 ด้าน คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 2 ตอน คือ
 ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู

3. ขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความคิดเห็นของท่าน และขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม ผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้จะเป็นข้อมูลสำหรับผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้อง นำไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุง และการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. ขนาดของสถานศึกษา

- ☐ ขนาดเล็ก (จำนวนนักเรียน 1-500 คน)
☐ ขนาดใหญ่ (จำนวนนักเรียน 1,501-2,500 คน)
☐ ขนาดใหญ่พิเศษ (จำนวนนักเรียนมากกว่า 2,500 คน)

2. ประเภทสถานศึกษา

- ☐ มาตรฐานสากล
☐ ทั่วไป

ตอนที่ 2 ข้อมูลการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็น
ของครูในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 2 กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปฏิบัติงานที่เป็นจริงตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูซึ่งมี 5 ระดับ ดังนี้
ระดับ 1 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด
ระดับ 2 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติในระดับน้อย
ระดับ 3 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติในระดับปานกลาง
ระดับ 4 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติในระดับมาก
ระดับ 5 หมายถึง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ปฏิบัติในระดับมากที่สุด

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
	1. ด้านการบริหารตามหลักนิติธรรม					
1.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น					
2.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ					
3.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการร่วมกันวางแผน ปรับปรุง พัฒนา คุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
4.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้จ่าย งบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมาย ระเบียบ ประกาศ กำหนด					
5.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้ จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด					
6.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการดูแลการบังคับใช้กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้องและยุติธรรม					
7.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาให้ครูประพฤติ ปฏิบัติ ตามระเบียบวินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ					
8.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการใช้ระเบียบและบทลงโทษที่เหมาะสม เพื่อป้องกันการกระทำผิดวินัยของครู					
9.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน					

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
10.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษา ให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา รวมทั้ง ความต้องการของชุมชน และท้องถิ่น					
11.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตาม แผนงาน โครงการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง					
2. ด้านการบริหารตามหลักคุณธรรม						
12.	ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงาม เป็นแบบอย่างที่ดี					
13.	ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต					
14.	ผู้บริหารสถานศึกษามีใจเป็นกลาง รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะ ของผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ เป็นธรรม					
15.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความขยัน อดทน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม มากกว่าประโยชน์ส่วนตน					
16.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรในการควบคุม นิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง					
17.	ผู้บริหารสถานศึกษาสับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรม สอดคล้องกับหลักคุณธรรม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน					
18.	ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการจัดสรรทรัพยากรอย่างทั่วถึงเป็นธรรม					
19.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการดำเนินงานตามขั้นตอนการจัดสรรงบประมาณ โดยเรียงลำดับความสำคัญก่อนหลังโดยพิจารณาด้วยเหตุผล					
20.	ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี ในการประเมินประสิทธิภาพ ของบุคลากรที่ยุติธรรม					
21.	ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีระเบียบวินัย					
22.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือบุคลากรในสถานศึกษา ตามความเหมาะสม					
23.	ผู้บริหารสถานศึกษาสับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองเพื่อโอกาส ในการก้าวหน้าในวิชาชีพ					
3. ด้านการบริหารตามหลักความโปร่งใส						
24.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผลการเรียน ให้ผู้เรียนหรือผู้ปกครองสามารถตรวจสอบได้					

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
25.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการจัดทำบัญชีการใช้งบประมาณของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบได้					
26.	ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการตรวจสอบภายในเพื่อการใช้จ่ายงบประมาณ					
27.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการจัดซื้อจัดจ้างโดยอาศัยองค์คณะบุคคลสามารถตรวจสอบได้					
28.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการตั้งระบบหน่วยงานตรวจสอบภายในรู้เห็นระบบงานทั้งหมดชัดเจน					
29.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงานเป็นไปตามความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง					
30.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการกำหนดปฏิทินการทำงานตลอดปีอย่างชัดเจนและปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด					
31.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการบริหารงานบุคลากรอย่างเป็นระบบที่สามารถตรวจสอบได้					
32.	ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพการศึกษาประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเผยแพร่ต่อสาธารณะชน					
33.	ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับ ประกาศแผนการรับนักเรียน โดยกำกับควบคุมดูแลการรับนักเรียนด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบได้					
34.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูล สารสนเทศ เพื่อให้บุคคลภายนอกสถานศึกษารับรู้กิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษารวดเร็วถูกต้องเป็นปัจจุบัน					
4. ด้านการบริหารตามหลักความมีส่วนร่วม						
35.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ร่วมกัน					
36.	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา					
37.	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้ร่วมกันเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา					
38.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา					

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
39.	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบาย แก้ปัญหาร่วมกัน					
40.	ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา					
41.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษาทำงานร่วมกันเป็นทีม					
42.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดระดมทรัพยากรจากชุมชนเพื่อพัฒนาสถานศึกษา					
43.	ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาจัดกิจกรรมระหว่างบ้านและสถานศึกษา					
44.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา					
45.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้เครือข่ายผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน					
	5. <u>ด้านการบริหารตามหลักความรับผิดชอบ</u>					
46.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษาในการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการบริหารงานอย่างเป็นระบบ					
47.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน					
48.	ผู้บริหารสถานศึกษาดูแล ควบคุม กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
49.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน มีระบบประกันคุณภาพภายใน					
50.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา					
51.	ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดภาระงาน มอบหมายหน้าที่ ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน					
52.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายของสถานศึกษาได้รับความรู้ พัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้					

ข้อ	การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา	ระดับปฏิบัติ				
		1	2	3	4	5
53.	ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม โดยมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร และรายงานประจำปีต่อสาธารณะชน					
54.	ผู้บริหารสถานศึกษาใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการ และดำเนินการแก้ไขปัญหา					
55.	ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายในสถานศึกษา					
56.	ผู้บริหารสถานศึกษาล้ำัดตัดสินใจ โดยยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งผลดี และผลเสีย					
	6. ด้านการบริหารตามหลักความคุ้มค่า					
57.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด					
58.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมทางวิชาการ					
59.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้					
60.	ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษา หรือชุมชน					
61.	ผู้บริหารสถานศึกษารณรงค์ให้มีการประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า					
62.	ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด					
63.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานเต็มความรู้ เต็มความสามารถ และเต็มเวลา					
64.	ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีมีระบบการตรวจสอบเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา					
65.	ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานธุรการ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวกรวดเร็วประหยัดคุ้มค่า					
66.	ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อพัฒนาปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอเชื่อมโยงวงจรกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี					
67.	ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติในสถานศึกษาให้สมบูรณ์ พัฒนาอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัย เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					

ภาคผนวก ค
ตารางวิเคราะห์รายชื่อ

ตาราง 15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักนิติธรรม รายด้านและรายข้อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักนิติธรรม			
1. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น	3.94	.80	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ	4.12	.81	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการร่วมกันวางแผนปรับปรุงพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.09	.80	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญในการปฏิบัติ เกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณของสถานศึกษา ตามที่กฎหมายระเบียบ ประกาศ กำหนด	4.07	.85	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญกับการกำหนดระเบียบข้อบังคับ ประกาศ แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการบริหารการเงิน และการจัดหารายได้จากทรัพย์สินของสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด	4.08	.87	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษามีการดูแลการบังคับใช้กฎระเบียบแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้จ่ายงบประมาณเป็นไปอย่างถูกต้อง	3.97	.86	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมพัฒนาให้ครูประพฤติ ปฏิบัติตามระเบียบวินัย มาตรฐาน และจรรยาบรรณวิชาชีพ	4.20	.84	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการใช้ระเบียบและบทลงโทษที่เหมาะสมเพื่อป้องกันการกระทำผิดวินัยของครู	3.94	.84	มาก

ตาราง 15 (ต่อ)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักนิติธรรม			
9. ผู้บริหารสถานศึกษามีการแต่งตั้งคณะกรรมการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน	4.10	.85	มาก
10. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดทำนโยบาย แผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบาย และแผนของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารวมทั้งความต้องการของชุมชนและท้องถิ่น	4.07	.77	มาก
11. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการกำกับ ติดตาม และประเมินผลงานตามแผนงาน โครงการของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง	4.03	.78	มาก
รวม	4.06	.64	มาก

จากตาราง 15 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ ด้านหลักนิติธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .64) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.94 - \bar{X} = 4.20$)

ตาราง 16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักคุณธรรม รายด้านและรายข้อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักคุณธรรม			
1. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ โดยยึดมั่นในความถูกต้องดีงามเป็นแบบอย่างที่ดี	3.97	.90	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต	3.95	.90	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีใจเป็นกลาง รับฟังความคิดเห็น ข้อเสนอแนะของผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ เป็นธรรม	3.77	.90	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษามีความขยัน อดทน เสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน	3.84	.89	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษามีความเป็นกัลยาณมิตรในการควบคุม นิเทศ กำกับ ติดตามการเรียนการสอนอย่างทั่วถึง	3.81	.93	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอน จัดกิจกรรมสอดคล้องกับหลักคุณธรรม และคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ให้เกิดแก่ผู้เรียน	4.00	.86	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษาดำเนินการจัดสรรทรัพยากร อย่างทั่วถึงเป็นธรรม	3.69	.83	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการดำเนินงานตามขั้นตอน การจัดสรรงบประมาณโดยเรียงลำดับความสำคัญ ก่อนหลังโดยพิจารณาด้วยเหตุผล	3.79	.80	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษามีหลักเกณฑ์วิธีการที่ดี ในการประเมิน ประสิทธิภาพของบุคลากรที่ยุติธรรม	3.77	.86	มาก
10. ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมให้ผู้ใต้บังคับบัญชา มีระเบียบวินัย	3.99	.81	มาก
11. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ความช่วยเหลือบุคลากร ในสถานศึกษาตามความเหมาะสม	3.84	.89	มาก
12. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเอง เพื่อโอกาสการก้าวหน้าในอาชีพ	3.97	.85	มาก
รวม	3.87	.73	มาก

จากตาราง 16 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตราชชนกนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ ด้านคุณธรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .73) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.69$ - $\bar{X} = 4.00$)

ตาราง 17 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความโปร่งใส รายด้านและรายข้อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความโปร่งใส			
1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับผล การเรียนให้ผู้เรียนหรือผู้ปกครองสามารถตรวจสอบได้	4.14	.82	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการจัดทำบัญชีการใช้งบประมาณ ของสถานศึกษาอย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบได้	3.97	.81	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาแต่งตั้งให้มีคณะกรรมการตรวจสอบ ภายในเพื่อการใช้จ่ายงบประมาณ	3.90	.79	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการจัดซื้อจัดจ้างโดยอาศัยองค์ คณะบุคคล สามารถตรวจสอบได้	3.89	.84	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการตั้งระบบหน่วยงานตรวจสอบ ภายใน รู้เห็นระบบงานทั้งหมดชัดเจน	3.80	.86	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการคัดเลือกบุคลากรเข้าทำงาน เป็นไปตามความรู้ความสามารถอย่างแท้จริง	3.81	.86	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษาให้มีการกำหนดปฏิทินการทำงาน ตลอดจนป้อย่างชัดเจน และปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด	3.95	.88	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการบริหารงานบุคลากร อย่างเป็นระบบ ที่สามารถตรวจสอบได้	3.92	.84	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมจัดทำรายงานการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อเผยแพร่ ต่อสาธารณะชน	3.97	.79	มาก

ตาราง 17 (ต่อ)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความโปร่งใส			
10. ผู้บริหารสถานศึกษาควบคุม กำกับ ประกาศแผนการรับนักเรียน โดยกำกับควบคุมดูแลการรับนักเรียนด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบได้	3.98	.89	มาก
11. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลสารสนเทศ เพื่อให้บุคคลภายนอกสถานศึกษารับรู้กิจกรรมต่างๆ ของสถานศึกษารวดเร็วถูกต้องเป็นปัจจุบัน	3.95	.83	มาก
รวม	3.93	.69	มาก

จากตาราง 17 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ ด้านหลักความโปร่งใส โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.80 - \bar{X} = 4.14$)

ตาราง 18 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล
ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความร่วมมือร่วม รายด้านและรายข้อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความร่วมมือร่วม			
1. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้คณะกรรมการสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานบริหารงานตามบทบาทหน้าที่ร่วมกัน	3.97	.80	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถาน ศึกษามีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของสถานศึกษา	3.97	.88	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ชุมชนได้ร่วมกัน เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	3.88	.86	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมของสถานศึกษา	3.90	.83	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถาน ศึกษามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อกำหนดนโยบาย แก้ปัญหาาร่วมกัน	3.81	.83	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูและบุคลากรในสถาน ศึกษามีส่วนร่วมในการนิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผลการ ดำเนินงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา	3.90	.77	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษา ทำงานร่วมกันเป็นทีม	3.94	.84	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการจัดระดมทรัพยากร จากชุมชน เพื่อพัฒนาสถานศึกษา	3.97	.81	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษา จัดกิจกรรมระหว่างบ้านและสถานศึกษา	3.82	.82	มาก
10. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้มีเครือข่ายผู้ปกครอง เพื่อร่วมพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.97	.84	มาก
11. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้เครือข่ายผู้ปกครอง เข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดกิจกรรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน	3.94	.79	มาก
รวม	3.92	.67	มาก

จากตาราง 18 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาใน สหวิทยาเขตราชชนกรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ ด้านหลักความมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .67) เมื่อพิจารณา เป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.81 - \bar{X} = 3.97$)

ตาราง 19 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความรับผิดชอบ รายด้านและรายข้อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความรับผิดชอบ			
1. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีแผนพัฒนาสถานศึกษาในการ ดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษา มีการบริหารงาน อย่างเป็นระบบ	4.03	.80	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษามีการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายที่ชัดเจน	4.05	.85	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษาดูแล ควบคุม กำกับ ส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	3.98	.82	มาก
4. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการนิเทศติดตามการปฏิบัติงาน มีระบบประกันคุณภาพภายใน	3.99	.80	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีการพัฒนาระบบประกัน คุณภาพภายในสถานศึกษา	4.07	.81	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษาได้กำหนดภาระงาน มอบหมาย หน้าที่ความรับผิดชอบให้บุคลากรได้ปฏิบัติอย่างชัดเจน	3.97	.81	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้บุคลากรทุกฝ่ายของ สถานศึกษาได้รับความรู้ พัฒนาบุคลากรให้เป็นบุคคล แห่งการเรียนรู้	4.01	.78	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อสังคม โดย มีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และรายงานประจำปี ต่อสาธารณะชน	3.94	.79	มาก

ตาราง 19 (ต่อ)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความรับผิดชอบ			
9. ผู้บริหารสถานศึกษาใส่ใจในปัญหาการบริหารจัดการ และดำเนินการแก้ไขปัญหา	3.79	.81	มาก
10. ผู้บริหารสถานศึกษาเคารพในความคิดเห็นที่แตกต่าง รับฟังข้อเสนอแนะจากทุกฝ่ายในสถานศึกษา	3.81	.88	มาก
11. ผู้บริหารสถานศึกษาลำดับตัดสินใจ โดยยอมรับผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ ทั้งผลดี และผลเสีย	3.86	.88	มาก
รวม	3.96	.67	มาก

จากตาราง 19 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ ด้านหลักความรับผิดชอบ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .67) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X} = 3.81$ - $\bar{X} = 4.07$)

ตาราง 20 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านหลักความคุ้มค่า รายด้านและรายข้อ

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความคุ้มค่า			
1. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการการใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด	3.84	.87	มาก
2. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และกิจกรรมทางวิชาการ	3.97	.85	มาก
3. ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารจัดการการใช้จ่ายงบประมาณให้เป็นไปตามแผน และบรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้	3.87	.86	มาก

ตาราง 20 (ต่อ)

การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านหลักความคุ้มค่า			
4. ผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาผลกระทบในการตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสถานศึกษา หรือชุมชน	3.87	.88	มาก
5. ผู้บริหารสถานศึกษารณรงค์ให้มีการประหยัด ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า	3.95	.84	มาก
6. ผู้บริหารสถานศึกษามอบหมายงานให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาตามความรู้ ความสามารถ ความถนัด	3.88	.81	มาก
7. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้ครูและบุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติงานเต็มความรู้ เต็มความสามารถและเต็มเวลา	3.97	.83	มาก
8. ผู้บริหารสถานศึกษาจัดให้มีระบบการตรวจสอบเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูและบุคลากรในสถานศึกษา	3.93	.81	มาก
9. ผู้บริหารสถานศึกษาสนับสนุนให้มีการใช้เทคโนโลยีในการดำเนินงานธุรการ ลดขั้นตอนการปฏิบัติงานให้เกิดความสะดวกรวดเร็วประหยัดคุ้มค่า	3.88	.84	มาก
10. ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อพัฒนา ปรับปรุงงานอย่างสม่ำเสมอเชื่อมโยงนวัตกรรมสู่ระบบบริหารจัดการที่ดี	3.91	.76	มาก
11. ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมสนับสนุนให้รักษาทรัพยากรธรรมชาติในสถานศึกษาให้สมบูรณ์ พัฒนาอาคารสถานที่สภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพพร้อมใช้ มั่นคง ปลอดภัยเอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	3.94	.83	มาก
รวม	3.91	.68	มาก

จากตาราง 20 แสดงการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตราชชนกธวัชบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร มีการปฏิบัติ ด้านหลักความคุ้มค่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 3.91, S.D. = .68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง ($\bar{X}$ = 3.84- $\bar{X}$ = 3.97)

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ประวัติย่อผู้ทำสารนิพนธ์

ชื่อสกุล	นางยุวดี ประกอบแสง
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	78 หมู่ที่ 12 ตำบลเสือโก้ก อำเภอกาฬสินธุ์ จังหวัดมหาสารคาม 44120
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนวัดสุทธิวราราม เขตสาทร กรุงเทพมหานคร 10120
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2545	ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) สาขาวิชาเคมี จาก สถาบันราชภัฏมหาสารคาม
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ